

ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
Τραπεζική και Χρηματοοικονομική

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

Η ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ
Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Κ. ΠΕΛΟΠΙΔΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

ΜΠΟΥΡΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΜΑΙΟΣ 2016

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Κατά την διάρκεια της δεκαετίας 1970-1980, οι σοβαρές οικονομικές διαταραχές σε διεθνή κλίμακα είχαν ως αποτέλεσμα να έρθουν στην επιφάνεια οι αδυναμίες των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για έλεγχο των αγορών αλλά και για προστασία των πολιτών. Η αντιμετώπιση όλων αυτών των προβλημάτων ήρθε μέσω ενός θεσμικού πλαισίου εποπτείας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με ονομασία <<Η Εποπτεία της Βασιλείας >>. Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, που παρατηρήθηκαν σημαντικές εξελίξεις στον παγκόσμιο οικονομικό χάρτη, όπως η έντονη οικονομική κρίση που ξεκίνησε το 2008 και η οποία επέφερε ένα άκρως επικίνδυνο οικονομικό περιβάλλον που είχαμε να βιώσουμε από το μεγάλο κραχ του 1929, η Επιτροπή της Βασιλείας προχώρησε στην αναπροσαρμογή του ρυθμιστικού πλαισίου της Βασιλείας II, γνωστό ως Βασιλεία III, με αυστηρότερους κανόνες διαφάνειας των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων και στην καλύτερη ρευστότητα των τραπεζών .

Στην παρούσα διπλωματική εργασία, αναλύουμε το πλαίσιο της Βασιλείας I, Βασιλείας II, Βασιλείας III, που θεσπίστηκαν από το 1988 μέχρι και σήμερα λόγω των αρνητικών οικονομικών εξελίξεων διεθνώς, καθώς οι χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι που έκαναν την εμφάνισή τους τα τελευταία χρόνια επηρέασαν σημαντικά την πορεία των τραπεζικών ιδρυμάτων αλλά και των κρατών που εγκαθίστανται αυτά. Η αυξημένη μεταβλητότητα των χρηματοοικονομικών αγορών καθιστά επιτακτική την ανάλυση και αξιολόγηση των χρηματοοικονομικών κινδύνων στους οποίους εκτίθενται τα τραπεζικά ιδρύματα και οι επενδυτές.

Ιδιαίτερα σημαντικές ήταν οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στη χώρα μας , όπου τα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα βίωσαν σε μεγάλο βαθμό τις συνέπειές της, παρουσιάζοντας χαμηλή αποδοτικότητα, έλλειψη ρευστότητας καθώς και χαμηλή κεφαλαιακή επάρκεια κυρίως τη διετία 2011-2012. Η πορεία των ελληνικών τραπεζών παρουσιάζει μια κάμψη, με αρνητικούς πολλές φορές χρηματοοικονομικούς δείκτες τα τελευταία πέντε χρόνια, εξαιτίας της οικονομικής αστάθειας που επικρατεί στη χώρα και της φθίνουσας πορείας της ελληνικής οικονομίας. Η μελέτη αφορά στις τέσσερις μεγαλύτερες ελληνικές συστημικές τράπεζες (Εθνική Τράπεζα , Alpha Bank , Τράπεζα Πειραιώς, Eurobank) την χρονική περίοδο 2004 μέχρι 2013, από την οποία και προκύπτει ότι τη διετία 2011-2012 υπήρχαν πολλά προβλήματα ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας.

ABSTRACT

During the decade 1970-1980 the serious economic disturbances at the international level, have led to bring to the surface the weaknesses of financial institutions for the control of markets and of course the protection of citizens. The attitude to all these problems came through an institutional framework for supervision of financial institutions called <<Banking Supervision>>. Particularly in recent years, with important developments in the global economic map, such as the strong economic crisis that began in 2008 which brought a highly risky economic environment that we haven' t experienced since the Great Depression of 1929, the Basel Committee proceeded to the adjustment of the regulatory framework of Basel II, Known as Basel III, with stricter rules on transparency of regulatory capital and improved liquidity of banks.

In the paper, we analyze the framework of Basel I, Basel II and Basel III, introduced from 1988 until today due to adverse economic developments internationally, since the financial risk that have emerged in recent years have significantly influenced the economic course of the banking institutions and the states at which they are established. The increased variability of financial markets makes mandatory to analyze and evaluate financial risks to which banks and investors are exposed.

Especially important was the impact of the economic crisis in our country Greece, where Greek banks have experienced its consequences greatly, presenting low profitability, lack of liquidity and low capital adequacy, mainly between 2011 and 2012. The course of Greeks banks shows a decline, with negative financial indicators very frequently during the last five years, due to the four largest Greek economy. The study concerns the four largest Greek systemic banks (National of Bank, Alpha Bank, Piraeus Bank, Eurobank) the period from 2004-2013, from which it results that between 2011 and 2012 banks had many problems of liquidity and capital adequacy.

EYXAPIΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της διπλωματικής εργασίας του μεταπτυχιακού προγράμματος Τραπεζική και Χρηματοοικονομική του Ανοιχτού Πανεπιστημίου Κύπρου του τμήματος σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης κατά το έτος 2015-2016

Στο σημείο αυτό αισθάνομαι την ανάγκη να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες σε όλους όσους συνέλαβαν, ο καθένας με τον δικό του τρόπο, στην ολοκλήρωση αυτής της προσωπικής μου προσπάθειας.

Αρχικά στον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Μπουρά Χρήστο για την συνεχή του καθοδήγηση, τις πολύ σημαντικές του συμβουλές καθώς και την αδιάκοπη συμπαράσταση του για την ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τη σύζυγό μου καθώς και τα δύο παιδιά μου που ήταν δίπλα μου σε όλη τη διάρκεια της προσπάθειάς μου καθώς η ψυχολογική υποστήριξη υπήρξε καθοριστική.

Ακόμη θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου και τα αδέρφια μου, οι οποίοι πίστεψαν σε έμένα από την πρώτη στιγμή και με υποστήριζαν καθ' όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών μου. Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω τους φίλους μου, οι οποίοι μου έδιναν κουράγιο τις δύσκολες εκείνες στιγμές, που πραγματικά το είχα ανάγκη.

Παπαγιάννης Κ. Πελοπίδας

Κύπρος Μάιος 2016

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	
ABSTRACT.....	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	1
1.1 ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	1
1.2 ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ.....	3
1.3 ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	7
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΥΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ.....	7
2.2 ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ.....	8
2.2.1 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΑΓΟΡΑΣ	9
2.2.2 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ.....	9
2.2.3 ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ.....	10
2.2.4 ΕΠΙΤΟΚΙΑΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ.....	11
2.2.5 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ.....	11
2.2.6 ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ.....	12
2.2.7 ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ.....	12
2.2.8 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΦΗΜΗΣ.....	12
2.2.9 ΝΟΜΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ.....	12
2.2.10 ΣΥΝΑΛΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ.....	13
2.2.11 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ.....	13
2.2.12 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ.....	13
2.2.13 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ.....	14
2.2.14 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΧΩΡΑΣ.....	14
2.2.15 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΧΡΕΟΥΣ.....	14
2.2.16 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ.....	14
2.2.17 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΑΠΟ ΠΡΑΞΕΙΣ ΕΚΤΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ.....	15
2.3 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – Η ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ.....	17
3.1 Η ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ.....	17
3.2 ΒΑΣΙΛΕΙΑ Ι.....	18
3.2.1 ΠΥΛΩΝΕΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ Ι.....	20
3.2.2 ΟΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ Ι.....	21
3.3 ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΙ.....	22
3.3.1 ΠΥΛΩΝΕΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΙ.....	24
3.3.2 ΠΥΛΩΝΑΣ 1.....	24
3.3.3 ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ.....	24
3.3.4 ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ.....	27
3.3.5 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ.....	28
3.3.6 ΠΥΛΩΝΑΣ 2.....	30

3.3.7 ΠΥΛΩΝΑΣ 3.....	31
3.3.8 ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΙ.....	32
3.3.9 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ Ι ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΙ.....	33
3.3.10 ΟΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΙ.....	34
3.4 ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΙΙ.....	35
3.4.1 Ο ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ.....	37
3.4.2 Ο ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΣΤΑΘΕΡΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ.....	38
3.4.3 Ο ΔΕΙΚΤΗΣ ΜΟΧΛΕΥΣΗΣ.....	39
3.4.4 ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.....	41
3.4.5 ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ.....	43
3.4.6 ΑΝΤΙΚΥΚΛΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑ.....	44
3.4.7 ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ.....	45
3.4.8 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΙ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΙΙ.....	45
3.4.9 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΠΟΠΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΙΙ.....	46
3.4.10 ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΙΙ.....	47
3.4.11 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΙΙ.....	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	50
4.1 Η ΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	50
4.2 Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ.....	53
4.2.1 ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.....	54
4.2.2 ALPHA BANK.....	55
4.2.3 ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ.....	56
4.2.4 EURO BANK.....	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ.....	58
5.1 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	58
5.2 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ-ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ.....	58
5.2.1 ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ROE.....	59
5.2.2 ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ROA.....	63
5.2.3 ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΘΑΡΟΥ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ NIM.....	67
5.2.4 ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ/(ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ+ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ).....	71
5.2.5 ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΕΣΟΔΩΝ.....	74
5.2.6 ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.....	78
5.3 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ.....	82
5.3.1 ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ.....	82
5.3.2 ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ.....	87
5.4 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ.....	90
5.4.1 ΔΕΙΚΤΗΣ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΠΡΟΣ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ.....	90
5.4.2 ΔΕΙΚΤΗΣ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΠΡΟΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ.....	94
5.5 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ.....	98
5.5.1 ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΠΡΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ.....	98

5.6 ΟΙ ΤΑΚΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΧΩΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....	102
5.6.1 ΜΕΤΡΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	103
5.6.2 Η ΙΣΛΑΝΔΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ.....	103
5.7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	112
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	114
INTERNET.....	116

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

1.1 Χρηματοπιστωτικό Σύστημα:

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι ένα οικονομικό σύστημα, στηριγμένο στο χρηματικό αντίκρισμα και στη βαθμολόγηση της εμπιστοσύνης της διαθεσιμότητας των φυσικών και άυλων πόρων, που χρησιμοποιεί τη διαμεσολάβηση στην ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών στις αγορές με σκοπό την ελάττωση του κόστους των ατελειών που εμφανίζονται κατά τις συναλλαγές. Φέρνει σε επαφή τους αποταμιευτές με τους επενδυτές, δηλαδή μεταφέρει την αγοραστική δύναμη από τις οικονομικές μονάδες που παρουσιάζουν πιστωτικό υπόλοιπο προς αυτές με χρεωστικό υπόλοιπο. Είναι ο καταλύτης για το αν μεταφερθεί χρήμα από την αποταμίευση στην επένδυση. Περιλαμβάνει έναν μηχανισμό μεταβίβασης χρηματικών πόρων με άμεσο σκοπό τη βελτίωση των πόρων από τις πλεονασματικές μονάδες στη χρηματοδότηση ελλειμματικών μονάδων στα πλαίσια τις διαδικασίας μετασχηματισμού και ανακατανομής των αποταμιεύσεων σε έργα παγίων επενδύσεων. Το χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι αποτέλεσμα μιας μεγάλης ιστορικής εξελικτικής πορείας, η οποία προήλθε από τη ραγδαία ανάπτυξη επενδυτικών αγορών καθώς και των διάφορων χρηματοδοτικών προϊόντων και υπηρεσιών .

Αποτελείται από :

- 1) Τους ενδιάμεσους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς
- 2) Τις χρηματοοικονομικές αγορές
- 3) Τις υποδομές των χρηματοοικονομικών αγορών

Οι ενδιάμεσοι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί φέρνουν σε επαφή πρόσωπα που αναζητούν εισοδήματα από τα κεφάλαιά τους και πρόσωπα που αναζητούν να εξασφαλίσουν πίστωση. Ο κύριος ρόλος των διαμεσολαβητών είναι, πρώτον, να συγκεντρώσουν την πληροφορία εμπιστοσύνης των συναλλασσόμενων και, δεύτερον να διεκπεραιώσουν τις συμφωνίες των συναλλαγών. Οι διαμεσολαβητές αυτοί υφίστανται για την πληροφόρηση των συναλλαγών και την ελαχιστοποίηση των προβλημάτων από την ελλιπή πληροφόρηση. Οι χρηματοοικονομικές αγορές λειτουργούν ως μέσο διοχέτευσης των πλεοναζόντων κεφαλαίων από τους δανειοδότες στους δανειολήπτες. Είναι ένας μηχανισμός με τον οποίο κάθε πολίτης μιας χώρας μπορεί να αγοράσει και να πουλήσει χρηματοοικονομικούς τίτλους ή οποιοδήποτε αγαθό κάποιας χρηματικής αξίας. Με τον όρο χρηματοοικονομικούς τίτλους εννοούμε μετοχές, ομολογίες, αξιόγραφα σταθερού ή μεταβλητού εισοδήματος και χρεόγραφα. Οι υποδομές των χρηματοοικονομικών αγορών επιτρέπουν τη μεταβίβαση των πληρωμών καθώς και τη διαπραγμάτευση, την εκκαθάριση και το διακανονισμό των συναλλαγών.

Σκοπός του χρηματοπιστωτικού συστήματος είναι ο περιορισμός του κόστους για την πληροφόρηση των συναλλαγών καθώς και του κόστους της σύναψης των

συναλλαγών. Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι η βασική λειτουργία των χρηματοπιστωτικών οργανισμών είναι η βελτίωση της κατανομής των πόρων στο χώρο και το χρόνο μέσα σε ένα αβέβαιο περιβάλλον συναλλαγών. Για να γίνει αυτό, το χρηματοπιστωτικό σύστημα πρέπει να επιτελέσει πέντε βασικές λειτουργίες : 1) να αντιμετωπίσει τους κινδύνους, 2) να βελτιώσει την κατανομή των πόρων, 3) να παρακολουθεί και να ελέγχει τις διοικήσεις, 4) να κινητοποιεί της αποταμιεύσεις, 5) να διευκολύνει την ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών. Η αποστολή των χρηματοοικονομικών οργανισμών είναι η δημιουργία χρήματος και χρηματοοικονομικών απαιτήσεων από άλλους οργανισμούς, καθώς και η πληροφόρηση και η διευκόλυνση των διαπραπειακών συναλλαγών στα πλαίσια της σύγχρονης οικονομίας .

Ένα υγιές χρηματοοικονομικό σύστημα πρέπει να χαρακτηρίζεται από σταθερότητα, ανάπτυξη και αποτελεσματικότητα. Ένα σταθερό χρηματοοικονομικό σύστημα αποτελεί κύριο συστατικό μιας υγιούς και επιτυχημένης οικονομίας, το κοινό πρέπει να έχει εμπιστοσύνη ότι το σύστημα είναι ασφαλές και σταθερό και ότι λειτουργεί ομαλά, παρέχοντας ουσιώδεις υπηρεσίες στην ευρύτερη οικονομία σε συνεχή βάση. Επίσης, αν δεν υπάρχει σταθερό και ανεπτυγμένο χρηματοοικονομικό σύστημα, οι δανειστές δεν θα μπορούν να δανείσουν με ασφάλεια, γιατί δεν θα υπάρχουν οι απαραίτητες εγγυήσεις ότι θα πάρουν πίσω τα κεφάλαιά τους. Με τη μείωση του κόστους άντλησης πληροφοριών διευκολύνει επενδυτικές ευκαιρίες και διαπραπειακές συναλλαγές, κάτι που τελικά βελτιώνει κατά πολύ την ανάπτυξη. Τέλος η αποτελεσματικότητα του χρηματοοικονομικού συστήματος επέρχεται μέσα από τη σωστή κατανομή των πόρων, που σημαίνει σταθερή κερδοφορία σε βάθος χρόνου.

Το σύγχρονο χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ελλάδας περιλαμβάνει μια σειρά από θεσμούς όπως είναι η Κεντρική Τράπεζα της Ελλάδος, οι εμπορικές Τράπεζες (Alpha Bank, Τράπεζα Πειραιώς, Eurobank), οι συνεταιριστικές Τράπεζες (Τράπεζα Θεσσαλίας, Τράπεζα Χανίων), οι επενδυτικές Τράπεζες (Επενδυτική Τράπεζα Ελλάδος), οι κτηματικές Τράπεζες (Εθνική Κτηματική Τράπεζα Ελλάδος) καθώς και διάφορους άλλους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς όπως είναι ασφαλιστικές εταιρίες, συνταξιοδοτικοί οργανισμοί, αμοιβαία κεφάλαια. Η κεντρική Τράπεζα της Ελλάδος δεν είναι κρατική μια Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.). Ο ρόλος της είναι πολύ ειδικός, με συγκεκριμένες αρμοδιότητες και ειδικά προνόμια. Οι κυριότερες αρμοδιότητες της είναι οι παρακάτω:

1. Συμμετέχει στη χάραξη της ενιαίας νομισματικής πολιτικής στην Ευρωζώνη.
2. Διαθέτει εκδοτικό προνόμιο.
3. Διαχειρίζεται τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της Ελλάδας.
4. Διαχειρίζεται μέρος του συναλλαγματικού αποθέματος και του χρυσού της Ελλάδας σύμφωνα με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής

Τράπεζας.

5. Ελέγχει και εποπτεύει όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας.(όλες οι ελληνικές τράπεζες έχουν λογαριασμό καταθέσεων στην Κεντρική Τράπεζα. Το ποσό της κατάθεσης ανέρχεται στο 2%. Αυτό γίνεται για την διευκόλυνσή του σε περίπτωση που υπάρξει κίνδυνος ρευστότητας από τη μεριά των Τραπεζών).
6. Παρακολουθεί τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα της χώρας.
7. Ελέγχει τη λειτουργία της Τραπεζικής αγοράς και τη φερεγγυότητα των τραπεζικών ιδρυμάτων
8. Παρακολουθεί τους τραπεζικούς κινδύνους καθώς επίσης και της εξελίξεις στις ασφαλιστικές και επενδυτικές εταιρίες.
9. Συλλέγει στατιστικά στοιχεία από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας.
10. Ελέγχει όλες τις συναλλαγές των πολιτών.

1.2 Τραπεζικά ιδρύματα:

Τα τραπεζικά ιδρύματα είναι το σημαντικότερο κομμάτι του χρηματοπιστωτικού συστήματος μιας χώρας. Αποτελούν τη ραχοκοκαλιά, τον πυρήνα μιας χώρας. Είναι οργανισμοί των οποίων η τρέχουσα δραστηριότητα συνίστανται στην αποδοχή καταθέσεων και στη χορήγηση δανείων. Δέχονται χρήμα από το κοινό και χορηγούν δάνεια στους πολίτες, στις επιχειρήσεις και σε διάφορους οργανισμούς. Παίζουν τον ρόλο του διαμεσολαβητή ανάμεσα στους αποταμιευτές και στους πιστούχους και μέσα από ένα σύνολο κανόνων εξασφαλίζουν τη ρευστότητα στην αγορά. Δέχονται τις χρηματικές καταθέσεις των αποταμιευτών και τις χορηγούν σε όσους έχουν ανάγκη του δανεισμού.

Αποταμιευτές->Τραπεζικό ίδρυμα->Επενδυτές

Είναι προφανές ότι αυτή η μεταφορά χρημάτων δεν είναι μια υπηρεσία που ένα τραπεζικό ίδρυμα την κάνει χωρίς αντάλλαγμα. Οι τράπεζες, από τη μια, πληρώνουν τόκους στους καταθέτες, οι οποίοι είναι ένα κίνητρο για να καταθέσει κάποιος τα χρήματά του σε μια τράπεζα, αλλά, από την άλλη, χρεώνουν υψηλότερους τόκους στους δανειζόμενους. Αυτή η διαφορά των επιτοκίων, είναι και μια πηγή εσόδων ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος.

Οι βασικές λειτουργίες ενός τραπεζικού ιδρύματος είναι α) το σύστημα πληρωμών, β) ο μετασχηματισμός των περιουσιακών στοιχείων, γ) η παρακολούθηση των οφειλετών, δ) η επεξεργασία των οικονομικών πληροφοριών, ε) η διαχείριση χαρτοφυλακίων και τέλος η διαχείριση των κινδύνων, μια από τις σημαντικότερες λειτουργίες στις μέρες μας και κάθε χρόνο όλες οι τράπεζες ξοδεύουν ένα μεγάλο ποσό για αυτό το σκοπό. Όπως κάθε επιχείρηση έτσι και τα τραπεζικά ιδρύματα έχουν ως σκοπό τη βιωσιμότητα τους και την αύξηση της

κερδοφορίας τους. Οι πηγές εσόδων προέρχονται α) από τη διαφορά των επιτοκίων μεταξύ χορηγήσεων και καταθέσεων, β) από τις διάφορες προμήθειες, γ) από τα κεφαλαιακά κέρδη των χρεογράφων και δ) από την είσπραξη αμοιβής για την παροχή επενδυτικών και χρηματοοικονομικών συμβούλων .

1.3 Η κρίση του τραπεζικού συστήματος:

Τα τελευταία χρόνια, και ιδιαίτερα τα τελευταία 5, η παγκόσμια κοινότητα αντιμετωπίζει μια μεγάλη σε έκταση οικονομική κρίση. Η κρίση αυτή ξεκίνησε από τις Η.Π.Α., συγκεκριμένα από τη Wall Street το 2008 και αποτέλεσε ένα ισχυρό τεστ για την μελλοντική πορεία της Ευρώπης. Η παγκοσμιοποίηση των αγορών, το άνοιγμα των οικονομιών καθώς και η ενοποίηση των αγορών αφενός βοήθησαν στην ροή των κεφαλαίων μεταξύ όλων των χωρών, αφετέρου όμως διευκόλυναν την εξάπλωση της κρίσης σε όλες τις χώρες και κυρίως στην Ευρώπη, μετά το σκάσιμο της φούσκας του τραπεζικού συστήματος των ΗΠΑ. Η κρίση αυτή εμφανίστηκε στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς με την αδυναμία εξυπηρέτησης των στεγαστικών δανείων τους. Δυστυχώς, όπως προαναφέραμε, η κρίση αυτή δεν παρέμεινε εντός των συνόρων των ΗΠΑ αλλά επεκτάθηκε ταχύτατα σε ολόκληρο τον κόσμο και ιδιαίτερα στην Ευρώπη. Ολόκληρη η Ευρώπη και κυρίως οι αναπτυγμένες χώρες αυτής, βίωσαν την κρίση σε μεγάλο βαθμό, με δραματικές επιπτώσεις στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και φυσικά στις επιχειρήσεις, η ενοποιημένη Ευρώπη ήρθε αντιμέτωπη με έναν μεγάλο κίνδυνο, τον κίνδυνο της βιωσιμότητά της.

Η κατάρρευση του χρηματοοικονομικού συστήματος στην Αμερική ήταν απλώς η αφορμή για να εμφανιστούν οι αδυναμίες του ευρωπαϊκού χρηματοοικονομικού συστήματος που ξεκίνησε το 1980. Έτσι η φούσκα των ακινήτων και των παραγώγων στην Αμερική πήρε διαστάσεις επιδημίας σε ολόκληρη την Ευρώπη. Πολλά από τα παράγωγα που είχαν δημιουργήσει Αμερικάνικες τράπεζες αγοράστηκαν από διάφορες Ευρωπαϊκές τράπεζες, όπως τράπεζες της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Ελβετίας με αποτέλεσμα τη μετακύληση της κρίσης στις χώρες αυτές. Η γνωστή σε όλους μας Goldam Sachs δημιούργησε CDOs και κάποια παράγωγα CDS. Τα CDOs (Collateralized Debt Obligation) είναι ένα σύνθετο παράγωγο, μια σύνθετη οικονομική ασφάλεια, που χρησιμοποιείται για εικασίες ή για να διαχειριστεί τον κίνδυνο από τη πιθανότητα ότι αυτή η δανειακή υποχρέωση δεν θα καταβληθεί. Τα CDS είναι συμβόλαια παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων και αποτελούν ασφάλιστρα έναντι ομολόγων τα οποία αγοράζονται από μακροπρόθεσμους επενδυτές για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου χρεοκοπίας του εκδότη. Είναι στη ουσία ιδιωτικές συμβάσεις μεταξύ δύο μερών πάνω σε στοιχείο για την πτώχευση, αθέτηση υποχρέωσης ή αναδιάρθρωση του χρέους ενός εκδότη. Πρόκειται για ένα είδος ασφαλιστηρίου συμβολαίου για τα δάνεια. Η εμφάνιση των CDOs και των Cds θόλωσε τις παραδοσιακές διαχωριστικές γραμμές που υπήρχαν ανάμεσα στα τραπεζικά ιδρύματα και στα ευρύτερα ιδρύματα της χρηματοπιστωτικής κοινότητας , αφού

και οι ασφαλιστικές εταιρείες αγόρασαν δάνεια τα οποία είχαν εκδώσει οι τράπεζες. Επιπλέον και μεγάλες Ευρωπαϊκές τράπεζες αγόρασαν τέτοια παράγωγα, με αποτέλεσμα την δημιουργία ζημιών πολλών εκατομμυρίων. Η Κεντρική Ευρωπαϊκή Τράπεζα, για να μπορέσει να αντιμετωπίσει αυτή τη νέα αρνητική κατάσταση, έδωσε νέο χρήμα στις τράπεζες για τις επαναφέρει στη ζωή. Το νέο όμως αυτό χρήμα δεν τυπώθηκε από την αρχή αλλά ήρθε μετά από δανεισμό από επενδυτές που είχαν διαθέσιμα κεφάλαια προς επένδυση. Τέτοιοι επενδυτές ήταν η Κίνα, η Γερμανία, η Αραβία καθώς επίσης και διάφορα ασφαλιστικά ταμεία που δάνεισαν τα χρήματά τους με σκοπό καθαρά επενδυτικό. Αποτέλεσμα όλου αυτού ήταν τα ίδια κράτη και οι φορολογούμενοι πολίτες αυτών να επωμιστούν όλο το βάρος αυτού του δανεισμού. Αυτό είχε άμεσο αντίκτυπο στη οικονομία κάθε χώρας, με φυσικό επακόλουθο η ύφεση ολοένα να μεγαλώνει, επιχειρήσεις να σταματούν τη λειτουργία τους, οι θέσεις εργασίας να συρρικνώνονται και οι άνθρωποι να χάνουν τις δουλειές τους. Οι τεράστιες ανισορροπίες στις Ευρωπαϊκές χώρες που έχουν τι ίδιο νόμισμα, καθώς και η έλλειψη μηχανισμού ανανέωσης των πλεονασμάτων, έτσι ώστε τα κέρδη από χώρες με πλεόνασμα να επενδύονται σε χώρες ελλειμματικές, είχε ως συνέπεια κάθε χώρα να εφαρμόσει διαφορετικές τεχνικές αντιμετώπισης της κρίσης. Οι χώρες της Ευρώπης έχουν το ίδιο νόμισμα και λειτουργούν υπό το καθεστώς της νομισματικής σύγκλισης υπό την εποπτεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Επόμενο λοιπόν είναι η δυσκολία ανταγωνιστικότητας μεταξύ αυτών των χωρών και η άμβλυση των ανισορροπιών.

Τον Μάρτιο του 2008, η έλλειψη ρευστότητας στις χρηματαγορές αποτέλεσε κεντρικό πρόβλημα της κρίσης, η οποία επεκτάθηκε με τον παραλίγο κίνδυνο πτώχευσης της επενδυτικής τράπεζας Bear Sterns και κορυφώθηκε το φθινόπωρο του ίδιου έτους, με την πτώχευση την επενδυτικής τράπεζας Lehman Brothers. Η κρίση αυτή ανέδειξε τις αδυναμίες των τραπεζικών ιδρυμάτων, τα οποία στήριζαν την ανάπτυξη του δανειακού τους χαρτοφυλακίου ή την επένδυση σε πολύπλοκα δομημένα περιουσιακά στοιχεία όπως είναι οι τιτλοποιήσεις και τα CDOs σε βραχυπρόθεσμο δανεισμό. Συγκεκριμένα, πιο ευάλωτα ήταν εκείνα τα τραπεζικά ιδρύματα στα οποία το επιχειρηματικό πρότυπο στηριζόταν κυρίως στην πρόσβαση σε εξασφαλισμένη χονδρική χρηματοδότηση (αγορά repo). Ενδεικτικό παράδειγμα είναι η Βρετανική τράπεζα Northern Rock, η οποία λίγα χρόνια πριν την κρίση παρουσίαζε μέση ετήσια αύξηση 25% των στεγαστικών δανείων, τα οποία χρηματοδοτούσε με βραχυπρόθεσμη χονδρική χρηματοδότηση.

Ο κίνδυνος ρευστότητας καθώς και ο κίνδυνος φήμης έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη ραγδαία μετάδοση της κρίσης ρευστότητας. Η κρίση ρευστότητας εξαπλωνόταν από τις χρηματαγορές προς τις καταθέσεις των εμπορικών τραπεζών με γοργούς ρυθμούς. Πολλές τράπεζες κυρίως στις ΗΠΑ, έχασαν σημαντικά κεφάλαια από τις καταθέσεις τους, μέσα σε λίγες εβδομάδες από την πτώχευση της Lehman Brothers, με αποτέλεσμα να οξυνθεί ο ανταγωνισμός για εύρεση καταθέσεων. Το μεγαλύτερο όμως πρόβλημα ήταν η ανεπάρκεια διαχείρισης και μέτρησης του κινδύνου ρευστότητας. Τα τραπεζικά ιδρύματα φάνηκαν ανεπαρκή

στον υπολογισμό του κινδύνου ρευστότητας. Οι αναφορές για το επίπεδο ρευστότητας δεν απεικόνιζαν επαρκώς τους κινδύνους σε τομείς όπως η βραχυπρόθεσμη εξασφαλισμένη διατραπεζική χρηματοδότηση (αγορά repo), ασυμφωνία ληκτότητας στοιχείων ενεργητικού και παθητικού, ενδεχόμενες εκροές λόγω υποβάθμισης της πιστοληπτικής αξιολόγησης της τράπεζας, μεταβολές στην αγοραία αξία παραγώγων και εξασφαλίσεων, ανάγκες για ρευστότητα που προέρχονται από εκτός ισολογισμού στοιχεία καθώς και ο βαθμός ρευστότητας στην αγορά χρέους και τιτλοποιήσεων .

Ακόμη εκτός από την ανεπαρκή αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας, υπήρχε και μεγάλη έλλειψη διαχείριση του λειτουργικού και του νομικού κινδύνου. Η ελλιπής διαχείριση στις διαδικασίες επίσχεσης των εξασφαλίσεων από τις τράπεζες, στην αντιμετώπιση της απάτης, καθώς και στη χρήση υποδειγμάτων τιμολόγησης περιουσιακών στοιχείων, έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη αύξηση της οικονομικής κρίσης.

Για παράδειγμα, πριν το ξέσπασμα της κρίσης στις Η.Π.Α., οι τράπεζες παρείχαν σωρηδόν στεγαστικά δάνεια, πολλά από τα οποία αποδείχτηκαν τελικά ότι είχαν εγκριθεί με ελλιπείς διαδικασίες και ανεπαρκή αξιολόγηση του κινδύνου. Στη συνέχεια, τα δάνεια αυτά τιτλοποιήθηκαν σε ομόλογα και πουλήθηκαν σε επενδυτές. Η συνεχής αγοραπωλησία των ομολόγων είχε ως κατάληξη πολλά νομικά και άλλα έγγραφα είτε να χαθούν είτε να μην έχουν επαρκή τεκμηρίωση. Ακολουθώντας οι τράπεζες προέβησαν σε πλειστηριασμούς των ακινήτων αυτών χωρίς όμως να έχουν ικανοποιητικές αποδείξεις για την ιδιοκτησία τους. Έτσι το φθινόπωρο του 2010 ξεκίνησαν σε πολλές πολιτείες των Η.Π.Α, εισαγγελικές έρευνες για τη διερεύνηση του θέματος. Οι αναλυτές της τράπεζας Royal Bank of Scotland εκτιμούν ότι η κρίση των πλειστηριασμών θα κοστίσει στις τράπεζες των Η.Π.Α περίπου 4,3 δισ. δολάρια για την πληρωμή προστίμων και 38 δισ. δολάρια για την επαναγορά μη εξυπηρετούμενων στεγαστικών δανείων από ιδιώτες επενδυτές και κρατικές εταιρείες χρηματοδότησης στεγαστικών δανείων .

Επομένως, γίνεται άμεσα αντιληπτό ότι η ανεπάρκεια της λειτουργίας της διαχείρισης των κινδύνων από τα τραπεζικά ιδρύματα φέρει στην επιφάνεια την ανάγκη μέτρων και δράσεων για την αντιμετώπισή τους, όπως θα αναλύσουμε παρακάτω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΥΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ:

Η λέξη κίνδυνος προέρχεται από την λέξη **rescum** που σημαίνει κίνδυνος στη θάλασσα και από την λατινική ρίζα **risicare** η οποία σημαίνει τολμώ, υπονοώντας ότι ο κίνδυνος είναι περισσότερο επιλογή παρά πεπρωμένο. Κίνδυνος είναι η κατάσταση η οποία θέτει ένα ποσοστό απειλής για τη ζωή, την υγεία, την ιδιοκτησία, το περιβάλλον. Όταν ένας κίνδυνος κάνει την εμφάνισή του, μπορεί να δημιουργήσει καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, καταστάσεις που απαιτούν άμεση αντιμετώπιση. Γενικότερα ο κίνδυνος μπορεί να ορισθεί ως αβεβαιότητα ενός γεγονότος ή ενός αποτελέσματος. Μια απόφαση ενέργειας μπορεί να εκτεθεί σε κίνδυνο, όταν υπάρχουν πολλές εκβάσεις αυτής, με θετικά ή αρνητικά αποτελέσματα. Είναι μια ζημία που ενδέχεται να παρουσιαστεί στο μέλλον, ενώ πρέπει να υπολογισθεί και να αντιμετωπιστεί στο παρόν. Ειδικότερα, σε επιχειρησιακό επίπεδο, κίνδυνος είναι η πιθανότητα απέλευσης δυσμενών επιπτώσεων από την έκβαση μιας ενέργειας ή ενός γεγονότος, με αποτέλεσμα την εμφάνιση μη αναμενόμενων ζημιών ή τον περιορισμό της ικανότητας της επιχείρησης να υλοποιήσει τους στόχους της. Για θέματα οικονομικά, κίνδυνος ορίζεται η μεταβλητότητα των δυνητικών αποτελεσμάτων μιας επένδυσης γύρω από την αναμενόμενη τιμή ή τον αριθμητικό μέσο.

Ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα το οποίο λειτουργεί μέσα στα πλαίσια της οικονομίας μιας αγοράς, υπάρχει η πιθανότητα να υποστεί οικονομικές ζημιές. Στον χρηματοοικονομικό κύκλο η πιθανότητα αυτή ονομάζεται κίνδυνος. Ο κίνδυνος αυτός είναι άμεσα συνδεδεμένος με την αβεβαιότητα ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. Με τον όρο αβεβαιότητα εννοούμε μια κατάσταση όπου υπάρχει αμφιβολία, η οποία μειώνει σημαντικά την ικανότητα πρόβλεψης μιας μελλοντικής κατάστασης. Συνεπώς ο κίνδυνος είναι σε θέση να μειώσει την καθαρή θέση ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, να επιφέρει αστάθεια στις ταμειακές ροές του και να οδηγήσει σε μια αρνητική κατάσταση τον οργανισμό.

Σε κάθε χρηματοοικονομικό οργανισμό μπορεί να εμφανιστούν διάφοροι κίνδυνοι, η φύση των οποίων εξαρτάται από τον ίδιο τον οργανισμό, από τις συναλλαγές του με τους πελάτες του καθώς και με άλλους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς, αλλά και από το νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο υφίσταται. Όταν ένας κίνδυνος κάνει την εμφάνισή του, η ομάδα διαχείρισης κινδύνων του οργανισμού αναλαμβάνει τη διαχείρισή του με άμεσο σκοπό την εξάλειψή του. Αυτή η ομάδα διαχείρισης είναι ένας πολύ σημαντικός τομέας κάθε τράπεζας και ο ρόλος του είναι α) να μεγιστοποιήσει την κερδοφορία του χρηματοοικονομικού οργανισμού και β) να ελαχιστοποιήσει τους κινδύνους που απειλούν τον οργανισμό.

2.2 ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ:

Οι κίνδυνοι τους οποίους είναι πολύ πιθανό να αντιμετωπίσει ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα είναι οι εξής:

- Κίνδυνος αγοράς
- Κίνδυνος ρευστότητας
- Πιστωτικός κίνδυνος
- Επιτοκιακός κίνδυνος
- Λειτουργικός κίνδυνος
- Τεχνολογικός κίνδυνος
- Πολιτικός κίνδυνος
- Κίνδυνος φήμης
- Νομικός κίνδυνος
- Συναλλαγματικός κίνδυνος
- Κίνδυνος κεφαλαίου
- Κίνδυνος συγκέντρωσης (ως προς τον πιστωτικό κίνδυνο)
- Κίνδυνος κερδοφορίας
- Κίνδυνος χώρας
- Κίνδυνος χρέους
- Κίνδυνος διακανονισμών πληρωμών
- Κίνδυνος από πράξεις εκτός ισολογισμού

2.2.1 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΑΓΟΡΑΣ :

Ο κίνδυνος της αγοράς προέρχεται από τις μεταβολές των στοιχείων της αγοράς. Σχετίζεται με την μεταβλητότητα της αξίας τίτλων ενός χαρτοφυλακίου (μετοχών, αξιογράφων), η οποία οφείλεται στις αλλαγές των τιμών των στοιχείων του ενεργητικού. Ο όρος μεταβλητότητα εκφράζει τη διακύμανση της μεταβλητής γύρω από τη μέση τιμή της και συνήθως μετριέται μέσω της τυπικής απόκλισης (σ). Είναι ο κίνδυνος ο οποίος μειώνει τις τιμές της αγοράς των στοιχείων του ενεργητικού. Η μεταβολή στις τιμές μπορεί να αφορά στην τιμή των τίτλων στους οποίους έχει γίνει η επένδυση, στην αυξομείωση των επιτοκίων, στις αλλαγές στις τιμές των εμπορευμάτων.

Ένα παράδειγμα τέτοιου κινδύνου είναι το ερώτημα: Πόσο θα μεταβληθεί η τιμή ενός χαρτοφυλακίου, αν τα επιτόκια μεταβληθούν κατά 1,5%

Οι παράγοντες οι οποίοι είναι συνήθως υπεύθυνοι για την εμφάνιση του κινδύνου αγοράς είναι οι εξής:

- I. **Κίνδυνος μετοχών:** η μεταβολή της τιμής μιας μετοχής
- II. **Κίνδυνος επιτοκίου :** η μεταβολή των επιτοκίων της αγοράς
- III. **Κίνδυνος εμπορευμάτων:** η μεταβολή της τιμής των εμπορευμάτων, όπως λόγου χάρη η μεταβολή του αλουμινίου.
- IV. **Συναλλαγματικός κίνδυνος:** η μεταβολή των συναλλαγματικών ισοτιμιών

Η πιο γνωστή τεχνική για τη μέτρηση του συναλλαγματικού κινδύνου είναι η τεχνική VaR (Value at Risk) που σημαίνει αξία σε κίνδυνο. Είναι μια πολύ διαδεδομένη μέθοδος και χρησιμοποιείται πολύ από όλες σχεδόν της επιχειρήσεις καθώς και από τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Η μέθοδος VaR αποτελεί μια στατική εκτίμηση, η οποία υπολογίζει μέσα σε ένα συγκεκριμένο διάστημα εμπιστοσύνης το μέγιστο ποσό που μπορεί ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα να χάσει λόγω του κινδύνου αγοράς

2.2.2 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ:

Ο κίνδυνος ρευστότητας συνδέεται με την έλλειψη ρευστότητας ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος για την κάλυψη και την αντιμετώπιση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεών του. Πρόκειται για την αδυναμία ρευστοποίησης στοιχείων του ενεργητικού σε συμφέρουσες τιμές, με αποτέλεσμα τη μείωση της αξίας της καθαρής θέσης του. Όταν δημιουργείται από το ενεργητικό έχουμε κίνηση του λογαριασμού των δανείων, ενώ όταν δημιουργείται από το παθητικό έχουμε μείωση των καταθέσεων. Για την αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας υπάρχει

σε κάθε τράπεζα μια αυτόνομη μονάδα της οποίας ο ρόλος είναι η ελαχιστοποίηση αυτού του είδους κινδύνου. Η μονάδα αυτή ονομάζεται Μονάδα Διαχείρισης Ενεργητικού – Παθητικού (Asset – Liability Committee). Οι στρατηγικές αντιμετώπισης του κινδύνου ρευστότητας που ακολουθεί η μονάδα αυτή είναι οι εξής:

- 1) **Δανεισμός μέσω της διατραπεζικής αγοράς.** Το τραπεζικό ίδρυμα δανείζεται χρήματα από άλλη τράπεζα
- 2) **Δανεισμός από την Κεντρική Τράπεζα.** Το τραπεζικό ίδρυμα δανείζεται από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας. Αυτή η κίνηση δεν είναι και ότι καλύτερο για την τράπεζα, διότι σε περίπτωση αδυναμίας αποπληρωμής του δανείου αυτού δημιουργείται μια κακή εικόνα για την τράπεζα και συνεπώς δύσκολα θα έχει την υποστήριξη της Κεντρικής Τράπεζας στο μέλλον.
- 3) **Ρευστοποίηση χρεογράφων .** Το τραπεζικό ίδρυμα πουλάει ορισμένα του χρεόγραφα, ομολογίες.
- 4) **Μείωση του ύψους των δανείων.** Το τραπεζικό ίδρυμα προβαίνει σε ανάκληση κάποιων από τα δάνεια που έχει χορηγήσει ακόμα και αν ο πελάτης αποπληρώνει κανονικά τις δόσεις του.

Είναι ένας από τους σημαντικότερους κινδύνους ο οποίος έχει παίξει πολύ σημαντικό ρόλο σε όλες σχεδόν τις οικονομικές κρίσεις των τραπεζών μέχρι σήμερα.

2.2.3 ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ :

Πιστωτικός κίνδυνος για ένα τραπεζικό ίδρυμα είναι ο κίνδυνος αθέτησης των υποχρεώσεων των δανειζόμενων του. Με απλά λόγια, ο πιστούχος δεν μπορεί να αποπληρώσει τις υποχρεώσεις του, τα δάνεια που του χορηγήθηκαν. Ο πιστωτικός κίνδυνος αποκαλείται και **κίνδυνος πτώχευσης**. Για την αποφυγή του κινδύνου αυτού απαιτείται από την τράπεζα να αξιολογεί την φερεγγυότητα κάθε υποψηφίου πελάτη συνεχώς. Ιδιαίτερα την περίοδο αυτή η αξιολόγηση πρέπει να γίνεται πριν την χορήγηση του δανείου φυσικά, αλλά και κατά τη διάρκεια αποπληρωμής του. Ακολουθούν μερικά παραδείγματα πιστωτικού κινδύνου:

- Τα επισφαλή δάνεια (δάνεια που δε θα πληρωθούν ολικώς ή μερικώς)
- Καταναλωτής δεν αποπληρώνει ένα καταναλωτικό δάνειο
- Επιχείρηση δεν πληρώνει ένα τιμολόγιο
- Το κράτος μιας χώρας δεν πληρώνει τοκομερίδια
- Ασφαλιστική εταιρία δεν καταβάλλει οφειλόμενες αποζημιώσεις

Ο πιστωτικός κίνδυνος έχει μια μεγάλη ομοιότητα με τον κίνδυνο αγοράς. Και οι δύο αυτές μορφές κινδύνου προκαλούν μείωση της αξίας του χαρτοφυλακίου.

2.2.4 ΕΠΙΤΟΚΙΑΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ :

Ο επιτοκιακός κίνδυνος προκύπτει από την αναντιστοιχία των επιτοκίων στο όγκο και την διάρκεια των τίτλων, των μετοχών, των δανείων, των υποχρεώσεων και των εκτός ισολογισμού στοιχείων ενός τραπεζικού ιδρύματος. Μια μεταβολή των επιτοκίων μπορεί να επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τόσο την κερδοφορία του τραπεζικού ιδρύματος όσο και την αξία της μετοχής του. Αν για παράδειγμα, μια τράπεζα έχει υποχρεώσεις, οι οποίες είναι ευαίσθητες στις μεταβολές των επιτοκίων, περισσότερες από τις απαιτήσεις, αυτό αυτομάτως θα σήμαινε μείωση των κερδών της τράπεζας. Ενώ αντίθετα, αν έχει υποχρεώσεις οι οποίες είναι ευαίσθητες στις μεταβολές των επιτοκίων, λιγότερες από τις απαιτήσεις, αυτό σήμαινε αύξηση των κερδών της. Αν ονομάσουμε τα ευαίσθητα στοιχεία του παθητικού της τράπεζας RSL ($L=Liabilities$) και τα ευαίσθητα στοιχεία του ενεργητικού RSA ($A=Assets$), τότε αν $RSL < RSA$ η τράπεζα θα έχει αύξηση κερδοφορίας, ενώ αν $RSL > RSA$, η τράπεζα θα έχει μείωση.

Η μέτρηση του επιτοκιακού κινδύνου γίνεται με το υπόδειγμα gap ή αλλιώς υπόδειγμα ανοίγματος, το οποίο υπάρχει και χρησιμοποιείται από τις αρχές του 1980. Ως άνοιγμα ορίζεται η διαφορά των στοιχείων του ενεργητικού που είναι ευαίσθητα στις μεταβολές των επιτοκίων και των στοιχείων του παθητικού που είναι ευαίσθητα στις μεταβολές των επιτοκίων, δηλαδή $gap = RSA - RSL$. Αν έχουμε $gap > 0$ τότε η τράπεζα έχει πλεόνασμα κεφαλαίων και συνεπώς διατρέχει επιτοκιακό κίνδυνο. Αν όμως έχουμε $gap < 0$ τότε υπάρχει έλλειμα χρηματοδότησης και η τράπεζα διατρέχει κίνδυνο ρευστότητας.

2.2.5 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ :

Ο λειτουργικός κίνδυνος δημιουργείται από πιθανές ζημιές που προέρχονται από την ανεπάρκεια των συστημάτων διοικητικής πληροφόρησης, των εσωτερικών ελέγχων, των εσωτερικών διαδικασιών, των ανθρώπινων σφαλμάτων και των ενδεχόμενων δυσχερειών και συγκρούσεων μεταξύ των βασικών παραγόντων ενός τραπεζικού ιδρύματος και πελατών. Βασικοί παράγοντες μιας τράπεζας είναι οι μέτοχοί της, τα διευθυντικά στελέχη της, οι υπάλληλοί της. Μια πιθανή ρήξη αυτών με τους πελάτες ενδέχεται να φέρει στη επιφάνεια τον λειτουργικό κίνδυνο. Επίσης μια μορφή λειτουργικού κινδύνου είναι και ο κίνδυνος από εξωτερικούς παράγοντες, όπως είναι οι φυσικές καταστροφές (πυρκαγιές, σεισμοί, πλυμμύρες) συνοψίζοντας αναφέρουμε ότι οι πηγές του λειτουργικού κινδύνου είναι:

- **Οι άνθρωποι:** Διοικητές, προϊστάμενοι, υπάλληλοι που κάνουν λάθη
- **Οι διαδικασίες:** Η απουσία διαδικασιών ή ελαττώματα σε υπάρχουσες διαδικασίες

- **Τα συστήματα:** Αυτόματα συστήματα ή συστήματα ασφάλειας που μπορεί να αποτύχουν.
- **Διάφοροι εξωτερικοί παράγοντες:** Είναι οι πράξεις τρίτων ή οι φυσικές καταστροφές (πυρκαγιές,σεισμοί,πλυμμύρες).

2.2.6 ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ :

Ο τεχνολογικός κίνδυνος μπορεί να θεωρηθεί υποκατηγορία του λειτουργικού κινδύνου. Δημιουργείται από τον κίνδυνο βλάβης ή και κατάρρευσης των συστημάτων πληροφορικής του τραπεζικού ιδρύματος. Με τη ραγδαία αύξηση της τεχνολογίας τα συστήματα πληροφορικής αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της λειτουργίας μιας τράπεζας. Συνεπώς μια βλάβη αυτού θα είχε σοβαρές επιδράσεις στον οργανισμό.

2.2.7 ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ:

Πολιτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που δημιουργείται από πολιτικές παρεμβάσεις και πολιτικές αλλαγές στις εργασίες ενός τραπεζικού ιδρύματος. Ο πολιτικός κίνδυνος αφορά μια μεγάλη γκάμα κινδύνων, όπως είναι η επιβολή περιορισμών στα επιτόκια και η εθνικοποίηση μιας τράπεζας.

2.2.8 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΦΗΜΗΣ :

Ο κίνδυνος φήμης είναι ο κίνδυνος ο οποίος σχετίζεται με την αρνητική δημοσιότητα που δέχεται ένα τραπεζικό ίδρυμα σχετικά με τις πολιτικές και τις στρατηγικές που ακολουθεί. Τα αρνητικά αυτά δημοσιεύματα μπορεί να είναι είτε στον τύπο είτε στο διαδίκτυο και σε περίπτωση που διαπιστωθούν ενημερώνεται η διοίκηση και σε συνεργασία με τη νομική σύμβουλο προβαίνουν στις κατάλληλες ενέργειες. Ο κίνδυνος φήμης μπορεί να δυσφημίσει ένα τραπεζικό ίδρυμα σε τέτοιο βαθμό ώστε να αλλοιωθεί η εικόνα του και να μειωθεί κατά πολύ η πελατειακή του βάση.

2.2.9 ΝΟΜΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ:

Ο νομικός κίνδυνος έχει να κάνει με το νομικό πλαίσιο της χώρας μέσα στο οποίο λειτουργεί το κάθε τραπεζικό ίδρυμα. Σε πιθανή αλλαγή του νομικού αυτού πλαισίου, η τράπεζα και συγκεκριμένα τα κέρδη της επηρεάζονται είτε αρνητικά είτε θετικά. Επίσης στο νομικό κίνδυνο ανήκουν και νομικά ζητήματα τα οποία μπορεί να βλάψουν σοβαρά την τράπεζα. Μια απόφαση δικαστηρίου για χρηματοοικονομικά θέματα μιας τράπεζας μπορεί να επιφέρει σοβαρές συνέπειες σε αυτήν, όπως ας πούμε να μειωθούν τα κέρδη της ή να σπιλωθεί η φήμη της (κίνδυνος φήμης). Επίσης απαιτείται από κάθε τραπεζικό ίδρυμα η σωστή κατανόηση του εποπτικού πλαισίου μέσα στο οποίο λειτουργεί, διότι υπάρχει ο

κίνδυνος επιβολής επώδυνων κυρώσεων.

2.2.10 ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ:

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος προέρχεται από τις μεταβολές των συναλλαγματικών ισοτιμιών των νομισμάτων που επηρεάζουν τις θέσεις σε συνάλλαγμα που έχει λάβει το τραπεζικό ίδρυμα. Πρόκειται για την επίδραση των πιθανών μεταβολών των συναλλαγματικών ισοτιμιών στην αξία της τράπεζας, στην χρηματοοικονομική της θέση και στις ταμειακές ροές της. Για την άμεση και αποτελεσματική διαχείριση αυτού του κινδύνου οι Goldberg and Drogot, 2008 θεώρησαν απαραίτητα τα παρακάτω έξι βήματα:

1. Καθορισμός των στόχων της διαχείρισης του συναλλαγματικού κινδύνου.
2. Καθορισμός των μελλοντικών τιμών συναλλάγματος.
3. Καταμέτρηση της έκθεσης του συναλλαγματικού κινδύνου.
4. Καθορισμός της στρατηγικής που θα ακολουθηθεί.
5. Επαλήθευση των εσωτερικών ελέγχων.
6. Αξιολόγηση της απόδοσης της διαχείρισης του συναλλαγματικού κινδύνου.

2.2.11 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ:

Ο κίνδυνος κεφαλαίου συνδέεται με την πιθανότητα πτώχευσης του τραπεζικού ιδρύματος καθώς και με την ποιότητα του ενεργητικού. Με τον όρο πτώχευση ενός τραπεζικού ιδρύματος εννοούμε την κατάσταση εκείνη κατά την οποία, η αξία των στοιχείων του ενεργητικού είναι μικρότερη από την αξία των στοιχείων του παθητικού. Έτσι αν η τράπεζα προχωρήσει σε ρευστοποίηση των στοιχείων του ενεργητικού της δεν θα μπορεί να αποπληρώσει τις υποχρεώσεις της, αφού αξία στοιχείων ενεργητικού < αξία στοιχείων παθητικού.

2.2.12 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ:

Ο κίνδυνος συγκέντρωσης είναι ο κίνδυνος ο οποίος μπορεί να δημιουργηθεί από την συγκέντρωση χορηγήσεων σε:

- Συγκεκριμένους πιστούχους ή ομάδες συνδεδεμένων πιστούχων.
- Μεμονωμένους πελάτες των οποίων η πιθανότητα αθέτησης επηρεάζεται από κοινούς παράγοντες, όπως είναι το μακροοικονομικό περιβάλλον, η γεωγραφική θέση, ο κλάδος δραστηριότητας, η χρησιμοποίηση τεχνικών μείωσης κ.α.
- Χαμηλές κατηγορίες πιστοληπτικής διαβάθμισης.
- Συγκεκριμένους κλάδους δραστηριότητας.

Τα τραπεζικά ιδρύματα για τον περιορισμό της έκθεσης τους στον πιστωτικό κίνδυνο λόγω συγκέντρωσης – όπως αναφέραμε προηγουμένως – προχωρούν α)

στη σταδιακή μείωση των ορίων προς πελάτες με χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα και β) στο σταδιακό περιορισμό των πιστοδοτήσεων σε κλάδους που επλήγησαν από την οικονομική κρίση και στην στροφή προς νέους κλάδους με ευρείες προοπτικές όπως είναι ο κλάδος των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.

2.2.13 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ:

Είναι ο κίνδυνος της δυσμενούς μεταβολής των εσόδων και των εξόδων ενός τραπεζικού ιδρύματος. Ο κίνδυνος αυτός αναφέρεται στη αξιολόγηση του επιπέδου και της δομής των λειτουργικών εσόδων και των κερδών του τραπεζικού ιδρύματος, καθώς αυτά αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για τη διατήρηση της οικονομικής ευρωστίας του.

2.2.14 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΧΩΡΑΣ:

Ο κίνδυνος χώρας είναι ένας από τα κυριότερα θέματα αναφοράς κινδύνου και βρίσκεται στο επίκεντρο της έρευνας από πολλούς οικονομικούς κύκλους τα τελευταία έτη. Λόγω της σπουδαιότητας αυτού του κινδύνου, έχουν αναλυθεί πολλές μέθοδοι και πολλές τεχνικές για τη δημιουργία μοντέλων με στόχο την αποτίμησή του. Οι κυριότερες μέθοδοι για την κατασκευή τέτοιων μοντέλων είναι α) η μέθοδος UTADIS και β) η μέθοδος MHDIS. Ο κίνδυνος χώρας πηγάζει κυρίως από οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές μεταβολές της χώρας, όπου είναι εγκατεστημένος ο δανειζόμενος και μπορεί να ανακύψει με τις παρακάτω μορφές:

- Στάση πληρωμών.
- Αδυναμία εξαγωγής του εγχώριου νομίσματος.
- Αδυναμία μετατροπής του εγχώριου νομίσματος.

2.2.15 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΧΡΕΟΥΣ:

Ο κίνδυνος χρέους απορρέει από την υψηλή έκθεση του τραπεζικού ιδρύματος σε δανεισμό της κυβέρνησης και αποτελεί είδος πιστωτικού κινδύνου. Είναι από τους λίγους κινδύνους που η τράπεζα δεν έχει τα εργαλεία εκείνα που θα της επιτρέψουν τη διαχείρισή του. Ο λόγος είναι ότι αν η κυβέρνηση κηρύξει στάση πληρωμών, τότε είναι πολύ πιθανό το τραπεζικό ίδρυμα να μην μπορέσει να εισπράξει τα χρήματά του, αφού δε θα μπορέσει να διεκδικήσει κρατική περιουσία.

2.2.16 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ:

Ο κίνδυνος διακανονισμού πληρωμών δημιουργείται όταν μεταξύ δύο αντισυμβαλλομένων, ο ένας από αυτούς δεν είναι σε θέση να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, ενώ ο άλλος τις έχει εκπληρώσει. Παραδείγματος χάριν ο ένας αντισυμβαλλόμενος δεν έχει παραδώσει την ονομαστική αξία ενός αξιογράφου σε

μετρητά, ενώ ο άλλος το έχει παραδώσει ήδη, σύμφωνα με την μεταξύ τους εμπορική συμφωνία. Ονομάζεται κίνδυνος Herstatt, παίρνοντας το όνομα αυτό, από τη Γερμανική τράπεζα Herstatt, μετά τη μεγάλη της αποτυχία στην αγορά συναλλάγματος, που τελικά την οδήγησε το 1974 στην κατάρρευσή της.

2.2.17 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΑΠΟ ΠΡΑΞΕΙΣ ΕΚΤΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ:

Ο κίνδυνος από πράξεις εκτός ισολογισμού εμφανίζεται με τη μορφή απρόβλεπτων απαιτήσεων στο ενεργητικό του ισολογισμού ενός τραπεζικού ιδρύματος. Είναι γνωστό ότι σε ένα τραπεζικό ίδρυμα οι κυριότερες πράξεις εκτός ισολογισμού είναι τα δάνεια με καθεστώς δικαιώματος, οι διευκολύνσεις έκδοσης γραμματίων, οι εγγυητικές επιστολές, τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης και τα δικαιώματα. Όσο οι πελάτες δεν ασκούν τα δικαιώματά τους επί των πιστωτικών διευκολύνσεων, οι παραπάνω πράξεις μένουν απλές εγγραφές εκτός ισολογισμού. Αν όμως οι πελάτες ασκήσουν τα δικαιώματά τους, τότε οι πράξεις αυτές γίνονται εγγραφές στον ισολογισμό του ενεργητικού της τράπεζας, με αποτέλεσμα να υπάρχει η πιθανότητα εμφάνισης του κινδύνου ρευστότητας, του πιστωτικού κινδύνου καθώς και του επιτοκιακού κινδύνου.

2.3 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ:

Είναι πλέον αποδεδειγμένο ότι η έλλειψη της λειτουργίας διαχείρισης κινδύνων ήταν ένας σημαντικός παράγοντας εξάπλωσης της οικονομικής κρίσης και ακόμη ότι κάθε τραπεζικό ίδρυμα θα πρέπει να αναπτύξει δράσεις για την αντιμετώπιση όλων των πιθανών κινδύνων που μπορεί να του παρουσιαστούν. Η πρακτική της διαχείρισης κινδύνων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εξελίχθηκε ταχύτατα από το 1970 μέχρι και σήμερα, τα αίτια αυτής της ραγδαίας εξέλιξης είναι η απελευθέρωση των αγορών, η αύξηση της ταχύτητας της κυκλοφορίας των κεφαλαίων καθώς και η εμφάνιση πολύπλοκων χρηματοοικονομικών προϊόντων, όπως είναι τα παράγωγα, η αφορμή όμως για την ανάπτυξη τεχνικών διαχείρισης κινδύνων ήταν οι πιέσεις που ασκήθηκαν στα τραπεζικά ιδρύματα από τις εποπτικές αρχές μετά από την εμφάνιση προβλημάτων που εμφανίστηκαν την δεκαετία του 1970. Έτσι για πρώτη φορά και μετά την πτώχευση πολλών τραπεζικών ιδρυμάτων στις Η.Π.Α., οι εποπτικές αρχές εισήγαγαν τον θεσμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου, λόγω των προβλημάτων διαχείρισης του δανειακού χαρτοφυλακίου.

Τα τελευταία χρόνια η αυξημένη μεταβλητότητα των χρηματοοικονομικών αγορών καθιστά επιτακτική την ανάλυση και αξιολόγηση των χρηματοοικονομικών κινδύνων στους οποίους εκτίθενται τα τραπεζικά ιδρύματα και επενδυτές. Οι κίνδυνοι επηρεάζουν άμεσα την απόδοση των τραπεζών, οι οποίες οφείλουν συνεχώς να εφαρμόζουν νέες τεχνικές και μεθόδους αντιμετώπισης και διαχείρισης των κινδύνων αυτών, το τμήμα το οποίο είναι υπεύθυνο για την διαχείριση όλων

των πιθανών κινδύνων που μπορεί να διατρέξει μια τράπεζα, ονομάζεται Τμήμα Διαχείρισης Κινδύνου και είναι ο κεντρικός πυρήνας της στρατηγικής του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, ενώ αποτελεί σήμερα έναν από τους σημαντικότερους τομείς του. Σύμφωνα με τους McLorrain και Lozar ο αρχικός διαχειριστής κινδύνων είναι η μητέρα φύση, η οποία έρχεται αντιμέτωπη με πάρα πολλούς κινδύνους και απειλές από διάφορα εχθρικά αρπακτικά μέχρι και τις κλιματικές αλλαγές του πλανήτη. Στις μέρες μας λόγω της μεγάλης οικονομικής κρίσης, ο τομέας διαχείρισης κινδύνου αναπτύσσεται ταχύτατα και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι κάθε χρηματοπιστωτικού οργανισμού, η διαχείριση κινδύνου είναι η διαδικασία κατά την οποία αναγνωρίζει, τους κατανοεί, τους επεξεργάζεται και στην συνέχεια σχεδιάζει τις στρατηγικές αυτές σε τακτικούς και επιχειρησιακούς στόχους, ορίζοντας τους τρόπους για την επιτυχή διαχείριση των κινδύνων. Είναι στρατηγικές αντιστάθμισης ή εξουδετέρωσης των κινδύνων και συνήθως ακολουθούν την κουλτούρα του οργανισμού, καθώς και οι πολιτικές που χρησιμοποιούνται αποτελούν μέρος αυτής. Ο τομέας διαχείρισης κινδύνου προσθέτει αξία στον οργανισμό, τον προστατεύει, ενώ προστατεύει και τους ενδιαφερόμενους προς αυτό. Ο ρόλος του είναι πολύ σημαντικός για ένα τραπεζικό ίδρυμα γιατί :

- Παρέχει ασφάλεια και σταθερότητα στον οργανισμό.
- Προστατεύει την εικόνα του οργανισμού.
- Βελτιώνει τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του οργανισμού με την αύξηση της κερδοφορίας του.
- Αποτιμά και αναγνωρίζει τους κινδύνους που απειλούν.
- Αξιολογεί και ελαχιστοποιεί τους κινδύνους αυτούς.
- Αναπτύσσει διεργασίες αντιμετώπισης των κινδύνων.
- Αναπτύσσει προγράμματα έκτακτης ανάγκης και επιχειρηματικού σχεδιασμού.
- Συμβάλει στην αποδοτική κατανομή των πόρων και των κεφαλαίων του οργανισμού.
- Μειώνει την μεταβλητότητα του οργανισμού.

Επομένως, η λειτουργία της διαχείρισης κινδύνων περιλαμβάνει το σύνολο των στρατηγικών, πολιτικών, διαδικασιών, οργανωτικών δομών και τεχνολογικών υποδομών που μια επιχείρηση πρέπει να αναπτύξει προκειμένου να αναγνωρίζει, να εκτιμά, να παρακολουθεί και να ελέγχει σε συνεχή βάση την έκθεσή της στους κινδύνους που απορρέουν από τις δραστηριότητές της. Είναι γνωστό ότι οι κρίσεις πάντοτε επιταχύνουν τη διαδικασία της αλλαγής. Είναι φανερό ότι, δύο έτη από την πτώχευση της επενδυτικής τράπεζας Lehman Brothers στις Η.Π.Α. που σηματοδότησε τη χρηματοπιστωτική κρίση, είναι πλέον ορατά τα σημάδια του εν εξελίξει σημαντικού μετασχηματισμού του χρηματοπιστωτικού τοπίου. Οι βασικές κινητήριες δυνάμεις του εν λόγω μετασχηματισμού είναι α) η καθολικά διαφορετική αντίληψη των κινδύνων και της διαχείρισής τους και

β) η ενίσχυση της αυστηρότητας του εποπτικού πλαισίου λειτουργίας του χρηματοπιστωτικού τομέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - Η ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

3.1 Η ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ:

Κατά την διάρκεια της δεκαετίας 1970-1980 οι σοβαρές οικονομικές διαταραχές σε διεθνή κλίμακα, καθώς και η κατάρρευση του συστήματος των σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών, είχαν ως αποτέλεσμα να φέρουν στη επιφάνεια τις αδυναμίες των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για τον έλεγχο των αγορών και φυσικά για την προστασία των πολιτών. Η δεκαετία του 1980 ήταν μια εποχή που οι τράπεζες δάνειζαν σε μεγάλο βαθμό, ενώ το εξωτερικό χρέος των χωρών μεγάλωνε με επικίνδυνους ρυθμούς. Το σύστημα σταθερών ισοτιμιών του Bretton Woods, ήταν ένα σύστημα το οποίο όριζε τις σταθερές ισοτιμίες μεταξύ των 44 χωρών - μελών που συμμετείχαν. Δημιουργήθηκε το 1944, μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου, και το όνομα της το πήρε από την ομώνυμη Νομισματική και Χρηματοοικονομική Διάσκεψη η οποία πραγματοποιήθηκε στο Bretton Woods στις Η.Π.Α.. Η κατάρρευση του το 1971, η πτώχευση οκτώ τραπεζών στις Η.Π.Α. τα οικονομικά προβλήματα πολλών Ευρωπαϊκών τραπεζών τη δεκαετία του 1980, όπως της Σουηδίας, Ισπανίας, Νορβηγίας καθώς επίσης και η πτώχευση της Γερμανικής ιδιωτικής τράπεζας Herstatt το 1974, ανέδειξαν προβλήματα και κινδύνους για τα πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία έπρεπε άμεσα να αντιμετωπιστούν. Η αντιμετώπιση όλων αυτών των προβλημάτων ήρθε μέσω ενός θεσμικού πλαισίου εποπτείας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Ο ρόλος της εποπτείας είναι πολύ σημαντικός γιατί πρέπει να αποβλέπει σε ένα άριστο κλίμα ανταγωνιστικότητας μεταξύ των τραπεζών και παράλληλα στη σταθερότητα και στην κερδοφορία αυτών. Για αυτό το λόγο, το 1974 συστάθηκε η Επιτροπή της Βασιλείας μετά την πρωτοβουλία των διοικητών δέκα Κεντρικών Τραπεζών των κρατών Η.Π.Α., Γερμανία, Γαλλία, Ελβετία, Λουξεμβούργο, Ιταλία, Ιαπωνία, Ολλανδία, Σουηδία και Μεγάλη Βρετανία. Αυτά τα δέκα κράτη - μέλη είναι γνωστά ως G-10.

Η επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία είχε ως σκοπό τη διασφάλιση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος σε διεθνές επίπεδο και τη δημιουργία ίσων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζικών ιδρυμάτων. Ξεκίνησε να λειτουργεί ως ένα άτυπο φόρουμ για την ανταλλαγή απόψεων ανάμεσα στα μέλη της σχετικά με τη σταθερότητα του διεθνούς τραπεζικού συστήματος. Η ονομασία της προέρχεται από την ομώνυμη πόλη της Ελβετίας, στην οποία έχει την έδρα της η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών η οποία και της παρέχει γραμματειακή υποστήριξη. Ο Δρ. Dieter Kerwer αναφέρει πως η Επιτροπή της Βασιλείας δεν είναι ένας διεθνής διακυβερνητικός οργανισμός αλλά ένα άτυπο

φόρουμ χωρίς νομική εξουσία, που λειτουργεί στο πλαίσιο της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών. Δεν είναι εποπτική αρχή, καθώς δεν έχει αρμοδιότητα να ασκεί προληπτική εποπτεία στις τράπεζες που είναι εγκατεστημένες στην επικράτεια των κρατών – μελών που εκπροσωπούνται από αυτή. Τα αποτελέσματα της δεν έχουν νομική ισχύ, ούτε νομική δέσμευση αλλά αποτελούν γενικές οδηγίες και κατευθύνσεις καλών πρακτικών. Βασικός στόχος της είναι η θωράκιση και η προστασία του διεθνούς τραπεζικού συστήματος, η διαμόρφωση ισοδύναμων όρων ανταγωνισμού, καθώς και η διασφάλιση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος. Αρχικά γίνεται συνεδρίαση για τη λήψη αποφάσεων πάνω σε οικονομικά θέματα εποπτείας των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων. Στη συνέχεια οι αποφάσεις αυτές, οι οποίες έχουν χαρακτήρα προτάσεων, γνωστοποιούνται στις Κεντρικές Τράπεζες των G-10. Τέλος οι διοικητές των δέκα Κεντρικών Τραπεζών συνεδριάζουν στην Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών και μελετούν, αξιολογούν τις προτάσεις της Επιτροπής και τις προσυπογράφουν.

3.2 ΒΑΣΙΛΕΙΑ I:

Το 1988 η Επιτροπή εισήγαγε ένα σύστημα κεφαλαιακής μέτρησης με την ονομασία Basel Capital Accord. Την ίδια χρονολογία εκδόθηκε και το πλαίσιο εποπτείας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος με την ονομασία Βασιλεία I. Η Βασιλεία I είχε ως κύριο στόχο την αντιμετώπιση του πιστωτικού κινδύνου μέσω της θέσπισης ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Εστίαζε στο πιστωτικό κίνδυνο των τραπεζών και στη ανάγκη τους για κεφαλαιακή επάρκεια, θέτοντας έναν ελάχιστο αριθμό των ιδίων κεφαλαίων που πρέπει κάθε πιστωτικό ίδρυμα να έχει σε σχέση με τον πιστωτικό του κίνδυνο. Ως πιστωτικός κίνδυνος αναφέρεται η αδυναμία μιας επιχείρησης να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της, αντανακλά δηλαδή την πιθανότητα μη εξόφλησης ενός δανείου ή την καθυστέρηση αποπληρωμής του. Σε ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα αντανακλά τον κίνδυνο που μπορεί να προκύψει από τη μη επαρκή ανταπόκριση του ιδρύματος στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών του προς τους πιστωτές του. Ο κίνδυνος πάντα ταυτίζεται με την έννοια της αβεβαιότητας και όχι της απώλειας. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι ακόμα και δύο δεκαετίες πριν (στη Ελλάδα μερικώς ισχύει ακόμα) οι τράπεζες αξιολογούσαν τους πελάτες του υποκειμενικά, με βάση την εμπειρία τους και τα γενικά στοιχεία που μπορούσαν να συλλέξουν όπως οι εγγυήσεις, η πρόθεση συνέπειας, το κεφάλαιο αλλά και τις εκάστοτε οικονομικές συγκυρίες.

Το πλαίσιο της Βασιλεία I συνδέει τα ίδια κεφάλαια μιας τράπεζας με τον πιστωτικό της κίνδυνο και ορίστηκε ένας συντελεστής κεφαλαιακής επάρκειας ή αλλιώς συντελεστής φερεγγυότητας. Η ανάγκη δημιουργίας αυτού του συντελεστή ήρθε κυρίως από την έλλειψη διαχείρισης του δανειακού χαρτοφυλακίου των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ο συντελεστής αυτός ισούται με τον λόγο Ιδίων Κεφαλαίων του τραπεζικού ιδρύματος προς τα στοιχεία του ενεργητικού ως προς τον πιστωτικό κίνδυνο των εκτός ισολογισμού στοιχεία, μαζί με τη μέτρηση του

κινδύνου αγοράς (RWA).

Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Βασιλεία I=

$$\frac{\text{Εποπτικά Κεφάλαια}}{\text{Πιστωτικός κίνδυνος + Κίνδυνος Αγοράς}} \geq 8\%$$

Τύπος 3.2.1 – Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Βασιλεία I

και Δείκτης πρωτογενούς κεφαλαίου=

$$\frac{\text{Tier I}}{\text{Πιστωτικός κίνδυνος + Κίνδυνος Αγοράς}} \geq 4\%$$

Τύπος 3.2.2 – Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Βασιλεία I

Στο Δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας (τύπος I), ο αριθμητής έχει τα ίδια κεφάλαια, τα οποία διακρίνονται σε δύο κατηγορίες. Πρώτη κατηγορία είναι το βασικό κεφάλαιο (Tier I) και δεύτερη κατηγορία τα λοιπά κεφάλαια (Tier II). Το Tier I περιλαμβάνει μετοχικά κεφάλαια και αποθεματικά, όπως είναι τα αποθεματικά για ζημιές από δάνεια, τα οποία προορίζονται για να αμβλύνουν μελλοντικές ζημιές ή για την εξομάλυνση των διακυμάνσεων του εισοδήματος. Tier II περιλαμβάνει όλα τα άλλα κεφάλαια, όπως είναι τα κέρδη από την επένδυση στοιχείων του ενεργητικού καθώς και προβλέψεις για επισφαλή δάνεια. Με τον όρο επισφαλή δάνεια εννοούμε τα δάνεια τα οποία δεν θα εξοφληθούν μερικώς ή ολικώς από τον δανειολήπτη. Δηλαδή είναι :

Εποπτικά Κεφάλαια = Tier I + Tier II

Ο παρονομαστής έχει το σύνολο των στοιχείων του ενεργητικού σταθμισμένα ως προς τον πιστωτικό κίνδυνο (RAA) συν τον κίνδυνο αγοράς. Το RAA για τα εντός ισολογισμού για κάθε στοιχείο του ενεργητικού ορίζεται ως, το γινόμενο της λογιστικής του αξίας επί το ποσοστό του κινδύνου του, ενώ το RAA για τα εκτός ισολογισμού στοιχεία υπολογίζεται αφού πρώτα γίνει η μετατροπή τους σε ισοδύναμα στοιχεία εντός ισολογισμού με βάση κάποιους συντελεστές μετατροπής. Όπως φαίνεται στον τύπο 3.2.1, η τιμή αυτού του συντελεστή θα πρέπει να είναι μεγαλύτερη ή ίση του 8%, έτσι ώστε ένα πιστωτικό ίδρυμα να έχει επαρκή κεφαλαιοποίηση. Ομοίως στο Δείκτη πρωτογενούς κεφαλαίου, τύπος 3.2.2, ο αριθμητής έχει το βασικό κεφάλαιο Tier I και θα πρέπει ο δείκτης αυτός να είναι μεγαλύτερος ή ίσος του 4%, έτσι ώστε ένα πιστωτικό ίδρυμα να έχει επαρκή κεφαλαιοποίηση.

3.2.1 ΠΥΛΩΝΕΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ I:

Η δομή της Βασιλείας I στηρίζεται σε τέσσερις πυλώνες :

- 1. Πυλώνας 1:** Constituents of Capital
- 2. Πυλώνας 2:** Risk Weighting
- 3. Πυλώνας 3:** A Target Standard Ratio
- 4. Πυλώνας 4:** Transitional and implementing arrangements

Ο πυλώνας 1 προσδιορίζει τα εποπτικά κεφαλαία και το ποσοστό τους που πρέπει κάθε τραπεζικό ίδρυμα να διαθέτει. Όπως προαναφέραμε, τα κεφάλαια αυτά είναι τα Tier I και Tier II, όπου το Tier I απαιτείται να είναι τουλάχιστον το 50% του συνόλου, ενώ το Tier II δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από το 100% του Tier I.

Ο πυλώνας 2 προσδιορίζει τον κίνδυνο που διατρέχουν τα στοιχεία του ενεργητικού των τραπεζικών ιδρυμάτων και αποτελείται από πέντε (5) κατηγορίες όπως φαίνεται στον πίνακα 3.2.1.1 – Κατηγορίες κινδύνου Βασιλείας I.

Κατηγορία	Παραδείγματα στοιχείων ενεργητικού
0%	Στοιχεία τα οποία είναι risk free, δηλαδή έχουν 0% πιστωτικό κίνδυνο, όπως είναι τα ομόλογα του δημοσίου.
20%	Στοιχεία που περιέχουν μικρό κίνδυνο, όπως είναι οι Εισπρακτέοι λογαριασμοί.
50%	Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει μόνο τα στεγαστικά δάνεια.
100%	Στοιχεία που περιέχουν εξαιρετικά μεγάλο κίνδυνο, όπως είναι τα επιχειρηματικά δάνεια.
	Η 5 ^η κατηγορία είναι μια ειδική κατηγορία η οποία περιέχει στοιχεία ενεργητικού, τα οποία δεν έχουν σταθερό ποσοστό κινδύνου.

Πίνακα 3.2.1.1 – Κατηγορίες κινδύνου Βασιλείας I.

Ο πυλώνας 3 προσδιορίζει τον συντελεστή κεφαλαιακής επάρκειας της Βασιλείας I. Ο συντελεστής αυτός, όπως έχουμε προαναφέρει στον Τύπο 1, θα πρέπει να είναι μεγαλύτερος ή ίσος του 8% έτσι ώστε το πιστωτικό ίδρυμα να

θεωρηθεί ότι έχει επαρκή κεφαλαιοποίηση και ότι δε διατρέχει πιστωτικό κίνδυνο.

Ο πυλώνας 4 θέτει τη βάση υλοποίησης του πλαισίου της Βασιλείας I. Ζητείται από τη Κεντρική Τράπεζα κάθε χώρας να δημιουργήσει έναν ισχυρό μηχανισμό επίβλεψης και επιβολής για να διασφαλιστεί η εφαρμογή των οδηγιών της.

3.2.2 ΟΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ I:

Η Βασιλεία I αν και αποτέλεσε τον εναρκτήριο μοχλό για την ανάπτυξη των τραπεζικών ιδρυμάτων, με πολλές θετικές επιπτώσεις για αυτά, με τη αύξηση των κεφαλαίων τους γρήγορα φάνηκαν οι μεγάλες της αδυναμίες. Στο σύγχρονο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης των οικονομιών οι τραπεζικοί οργανισμοί καλούνται να ανταποκριθούν στις αυξημένες απαιτήσεις διαχείρισης των χαρτοφυλακίων τους, των στρατηγικών τους και στους ποικίλους κινδύνους που караδοκούν. Η Βασιλεία I άρχισε να εμφανίζει αδυναμίες στην αντιμετώπιση όλων αυτών των νέων παραμέτρων. Στα μέσα της δεκαετίας του 1990 πολλά πιστωτικά ιδρύματα εμφάνισαν ζημιές λόγω αυτών των αδυναμιών και πολλές από αυτές είχαν καταστροφικές συνέπειες για τους πιστωτικούς οργανισμούς. Η ραγδαία ανάπτυξη διάφορων νέων σύνθετων τραπεζικών προϊόντων έφερε αναστάτωση και ανησυχία στη λειτουργία του πλαισίου της Βασιλείας. Όλα τα παραπάνω είχαν ως αποτέλεσμα στο συγκεκριμένο Σύμφωνο να ασκηθεί έντονη κριτική, η οποία εστίαζε κυρίως στην ανεπάρκεια των συντελεστών στάθμισης του πιστωτικού κινδύνου σε σχέση με τον πραγματικά αναλαμβανόμενο κίνδυνο. Οι σημαντικότερες από τις αδυναμίες της Βασιλείας I είναι :

- Οι σταθμίσεις της Βασιλείας I για τα στοιχεία του ενεργητικού βασιζόταν μόνο στον πιστωτικό κίνδυνο και δεν λάμβαναν υπόψιν τους και άλλους κινδύνους όπως το νομικό, το συναλλαγματικό κίνδυνο και ειδικότερα το λειτουργικό κίνδυνο. Ο νομικός κίνδυνος έχει να κάνει με το νομικό πλαίσιο της χώρας μέσα στο οποίο λειτουργεί ένα τραπεζικό ίδρυμα, ο συναλλαγματικός κίνδυνος έχει να κάνει με τις μεταβολές των συναλλαγματικών ισοτιμιών των νομισμάτων και ο λειτουργικός κίνδυνος δημιουργείται από πιθανές ζημιές λόγω της ανεπάρκειας των συστημάτων διοικητικής πληροφόρησης, των εσωτερικών ελέγχων και διαδικασιών μεταξύ των παραγόντων της τράπεζας με τους πελάτες.
- Τα τραπεζικά ιδρύματα εκμεταλλευόμενα νομικά κενά προσάρμοζαν τη λειτουργία τους έτσι ώστε να ικανοποιούν τον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας της Βασιλείας I.
- Δεν υπήρχε επαρκής αντιμετώπιση κάποιων νέων της εποχής προϊόντων, όπως οι τιτλοποιήσεις απαιτήσεων, οι τιτλοποιήσεις επιχειρηματικών δανείων και πιστωτικά παράγωγα.
- Ο καθορισμός των συντελεστών στάθμισης, ανεξάρτητα από το μέγεθος του

πιστωτικού ιδρύματος, ήταν πολλές φορές μέχρι ένα βαθμό αυθαίρετος, συνεπώς δεν υπήρχε διαφοροποίηση με βάση τον πραγματικό πιστωτικό κίνδυνο του κάθε χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, με αποτέλεσμα πολλά τραπεζικά ιδρύματα προέβαιναν σε δανεισμό υψηλού κινδύνου.

- Το σύμφωνο της Βασιλείας I δεν παρέχει κίνητρα στις τράπεζες να αναπτύξουν δικά τους βελτιωμένα συστήματα διαχείρισης κινδύνων.

Όλες οι παραπάνω αδυναμίες οδήγησαν στη αναθεώρηση του πλαισίου της Βασιλείας I και στην εισαγωγή ενός νέου πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών, έτσι ώστε να υπάρξει σωστότερη αντιστοιχία ανάμεσα στον κίνδυνο και στη διακράτηση κεφαλαίου. Το πρώτο κείμενο αναθεώρησης δημοσιοποιείται τον Ιούνιο του 1999, ενώ οι νέες προτάσεις λαμβάνουν υπόψη την ιδιαιτερότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων και την πολυπλοκότητα της τραπεζικής διαχείρισης. Το τελικό κείμενο του νέου Συμφώνου, γνωστό ως Βασιλεία II, επιφέρει σημαντικές αλλαγές στο πλαίσιο πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων.

3.3 ΒΑΣΙΛΕΙΑ II:

Η επιτροπή της Βασιλείας βλέποντας τις αδυναμίες της Βασιλείας I και αναγνωρίζοντας ότι έχει πλέον καταστεί ανεπαρκής για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων στην χρηματοπιστωτική διεθνή αγορά, προχώρησε τον Ιούνιο του 1999 στην αναθεώρησή του, με τη δημιουργία του πρώτου Συμβουλευτικού Κειμένου. Ακολούθησαν άλλα δύο Συμβουλευτικά Κείμενα, τον Ιανουάριο του 2001 και τον Απρίλιο του 2003, καθώς επίσης και διάφορες μελέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έτσι τον Ιούνιο του 2004 εκδόθηκε το αναθεωρημένο εποπτικό πλαίσιο της Κεφαλαιακής Επάρκειας των Τραπεζικών Ιδρυμάτων, γνωστό ως Βασιλεία I, αποσκοπούσε στην πληρέστερη απεικόνιση των αναλαμβανόμενων κινδύνων από τα πιστωτικά ιδρύματα και στη σύνδεση των κεφαλαιακών απαιτήσεων με τους κινδύνους αυτούς. Οι βασικοί στόχοι της Βασιλείας II ήταν οι εξής:

- Η δημιουργία ενός εποπτικού πλαισίου το οποίο να αποτελεί βάση σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος.
- Η διαδικασία εποπτικής εξέτασης και στη διαφάνεια της αγοράς.
- Η διαμόρφωση ισοδύναμων όρων ανταγωνισμού σε διεθνές επίπεδο μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η Βασιλεία II είναι αποδεσμευμένη από το πλαίσιο ότι οι εποπτικές κανόνες είναι ίδιοι μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων και ορίζει ότι ένα πιστωτικό ίδρυμα, το οποίο έχει αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων, θα διακρατά λιγότερα κεφάλαια από ότι ένα άλλο πιστωτικό ίδρυμα με όχι και τόσο αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων.
- Απελευθέρωση του εμπορίου χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών σε διεθνές επίπεδο.
- Η αντιμετώπιση και άλλων κινδύνων εκτός του πιστωτικού (νομικό,

- συναλλαγματικό, λειτουργικό).
- Η επιπλέον διακράτηση κεφαλαίων για τη διαχείριση και την κάλυψη του λειτουργικού κινδύνου, που ήταν μία από τις σημαντικές αδυναμίες της Βασιλείας I. Ο κίνδυνος αυτός αφορά στις ενδεχόμενες ζημιές που μπορεί να προκληθούν από ανεπάρκεια ή λάθη διαδικασιών ή προσώπων, καλύπτοντας και τον νομικό κίνδυνο. Έτσι πλέον δίνεται η δυνατότητα στις τράπεζες να επιλέγουν μεταξύ τυποποιημένων και εξελιγμένων προσεγγίσεων για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων και για τον κίνδυνο αυτό.
  - Ενώ η Βασιλεία I επικεντρωνόταν κυρίως στη μέτρηση του κινδύνου αγοράς, η Βασιλεία II μετράει και τον πιστωτικό αλλά και το λειτουργικό κίνδυνο.
  - Η ενθάρρυνση των τραπεζικών ιδρυμάτων για τη χρήση ειδικών εργαλείων μέτρησης και διαχείρισης των κινδύνων και ιδιαίτερα του πιστωτικού κινδύνου.
  - Ο προσδιορισμός κριτηρίων αξιολόγησης των τραπεζικών ιδρυμάτων από τις εποπτικές αρχές με στόχο την κεφαλαιακή τους επάρκεια.

Σύμφωνα με το πλαίσιο της Βασιλείας II ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας ισούται με :

Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Βασιλεία II=
$\frac{\text{Εποπτικά Κεφάλαια}}{\text{Πιστωτικός κίνδυνος + Κίνδυνος Αγοράς + Λειτουργικός κίνδυνος}} \geq 8\%$
Τύπος 3.3.1 – Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Βασιλεία II

και Δείκτης πρωτογενούς κεφαλαίου=
$\frac{\text{Tier I}}{\text{Πιστωτικός κίνδυνος + Κίνδυνος Αγοράς + Λειτουργικός κίνδυνος}} \geq 4\%$
Τύπος 3.3.2 – Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Βασιλεία II

Ο Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Βασιλείας II (Τύπος 3.3.1) πρέπει να είναι μεγαλύτερος ή ίσος με το 8%, όπως ακριβώς και με το σύμφωνο της Βασιλείας I, αλλά με τη διαφορά ότι υπολογίζεται επιπλέον και ο λειτουργικός κίνδυνος στην κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζικών ιδρυμάτων. Ομοίως στο Δείκτη πρωτογενούς κεφαλαίου (Τύπος 3.3.2) ο αριθμητής έχει το βασικό Tier I και θα πρέπει ο δείκτης αυτός να είναι μεγαλύτερος ή ίσος του 4% έτσι ώστε ένα πιστωτικό ίδρυμα να έχει επαρκή κεφαλαιοποίηση. Αντιθέτως από την Βασιλεία I όπου ο λειτουργικός κίνδυνος δεν υπολογιζόταν, στη Βασιλεία II είναι υπαρκτός και υπολογίσιμος. Ο αριθμητής έχει τα εποπτικά κεφάλαια τα οποία διακρίνονται σε

δύο κατηγορίες. Πρώτη είναι τα βασικά ίδια κεφάλαια (Tier I) και δεύτερη κατηγορία είναι τα συμπληρωματικά κεφάλαια (Tier II). Το Tier I περιλαμβάνει:

1. Μετοχικά κεφάλαια.
2. Αποθεματικά από κεφαλαιοποίηση κερδών, διαφορές υπέρ το άρτιον και λοιπά αποθεματικά.
3. Κέρδη εις νέον.
4. Προνομιούχες μετοχές μη σωρευτικού μερίσματος.
5. Δικαιώματα μειοψηφίας.
6. Αρνητικές διαφορές ενοποίησης.

Το Tier II περιλαμβάνει όλα τα άλλα κεφάλαια όπως:

- Αποθεματικά από την επανεκτίμηση της αξίας των παγίων.
- Αποθεματικά για την κάλυψη τραπεζικών κινδύνων
- Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης με ελάχιστη διάρκεια πέντε (5) ετών.
- Προβλέψεις για επισφαλή δάνεια.

3.3.1 ΠΥΛΩΝΕΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II:

Το θεσμικό πλαίσιο της Βασιλείας II βασίζεται σε τρεις (3) πυλώνες :1) Πυλώνας: Ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις , 2) Πυλώνας : Εποπτικές διαδικασίες ανασκόπησης και αξιολόγησης , 3) Πυλώνας: Πειθαρχία της αγοράς.

3.3.2 ΠΥΛΩΝΑΣ 1:

Ο πυλώνας 1 αναφέρεται στις Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις (Minimum Capital Requirements) των τραπεζικών ιδρυμάτων, για την κάλυψη του πιστωτικού και του λειτουργικού κινδύνου. Σύμφωνα με τον 1^ο Πυλώνα, οι εποπτικές αρχές παρακολουθούν και ελέγχουν την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών, την επάρκεια των συστημάτων τους στη διαχείριση κινδύνων και ιδιαίτερα του πιστωτικού και του λειτουργικού, τη ρευστότητα τους και την ποιότητα της κερδοφορίας τους . Οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις, όπως έχουμε προαναφέρει, πρέπει να είναι μεγαλύτερες ή ίσες του 8%, όπως ακριβώς και στο Σύμφωνο της Βασιλείας I, με την κύρια διαφοροποίησή του να βρίσκεται στη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου και των μέσων μείωσής του, καθώς επίσης και στη μέτρηση του λειτουργικού κινδύνου.

3.3.3 ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ:

Για τη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου η Επιτροπή της Βασιλείας II προτείνει δύο προσεγγίσεις για τον υπολογισμό των απαραίτητων κεφαλαίων που πρέπει ένα πιστωτικό ίδρυμα να διασφαλίσει. Οι μέθοδοι αυτές είναι α) Η

Τυποποιημένη Προσέγγιση και β) Η Προσέγγιση των Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης.

Η Τυποποιημένη Προσέγγιση αποτελεί βελτίωση της ισχύουσας με μεγαλύτερη όμως ακρίβεια στις μεταβολές του πιστωτικού κινδύνου. Το βασικό κριτήριο καθορισμού των συντελεστών στάθμισης πιστωτικού κινδύνου, με το ισχύον καθεστώς, είναι η διάκριση μεταξύ των χωρών – μελών και μη του Ο.Ο.Σ.Α. Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης είναι ένας διεθνής οργανισμός των αναπτυγμένων χωρών που υποστηρίζουν τις αρχές της δημοκρατίας και της οικονομίας της ελεύθερης αγοράς. Δημιουργήθηκε το 1948 ως Οργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας αλλά το 1960 επεκτάθηκε και σε μη Ευρωπαϊκά κράτη οπότε και μετονομάστηκε σε Ο.Ο.Σ.Α. Σήμερα απαριθμεί 33 μέλη όπως Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Ελβετία, Ολλανδία, Η.Π.Α, Μεξικό, Ιαπωνία, Νότια Κορέα, Ισραήλ κ.α.. Έτσι με το νέο πλαίσιο της Βασιλείας II το κριτήριο καθορισμού των συντελεστών στάθμισης πιστωτικού κινδύνου προσδιορίζεται με τη χρήση των εκτιμήσεων της πιστοληπτικής ικανότητας των τραπεζικών ιδρυμάτων από αναγνωρισμένους εξωτερικούς οίκους αξιολόγησης. Όσον αφορά τα Κρατικά Ομόλογα, στον Πίνακα 3.3.3.1 – Συντελεστής πιστωτικού κινδύνου Κρατικών Ομολόγων φαίνεται αναλυτικά ο συντελεστής του πιστωτικού κινδύνου για τα Κρατικά Ομόλογα με βάση την βαθμολόγηση του τραπεζικού ιδρύματος από οίκους αξιολόγησης.

Συντελεστής πιστωτικού κινδύνου	Βαθμολόγηση Κρατικών Ομολόγων
0%	AAA έως AA-
20%	A+ έως A-
50%	BBB+ έως BB-
100%	BB+ έως BB-
150%	Κάτω του B-
100%	Κρατικά ομόλογα τα οποία δεν έχουν βαθμολογηθεί από κανένα αναγνωρισμένο οίκο αξιολόγησης

Πίνακας 3.3.3.1 – Συντελεστής πιστωτικού κινδύνου Κρατικών Ομολόγων

Όσον αφορά στις τραπεζικές απαιτήσεις, η βαθμολόγηση είναι σχεδόν παρόμοια με τη βαθμολόγηση των Κρατικών Ομολόγων και η κλιμάκωση του φαίνεται στον Πίνακα 3.3.3.2 – Συντελεστής πιστωτικού κινδύνου τραπεζικών απαιτήσεων.

Συντελεστής πιστωτικού κινδύνου	Βαθμολόγηση Κρατικών Ομολόγων
20%	AAA έως AA-
50%	A+ έως BBB-
100%	BB+ έως B-
150%	Κάτω του B-
50%	Τραπεζικές απαιτήσεις οι οποίες δεν έχουν βαθμολογηθεί από κανέναν αναγνωρισμένο οίκο αξιολόγησης

Πίνακας 3.3.3.2 – Συντελεστής πιστωτικού κινδύνου τραπεζικών απαιτήσεων

Η Προσέγγιση των Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης (Internal Ratings Based Approach) αποτελεί την πιο καινοτόμα πρόταση για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζικών ιδρυμάτων έναντι του πιστωτικού κινδύνου, η οποία δεν χρησιμοποιεί διακριτή συνάρτηση αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας (Πίνακας 3.3.3.1 και Πίνακας 3.3.3.2), αλλά και συνεχή συνάρτηση συντελεστών στάθμισης. Η μέθοδος αυτή ενθαρρύνει τα τραπεζικά ιδρύματα να δημιουργήσουν δικούς τους εσωτερικούς μηχανισμούς μέτρησης και αξιολόγησης του πιστωτικού κινδύνου. Οι τράπεζες αναπτύσσουν ειδικά μοντέλα εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου και διακράτησης απαραίτητου κεφαλαίου για την αντιμετώπισή του. Συνάμα, με την Προσέγγιση των Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης τα τραπεζικά ιδρύματα διατηρούν μικρότερα κεφάλαια ασφάλειας από ότι με τη μέθοδο της Τυποποιημένης Προσέγγισης και αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη μεγαλύτερη κερδοφορία τους. Η παραπάνω μέθοδος παρέχει δύο εναλλακτικούς τρόπους υπολογισμού εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου ανάλογα με τον βαθμό εξέλιξης των εσωτερικών μηχανισμών, α) τη θεμελιώδη προσέγγιση (foundation approach) και β) την προηγμένη προσέγγιση (advanced approach).

Η θεμελιώδης προσέγγιση (foundation approach) αποτελεί την πιο απλή από τις δύο προσεγγίσεις και σύμφωνα με αυτήν, για την ανάπτυξη μοντέλων μέτρησης και αξιολόγησης του πιστωτικού κινδύνου, απαιτείται η έγκριση των εποπτικών αρχών. Οι εποπτικές αρχές παρέχουν τις υποθέσεις αυτών των μοντέλων, εκτιμούν το ποσοστό κινδύνου των στοιχείων του ενεργητικού καθώς και στην έκθεση στον κίνδυνο της ίδιας της τράπεζας. Από την άλλη μεριά η προηγμένη προσέγγιση (advanced approach) μοιάζει πολύ με τη θεμελιώδη, με τη διαφορά ότι εδώ οι τράπεζες οι ίδιες κάνουν τις υποθέσεις για τα μοντέλα που θα αναπτύξουν για την εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου. Αυτός είναι και ο λόγος που η προηγμένη προσέγγιση χρησιμοποιείται σε μεγάλο βαθμό μόνο από μεγάλα τραπεζικά ιδρύματα, τα οποία αναπτύσσουν αρκετά πολύπλοκα μοντέλα.

3.3.4 ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ:

Η επιτροπή της Βασιλείας II προτείνει τρεις (3) εναλλακτικές προσεγγίσεις για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του λειτουργικού κινδύνου. Οι προσεγγίσεις αυτές παρουσιάζουν βαθμιαία αυξανόμενη πολυπλοκότητα και αναμένεται να επιφέρουν κλιμακούμενα μικρότερες κεφαλαιακές απαιτήσεις. Οι προσεγγίσεις είναι οι ακόλουθες:

- Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη (Basic Indicator Approach)
- Τυποποιημένη Προσέγγιση (Standardized Approach)
- Εξελιγμένες Μέθοδοι Μέτρησης (Advanced Measurement Approach)

Η προσέγγιση του Βασικού Δείκτη είναι η πιο απλή προσέγγιση από τις τρεις και ορίζει ότι η κεφαλαιακή απαίτηση έναντι του λειτουργικού κινδύνου ισούται με το γινόμενο ενός βασικού δείκτη που αντιπροσωπεύει τη συνολική έκθεση του πιστωτικού ιδρύματος στο λειτουργικό κίνδυνο, επί ένα σταθερό ποσοστό, συντελεστής άλφα, ο οποίος καθορίζεται από τις εποπτικές αρχές. Ο συντελεστής άλφα ισούται με το 15% του μέσου όρου του ακαθάριστου ετήσιου εισοδήματος. Το ακαθάριστο εισόδημα ισούται με το άθροισμα των : α) καθαρό περιθώριο επιτοκίων (NIM), β) free income και γ) άλλων εισοδημάτων. Να αναφέρουμε ότι το καθαρό περιθώριο επιτοκίου ισούται με το καθαρό εισόδημα από τόκους δια το κυκλοφορούν ενεργητικό.

NIM=NII (καθαρό εισόδημα από τόκους)/ κυκλοφορούν ενεργητικό.

Η Τυποποιημένη Προσέγγιση είναι μια εξελιγμένη παραλλαγή της Προσέγγισης του Βασικού Δείκτη, η οποία θεωρεί ότι ο λειτουργικός κίνδυνος διαφοροποιείται ανάλογα με τον τομέα επιχειρηματικής δραστηριοποίησης. Η κεφαλαιακή απαίτηση έναντι του λειτουργικού κινδύνου υπολογίζεται αναλυτικά και ξεχωριστά για κάθε τομέα επιχειρηματικής δραστηριότητας και ισούται με το γινόμενο ενός βασικού δείκτη που αντιπροσωπεύει τη συνολική έκθεση του συγκεκριμένου τομέα στο λειτουργικό κίνδυνο, επί ένα συντελεστή βήτα. Αυτός ο συντελεστής βήτα ορίζει τη σχέση των λειτουργικών ζημιών του κλάδου σε σχέση με τον αντίστοιχο δείκτη του πιστωτικού ιδρύματος. Ο συντελεστής αυτός παίρνει τιμές μεταξύ 12% και 18%. Η συνολική κεφαλαιακή απαίτηση του πιστωτικού ιδρύματος έναντι του λειτουργικού κινδύνου ισούται με το άθροισμα των κεφαλαιακών απαιτήσεων των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Οι εξελιγμένες Μέθοδοι Μέτρησης είναι μέθοδοι βασισμένες σε ιστορικά στοιχεία και σε παλαιότερα δεδομένα, οι οποίες χρησιμοποιούνται από τα

πιστωτικά ιδρύματα για τον προσδιορισμό της κεφαλαιακής τους απαίτησης έναντι του λειτουργικού κινδύνου. Οι εποπτικές ρυθμιστικές αρχές συμβουλεύουν τα διεθνή τραπεζικά ιδρύματα να χρησιμοποιούν τη συγκεκριμένη μέθοδο υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων αντί των προηγούμενων. Επίσης ενθαρρύνουν τις διεθνείς τράπεζες στη χρήση στατιστικών επικυρώσεων, θεωρητικών μοντέλων και συλλογή δεδομένων για να αναπτύξουν το δικό τους κατάλληλο μοντέλο υπολογισμού της κεφαλαιακής τους επάρκειας έναντι του λειτουργικού κινδύνου.

3.3.5 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ:

Ο λειτουργικός κίνδυνος είναι πολύ βασικός για την σταθερότητα και την πορεία ενός τραπεζικού ιδρύματος και οι ζημιές που μπορεί να επιφέρει είναι τεράστιες. Σύμφωνα με την τράπεζα της Αυστραλίας ANZ οι κατηγορίες του λειτουργικού κινδύνου χωρίζονται σε α) Εσωτερικοί Λειτουργικοί Κίνδυνοι, β) Εξωτερικοί Λειτουργικοί Κίνδυνοι και γ) Εσωτερικοί και Εξωτερικοί Λειτουργικοί Κίνδυνοι. Από την άλλη οι ζημιές του λειτουργικού κινδύνου μπορεί να είναι άμεσες για την τράπεζα(έξοδα, περισπασμός, αποδιοργάνωση) και έμμεσες (φήμη, ευκαιρίες)

Όσον αφορά στο ποσοστό διακράτησης κεφαλαίου για την διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου, βάσει του Συμβουλευτικού Κειμένου του Ιανουαρίου ήταν στο 20% ενώ στο Συμβουλευτικό Κείμενο του Απριλίου 2003 έπεσε στο 12% κεφαλαίου.

Είναι χρήσιμο να δούμε πώς οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί θεωρούν το λειτουργικό κίνδυνο και πόσο αποτελεσματικά τον διαχειρίζονται. Στο πίνακα που ακολουθεί Πίνακας 3.3.5.1 – Ποσοστά αποτελεσματικότητας διαχείρισης κινδύνων παρουσιάζονται τα αποτελέσματα έρευνας της εταιρείας Deloitte για το πόσο αποτελεσματικοί είναι οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί στη διαχείριση διαφόρων μορφών κινδύνου. Η εταιρεία Deloitte είναι μία από τις μεγαλύτερες εταιρείες παροχής επαγγελματικών υπηρεσιών. Έχει το μεγαλύτερο δίκτυο επαγγελματιών υπηρεσιών στο κόσμο με βάση τα έσοδα και τον αριθμό των επαγγελματιών. Παρέχει ελεγκτικές, φορολογικές, συμβουλευτικές υπηρεσίες καθώς και υπηρεσίες χρηματοοικονομικών συμβουλών με περισσότερους από 200.000 επαγγελματίες σε πάνω από 150 χώρες.

Μορφή Κινδύνου	Αποτελεσματικότητα (%)
Κίνδυνος Απώλειας Ιδιοκτησίας	100%
Κίνδυνος Ύφεσης	94%
Κίνδυνος Ρευστότητας	85%
Κίνδυνος Αγοράς	72%

Λειτουργικός Κίνδυνος	45%
Κίνδυνος Ανθρωπίνου Δυναμικού	38%

Πίνακας 3.3.5.1 – Ποσοστά αποτελεσματικότητας διαχείρισης κινδύνων

Παρατηρούμε ότι η αποτελεσματικότητα διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου βρίσκεται σχεδόν στην τελευταία θέση με ποσοστό μόλις 45%

Ταυτόχρονα, έρευνα της ίδιας εταιρείας για την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης κινδύνων φαίνεται και στον Πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 3.3.5.2 – Αποτελεσματικότητα διαχείρισης κινδύνων) και δείχνει το ποσοστό υπερβολικά μεγάλης αποτελεσματικότητας στη διαχείρισης κινδύνου και το ποσοστό μεγάλης αποτελεσματικότητας διαχείρισης κινδύνου.

Μορφή Κίνδυνου	Υπερβολικά μεγάλη αποτελεσματικότητα (%)	Μεγάλη αποτελεσματικότητα (%)	Συνολική αποτελεσματικότητα (%)
Πιστωτικός Κίνδυνος	16%	54%	70%
Κίνδυνος Ρευστότητας	13%	55%	68%
Κίνδυνος Αγοράς	14%	54%	68%
Κίνδυνος Απώλειας Ιδιοκτησίας	5%	47%	52%
Κίνδυνος Ρύθμισης Κεφαλαίου	7%	38%	45%
Κίνδυνος Συμμόρφωσης	8%	34%	42%
Λειτουργικός Κίνδυνος	5%	33%	38%
Επιχειρησιακός Κίνδυνος	3%	29%	32%

Πίνακας 3.3.5.2 – Αποτελεσματικότητα διαχείρισης κινδύνων

Παρατηρούμε ότι ο λειτουργικός κίνδυνος παραμένει σε χαμηλά ποσοστά αποτελεσματικότητας έναντι άλλων κινδύνων όπως είναι ο πιστωτικός κίνδυνος

αγοράς και ο κίνδυνος ρευστότητας. Η παραπάνω έρευνα έδειξε δύο πράγματα α) τη μικρή αποτελεσματικότητα διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου από του χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και β) την αύξηση της σημαντικότητάς του και ότι πρέπει να λαμβάνεται πολύ σοβαρά υπόψη από όλα τα πιστωτικά ιδρύματα.

Ακολουθεί ο Πίνακας 3.3.5.3 – Μέθοδοι υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων της Βασιλείας II, ο οποίος παρουσιάζει ομαδοποιημένα τις μεθόδους υπολογισμού του πιστωτικού και του λειτουργικού κινδύνου ανάλογα με το βαθμό ευαισθησίας στον κίνδυνο.

Βαθμός ευαισθησίας στον κίνδυνο / Είδος κινδύνου	Πιστωτικός κίνδυνος	Λειτουργικός κίνδυνος
Χαμηλός	Τυποποιημένη προσέγγιση	Προσέγγιση του Βασικού δείκτη
Μέτριος	Θεμελιώδης προσέγγιση των Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης	Τυποποιημένη προσέγγιση
Υψηλός	Προηγμένη προσέγγιση των Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης	Εξελιγμένες μέθοδοι μέτρησης

Πίνακας 3.3.5.3 – Μέθοδοι υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων της Βασιλείας II

3.3.6 ΠΥΛΩΝΑΣ 2:

Ο πυλώνας αναφέρεται στη εποπτεία και στις εσωτερικές διαδικασίες που είναι απαραίτητες ώστε να εξασφαλίζεται αποτελεσματική αξιολόγηση όλων των κινδύνων της τράπεζας σύμφωνα με τον Πυλώνα 1. Αφορά στην ανάπτυξη μιας διαδικασίας εποπτικής αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζικών ιδρυμάτων διεθνώς. Οι κύριοι στόχοι της εποπτικής διαδικασίας αξιολόγησης είναι α) η διασφάλιση της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζικών ιδρυμάτων και β) η παροχή κινήτρων για την αντιμετώπιση και τη βελτίωση διαχείρισης των κινδύνων όχι μόνο του πιστωτικού, του λειτουργικού και του κινδύνου αγοράς αλλά και άλλων μορφών κινδύνων όπως είναι ο κίνδυνος ρευστότητας, ο κίνδυνος φήμης και πελατείας, ο κίνδυνος επιτοκίων κ.α. Οι εποπτικές αρχές αξιολογούν τους κινδύνους καθώς και τις διαδικασίες εκτίμησης και μέτρησης αυτών και αν παρουσιαστούν ελλείψεις στις κεφαλαιακές απαιτήσεις ή αδυναμία να διασφαλίσουν πρόσθετα κεφάλαια για τις ανάγκες αυτές. Όσα τραπεζικά ιδρύματα ανήκουν στην κατηγορία των ιδρυμάτων υψηλού κινδύνου και έχουν ανεπαρκές σύστημα διαχείρισης κινδύνων, τους επιβάλλονται κυρώσεις για τη μη συμμόρφωσή τους.

Οι βασικές αρχές που διέπουν τον Πυλώνα 2 είναι οι ακόλουθες:

- Τα τραπεζικά ιδρύματα θα πρέπει να αναπτύξουν διαδικασίες εκτίμησης

της συνολικής κεφαλαιακής τους επάρκειας ανάλογα με τις μορφές κινδύνων που αναλαμβάνουν.

- Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να ελέγχουν και να αξιολογούν εκτιμήσεις καθώς και τις στρατηγικές που εφαρμόζουν τα τραπεζικά ιδρύματα και σε περίπτωση που δεν ικανοποιούνται οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας να προβαίνουν στις κατάλληλες ενέργειες.
- Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να απαιτούν από τα τραπεζικά ιδρύματα να διασφαλίσουν κεφαλαιακή επάρκεια μεγαλύτερη από ότι προβλέπεται από τους δείκτες σε περίπτωση απρόβλεπτων κινδύνων που πιθανόν θα υπάρξουν.
- Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να παρεμβαίνουν σε περίπτωση που εντοπίζεται ενδεχόμενος κίνδυνος μείωσης του εποπτικού κεφαλαίου. Προκειμένου να αποφευχθεί μια τέτοια μείωση, οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να απαιτούν άμεσα κατάλληλες ενέργειες αποκατάστασης του εποπτικού κεφαλαίου.

Η εποπτεία και οι εσωτερικές διαδικασίες του Πυλώνα 2 είναι ίσως το σημαντικότερο σημείο του Συμφώνου της Βασιλείας II, γιατί περιέχει τη δυνατότητα ελέγχου και εποπτείας των τραπεζικών ιδρυμάτων και μειώνει τον ενδεχόμενο κίνδυνο μη τήρησης των κανόνων της, με την άμεση παρέμβαση των εποπτικών αρχών.

3.3.7 ΠΥΛΩΝΑΣ 3:

Ο Πυλώνας 3 αφορά στην πειθαρχία της αγοράς για την ενίσχυση της διαφάνειας μέσω της δημοσιοποίησης των στοιχείων από τα τραπεζικά ιδρύματα. Τα τραπεζικά ιδρύματα σύμφωνα με τον 3^ο Πυλώνα της Βασιλείας II, υποχρεούνται να δημοσιοποιήσουν οικονομικά στοιχεία που αφορούν την κεφαλαιακή τους επάρκεια έναντι των κινδύνων που αναλαμβάνουν (πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο ρευστότητας, κίνδυνος αγοράς, λειτουργικό κίνδυνο), καθώς επίσης και τις στρατηγικές που εφαρμόζονται για τη διαχείρισή τους. Ο σκοπός αυτής της δημοσιοποίησης οικονομικών και λοιπών στοιχείων είναι να παρέχονται στους ενδιαφερόμενους στην αγορά, όπως είναι οι επενδυτές, όλες αυτές οι απαραίτητες πληροφορίες για τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται τα τραπεζικά ιδρύματα και τις διαδικασίες και τις τεχνικές διαχείρισης αυτών. Αυτή η απαιτούμενη δημοσιοποίηση στοιχείων είναι αναγκαία προκειμένου να επιτραπεί σε ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα να εφαρμόσει μια μεθοδολογία υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων που ορίζει ο Πυλώνας I. Επίσης τα στοιχεία που δημοσιοποιούνται θα πρέπει να καλύπτουν τους παρακάτω τομείς:

- Τις αρχές και τις πολιτικές του πιστωτικού ιδρύματος, αφού πρώτα έχουν εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο.
- Την κεφαλαιακή διάρθρωση και επάρκεια του τραπεζικού ιδρύματος.

- Το ύψος των αναλαμβανόμενων κινδύνων καθώς και την αξιολόγησή τους για τη γρήγορη αντιμετώπισή τους.

Όπως προαναφέραμε στον Πυλώνα I, τα τραπεζικά ιδρύματα χρησιμοποιούν συγκεκριμένες προσεγγίσεις για τον υπολογισμό και τη μέτρηση των κινδύνων που αναλαμβάνουν με σκοπό τη διαχείρισή τους. Η επιτροπή της Βασιλείας θεωρεί ότι η παροχή πληροφοριών είναι πολύ χρήσιμη για την ενημέρωση της αγοράς και όσων ενδιαφέρονται γι' αυτήν και ότι μέσω της διαφάνειας ενισχύεται η πειθαρχία της αγοράς. Επίσης, η Επιτροπή στον Πυλώνα 3 ορίζει και το κατάλληλο πλαίσιο δημοσιοποίησης των στοιχείων αυτών, το οποίο δεν έρχεται σε σύγκρουση με τις απαιτήσεις των λογιστικών προτύπων. Ο Πυλώνας 3 εστιάζει περισσότερο στο θέμα της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζικών ιδρυμάτων, το οποίο όμως δεν έρχεται σε αντίθεση με τις λογιστικές απαιτήσεις.

3.3.8 ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II:

Στον πίνακα 3.3.8.1 που ακολουθεί γίνεται μια σύντομη αναφορά στα βασικά χαρακτηριστικά της Βασιλείας II.

Πυλώνας 1
Ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις (Minimum Capital Requirements) των τραπεζικών ιδρυμάτων για την κάλυψη του πιστωτικού και του λειτουργικού κινδύνου.
Κίνδυνος αγοράς (market risk)
<ul style="list-style-type: none"> • Ίδιος με τη Βασιλεία I, χωρίς αλλαγές και διαφοροποιήσεις.
Πιστωτικός κίνδυνος (credit risk)
<ul style="list-style-type: none"> • Υπάρχουν σημαντικές αλλαγές σε σχέση με τη Βασιλεία I. • Υπάρχουν δύο (2) προσεγγίσεις για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου. <ul style="list-style-type: none"> ✓ Τυποποιημένη προσέγγιση (Standardized approach) ✓ Προσέγγιση των Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης (Internal Ratings Based Approach). <ul style="list-style-type: none"> ➢ Θεμελιώδης προσέγγιση (foundation approach) ➢ Προηγμένη προσέγγιση (advanced approach)
Λειτουργικός κίνδυνος (operational risk)
<ul style="list-style-type: none"> • Δεν υπολογίζεται στη Βασιλεία I. • Υπάρχουν τρεις (3) εναλλακτικές προσεγγίσεις για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του λειτουργικού κινδύνου. <ul style="list-style-type: none"> ✓ Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη (Basic Indicator Approach) ✓ Τυποποιημένη προσέγγιση (Standardized approach) ✓ Εξελιγμένες Μεθοδοι Μέτρησης (Advanced Measurement Approach)

Πυλώνας 2

- Ανάπτυξη διαδικασιών εκτίμησης συνολικής κεφαλαιακής επάρκειας από τα τραπεζικά ιδρύματα.
- Εποπτική αξιολόγηση των εσωτερικών εκτιμήσεων κεφαλαιακής επάρκειας καθώς και των στρατηγικών που εφαρμόστηκαν.
- Συμμόρφωση από τις εποπτικές αρχές σε περίπτωση που απαιτηθεί.
- Επιβολή διασφάλισης υψηλότερων κεφαλαίων από τα ελάχιστα όρια.

Πυλώνας 3

- Η πειθαρχία της αγοράς για την ενίσχυση της διαφάνειας μέσω της δημοσιοποίησης των στοιχείων από τα τραπεζικά ιδρύματα.
- Ορίζεται κατάλληλο πλαίσιο δημοσιοποίησης των στοιχείων, το οποίο δεν έρχεται σε σύγκρουση με τις απαιτήσεις των λογιστικών προτύπων.
- Σκοπός της δημοσιοποίησης των στοιχείων είναι να παρέχονται στους επενδυτές όλες αυτές οι απαραίτητες πληροφορίες για τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται τα τραπεζικά ιδρύματα και για τις διαδικασίες διαχείρισης αυτών.

Πίνακας 3.3.8.1 – Τα βασικά χαρακτηριστικά της Βασιλείας II

3.3.9 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ I ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II:

Στον πίνακα 3.3.9.1 που ακολουθεί γίνεται μια σύντομη σύγκριση μεταξύ της Βασιλείας I και της Βασιλείας II ως προς τα σημαντικά σημεία τους.

Βασιλεία I	Βασιλεία II
Μειονεκτήματα	Πλεονεκτήματα
<ul style="list-style-type: none"> • Λειτουργικός κίνδυνος ανύπαρκτος. • Καλύπτει μόνο τον πιστωτικό κίνδυνο και τον κίνδυνο της αγοράς. • Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις δεν ανταποκρίνονται στον αναλαμβανόμενο κίνδυνο. • Ελάχιστες τεχνικές μείωσης του πιστωτικού κινδύνου. • Το σταθμισμένο ενεργητικό προκύπτει από τη στάθμιση των	<ul style="list-style-type: none"> • Τεχνικές υπολογισμού και μέτρησης του λειτουργικού κινδύνου. • Καλύπτει πολλά είδη κινδύνων. • Ορθή αξιολόγηση όλων των μορφών κινδύνων. • Κεφαλαιακή ελάφρυνση των τραπεζικών ιδρυμάτων. • Δημιουργία υγιούς χαρτοφυλακίου μέσα από τη βελτίωση των τεχνικών διαχείρισης κινδύνων.

<p>στοιχείων του ενεργητικού με χρήση σταθερών συντελεστών.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ορθολογικότερη αντιμετώπιση των κινδύνων. • Υπολογισμός του δείκτη φερεγγυότητας μέσω αξιόπιστων διεθνών οίκων αξιολόγησης. • Έλεγχος και εποπτεία της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών. • Συμμόρφωση των τραπεζών σε περίπτωση που δεν ακολουθούν τους κανόνες της Βασιλείας II.
---	--

Πίνακας 3.3.9.1 – Σύγκριση Βασιλείας I και Βασιλείας II

3.3.10 ΟΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II:

Η πρωτοφανής παγκόσμια οικονομική ύφεση που προκλήθηκε από τη διεθνή οικονομική κρίση του 2007 είχε δυσμενείς συνέπειες στην πραγματική διεθνή οικονομία. Η πιστωτική κρίση λόγω της έλλειψης ρευστότητας έγινε αμέσως εμφανής στις ανεπτυγμένες χώρες και πολλοί κλάδοι της οικονομίας, όπως αυτός των τραπεζών και των ασφαλειών, επλήγησαν με άμεσα αρνητικά αποτελέσματα στα οικονομικά μεγέθη κάθε χώρας. Έτσι δεν άργησαν να φανούν γρήγορα οι ελλείψεις του Συμφώνου της Βασιλείας II και η ανάγκη νέων ρυθμίσεων όλων των εποπτικών θεμάτων. Οι κυριότερες αδυναμίες της Βασιλείας II είναι οι εξής:

- Η ψευδαίσθηση ότι το Σύμφωνο της Βασιλείας II παρέχει την κατάλληλη ασφάλεια, κατά την οποία το κεφάλαιο των τραπεζών είναι επαρκές για την αντιμετώπιση της κρίσης. Παράδειγμα ο Δείκτης πρωτογενούς κεφαλαίου (Τύπος 4) ο οποίος πρέπει να είναι μεγαλύτερος ή ίσος με το 4% ήταν ανεπαρκής λόγω των μεγάλων ζημιών που υπέστησαν τα τραπεζικά ιδρύματα.
- Η αξιολόγηση της φερεγγυότητας που έγκειται σε αξιόπιστους διεθνούς οίκους αξιολόγησης, οι οποίοι είναι πιθανόν να επηρεάζονται για προσωπικό τους όφελος.
- Η ανάγκη περισσότερων και καλύτερης ποιότητας κεφαλαίων. Για να προσδιοριστούν τα αναγκαία κεφάλαια απαιτείται να υπάρχει σαφώς

προσδιορισμένη πολιτική ανάληψης κινδύνων, η οποία σε πολλές περιπτώσεις, είτε δεν υπάρχει είτε είναι νεφελώδης. Η Βασιλεία II θεωρείται ότι υποεκτιμά τα αναγκαία κεφάλαια και απαιτείται να καθοριστούν νέα πρότυπα σύγκρισης επάρκειας κεφαλαίων. Επίσης, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας προτείνεται να συμπληρωθεί με έναν επιπλέον δείκτη μόχλευσης (leverage ratio), ο οποίος, όπως αναφέρουμε παρακάτω, προστέθηκε στη Βασιλεία III. Εκτός όμως από την ποσότητα, υπάρχει και θέμα ποιότητας των κεφαλαίων. Τα τελευταία χρόνια πολλές τράπεζες οδηγήθηκαν στην άντληση συμπληρωματικών κεφαλαίων (Tier II), τα οποία βέβαια σε περίπτωση κρίσης δεν μπορούν να απορροφήσουν τις ζημιές.

- Η προκυκλικότητα της κεφαλαιακής απαίτησης των τραπεζικών ιδρυμάτων. Ο όρος “ προκυκλικότητα” αναφέρεται στη δυναμική αλληλεπίδραση μεταξύ του χρηματοπιστωτικού συστήματος και της πραγματικής οικονομίας, η οποία προκαλεί αστάθεια στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση ανέδειξε σε σημαντικό βαθμό τις συνέπειες του φαινομένου της προκυκλικότητας, καθώς πολλά τραπεζικά ιδρύματα υπέστησαν μεγάλες ζημιές, αντιμετώπισαν δυσκολίες στην αναπλήρωση των κεφαλαίων τους, με αποτέλεσμα να μειώσουν την χορήγηση δανείων, πράγμα το οποίο είχε δυσμενείς συνέπειες στον πραγματικό τομέα της οικονομίας.

Από όλα τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι υπάρχει άμεση ανάγκη για ρυθμιστικές αλλαγές και βελτιώσεις του Συμφώνου της Βασιλείας II. Αλλαγές που θα ορίζουν κατάλληλα όρια μόχλευσης και νέες απαιτήσεις σε ρευστότητα για την αύξηση της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών.

3.4 ΒΑΣΙΛΕΙΑ III:

Στον απόηχο της διάσωσης του τραπεζικού συστήματος κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης η Επιτροπή της Βασιλείας προχώρησε στην αναπροσαρμογή του ρυθμιστικού πλαισίου των τραπεζικών οργανισμών λόγω του ότι η Βασιλεία II υποτίμησε ορισμένους από τους κινδύνους και γενικά υπερεκτίμησε τη δυνατότητα των τραπεζών να διαχειριστούν αποτελεσματικά τους κινδύνους. Έτσι το Δεκέμβριο του 2010, η Επιτροπή της Βασιλείας δημοσίευσε τις τελικές προτάσεις για την τροποποίηση του πλαισίου προληπτικής εποπτείας των τραπεζών, γνωστό ως Βασιλεία III με σημαντικές αλλαγές στο πλαίσιο των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Οι προτάσεις αυτές εντάσσονται στις διεθνείς πρωτοβουλίες ενδυνάμωσης της εποπτείας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος υπό την αιγίδα του Συμβουλίου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Financial Stability Board) και των αρχηγών των κρατών G20. Το νέο αυτό Σύμφωνο της Βασιλείας III ήρθε για να επιλύσει όλα εκείνα τα προβλήματα τα οποία οδήγησαν στη βίαιη αναδιάταξη του τραπεζικού συστήματος και αποσκοπεί στη βελτίωση της ικανότητας του τραπεζικού κλάδου, στην απορρόφηση κραδασμών που ενδέχεται να δημιουργηθούν από δυσμενείς χρηματοοικονομικές και

οικονομικές συνθήκες, καθώς και την ενίσχυση της λειτουργίας διαχείρισης κινδύνων, της διαφάνειας και των δημοσιοποιήσεων των τραπεζών. Το νέο εποπτικό πλαίσιο της Βασιλείας III, αναμένεται να εφαρμοστεί σταδιακά από το 2013 έως το 2019 και εστιάζει κυρίως σε θέματα που αφορούν:

- Στη ρευστότητα των τραπεζικών ιδρυμάτων. Αυτό πραγματοποιείται με την αναθεώρηση των δεικτών επάρκειας ρευστότητας καθώς και επιπρόσθετων στοιχείων παρακολούθησης του κινδύνου ρευστότητας. Έτσι στο νέο σύμφωνο της Βασιλείας III εντάσσονται δύο καινούριοι συντελεστές για τον υπολογισμό της ρευστότητας α) ο Συντελεστής Κάλυψης Ρευστότητας και β) ο Συντελεστής Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης. Οι δύο αυτοί συντελεστές είναι δύο νέα εργαλεία μέτρησης της ρευστότητας που στόχο έχουν να δώσουν στις ρυθμιστικές αρχές συγκρίσιμα δεδομένα για την τραπεζική ρευστότητα διεθνώς.
- Σε αυστηρότερους κανόνες διαφάνειας των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων. Οι κανόνες αυτοί αφορούν κυρίως στο μετοχικό και το αποθεματικό κεφάλαιο και θα επιτρέπουν στις τράπεζες να απορροφούν ενδεχόμενες πιθανές ζημιές.
- Στην εισαγωγή επιπρόσθετων μέτρων για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών. Αυτά τα επιπρόσθετα μέτρα θα εξομαλύνουν τις μεταβολές του οικονομικού κύκλου έτσι ώστε κατά τους ανοδικούς οικονομικούς κύκλους οι τράπεζες να διακρατούν κατάλληλα αποθεματικά κεφάλαια, τα οποία θα χρησιμοποιηθούν για την απορρόφηση ενδεχόμενων ζημιών κατά τη διάρκεια οικονομικών κρίσεων.
- Σε ένα πιο αυστηρό πλαίσιο υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου, κυρίως για συναλλαγές παραγωγών και συμφωνιών επαναγοράς.
- Στην εισαγωγή στου Δείκτη Μόχλευσης. Αυτός ο νέος δείκτης θα χρησιμοποιηθεί για τον έλεγχο της επικινδυνότητας των τραπεζικών ιδρυμάτων και θα μετρά το βαθμό χρηματοδότησης του από ξένα κεφάλαια. Με αυτόν τον τρόπο η διοίκηση της τράπεζας αλλά και οι δανειστές της θα έχουν την απαραίτητη πληροφόρηση για το περιθώριο ασφαλείας που δίνουν τα ίδια κεφάλαια.
- Στην εισαγωγή δύο καινούριων κεφαλαίων α) το Κεφαλαιακό Απόθεμα Συντήρησης και β) το Αντικυκλικό Κεφαλαιακό Απόθεμα. Το Κεφαλαιακό Απόθεμα Συντήρησης είναι ένα επιπλέον κεφάλαιο που θα πρέπει τα τραπεζικά ιδρύματα σε καθημερινή βάση να διατηρούν και το ποσοστό του θα κυμαίνεται μεταξύ 0% και 2,5% μέχρι τον Ιανουάριο του 2019. Το Αντικυκλικό Κεφαλαιακό Απόθεμα, το οποίο και αυτό θα κυμαίνεται μεταξύ 0% και 2,5% θα ισχύει σε περιόδους υπερβολικής πίστωσης. Το επίπεδο της πίστωσης θα έγκειται στην ευχέρεια των ρυθμιστικών αρχών. Τα νέο αυτό κεφαλαιακό απόθεμα έχει σκοπό να διορθώσει τις κυκλικές διακυμάνσεις της Βασιλείας II.

3.4.1 Ο ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ:

Κατά τη διάρκεια της χρηματοοικονομικής κρίσης του 2008 οι περισσότερες τράπεζες, εξαιτίας της μη σωστής και συνεπής διαχείρισης των ρευστών τους διαθεσίμων, ήρθαν αντιμέτωπες με πολλές δυσκολίες. Το αποτέλεσμα αυτής της κακής διαχείρισης ρευστότητας ήταν ότι οι τράπεζες αδυνατούσαν να μετακυλήσουν τις βραχυπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις τους και να χαθεί πολύ γρήγορα η εμπιστοσύνη των επενδυτών προς αυτές. Έτσι οι τράπεζες δεν μπορούσαν από τη μία να χρηματοδοτήσουν τους εαυτούς τους και από την άλλη να προβούν σε πώληση των στοιχείων του ενεργητικού τους για την συγκέντρωση της απαιτούμενης ρευστότητας. Για αυτό το λόγο η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία έθεσε προς δημόσια διαβούλευση σχετικό έγγραφο το Δεκέμβριο του 2009, στο οποίο παρουσίαζε δύο νέους συντελεστές ρευστότητας το Συντελεστή Κάλυψης Ρευστότητας **LCR (Liquidity Coverage Ratio)** και το Συντελεστή Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότηση **NSFR (Net Stable Funding Ratio)**, με απώτερο στόχο την ενίσχυση και την προστασία του τραπεζικού συστήματος από δυσμενείς κρίσεις. Το Δεκέμβριο του 2010 η Επιτροπή της Βασιλείας δημοσίευσε μια τροποποιημένη πρόταση σχετικά με τους συντελεστές ρευστότητας, ενώ οι τράπεζες θα πρέπει να συμμορφωθούν με τα όρια αυτών των συντελεστών στην 1 Ιανουαρίου του 2019. Ακολουθεί ο Πίνακας 3.4.1.1 ο οποίος παρουσιάζει τις ελάχιστες απαιτήσεις του δείκτη LCR από το 2015 μέχρι και το 2019.

	1/1/2015	1/1/2016	1/1/2017	21/1/2018	1/1/2019
Ελάχιστες απαιτήσεις LCR	60%	70%	80%	90%	100%

Πίνακας 3.4.1.1 – Ελάχιστες απαιτήσεις του δείκτη LCR

Ο Συντελεστής Κάλυψης Ρευστότητας LCR έχει βραχυχρόνιο χαρακτήρα τριάντα ημερών και ο σκοπός του είναι να διασφαλίσει την επάρκεια των ρευστοποιήσιμων στοιχείων του ενεργητικού μιας τράπεζας, ιδιαίτερα σε ξαφνικές δυσμενείς καταστάσεις. Ο συντελεστής LCR είναι ο λόγος των υψηλής ποιότητας ρευστών στοιχείων του ενεργητικού προς τις συνολικές καθαρές εκροές ρευστού των τελευταίων τριάντα ημερών. Ο συντελεστής αυτός θα πρέπει να είναι τουλάχιστον στο 100%, όπως φαίνεται παρακάτω τον τύπο 3.4.1.1 – Συντελεστής LCR.

LCR=	<u>Υψηλής ποιότητας ρευστά στοιχεία του ενεργητικού</u>	≥ 100%
------	---	--------

Σύνολο καθαρών εκροών ρευστού των τελευταίων 30 ημερών
--

Τύπος 3.4.1.1 – Συντελεστής LCR

Στο σημείο αυτό καλό είναι να αναφέρουμε ότι υπήρχαν έντονες διαμαρτυρίες από τη μεριά των τραπεζών σχετικά με το τι ακριβώς χαρακτηρίζεται ως υψηλής ποιότητας ρευστά στοιχεία του ενεργητικού. Στην αρχή η Επιτροπή της Βασιλείας θεωρούσε υψηλής ποιότητας ρευστότητα μόνο τα ρευστά των τραπεζών, τα αποθέματα των κεντρικών τραπεζών και τα εθνικά ομόλογα. Το Δεκέμβριο του 2010 και μετά τις έντονες διαμαρτυρίες των τραπεζών, η Επιτροπή της Βασιλείας δημοσίευσε μια τροποποιημένη πρόταση προσθέτοντας και το κούρεμα σε εταιρικά και σε εγγυημένα ομόλογα, ώστε να επιτρέψουν στις αγορές τη μεταβλητότητα. Τα υψηλής ποιότητας ρευστά στοιχεία ενεργητικού, κατηγοριοποιούνται σε τρεις κατηγορίες, τις Level 1, Level 2 και Level 2B. Η κατηγορία Level 1 αποτελείται από χωρίς όριο ρευστά διαθέσιμα, η κατηγορία Level 2 αποτελείται από το 40% των αποθεμάτων, ενώ η Level 2B αποτελείται από το 15% των αποθεμάτων του ενεργητικού.

Από έρευνα που έγινε για το τέταρτο τρίμηνο του 2012 και στη οποία συμμετείχαν 357 Ευρωπαϊκές τράπεζες, η μέση τιμή του δείκτη LCR ήταν 115% μεγαλύτερη από το ελάχιστο απαιτούμενο όριο του 100% που ορίζει η Βασιλεία III. Επίσης η ίδια έρευνα έδειξε ότι πάνω από το 60% των Ευρωπαϊκών τραπεζών έχουν δείκτη LCR $\geq 100\%$, ενώ το 17% έχουν LCR με τιμή μεταξύ 60% και 100% και εκτιμάται ότι μέχρι τα τέλη του 2018 πάνω από το 83% των Ευρωπαϊκών τραπεζών θα ικανοποιούν τα όρια για το 2015 που είναι το 60%.

3.4.2 Ο ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΣΤΑΘΕΡΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ:

Ο Συντελεστής Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης **NSFR** έχει μακροχρόνιο χαρακτήρα ενός έτους και ο σκοπός του είναι να διασφαλίσει σταθερή χρηματοδότηση προς τα τραπεζικά ιδρύματα, έτσι ώστε τα τελευταία να είναι σε θέση να καλύπτουν μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα δάνεια. Δημιουργήθηκε για να παρέχει μια βιώσιμη δομή στο Ενεργητικό και στις Υποχρεώσεις των τραπεζών. Ο συντελεστής NSFR είναι ο λόγος της Διαθέσιμης Ποσότητας Σταθερής Χρηματοδότησης προς την Απαιτούμενη Ποσότητα Σταθερής Χρηματοδότησης. Ο συντελεστής αυτός θα πρέπει να είναι τουλάχιστον στο 100% όπως φαίνεται στον Τύπο 3.4.2.1 – Συντελεστής NSFR.

NSFR =	$\frac{\text{Διαθέσιμη Ποσότητα Σταθερής Χρηματοδότησης}}{\text{Απαιτούμενη Ποσότητα Σταθερής Χρηματοδότησης}} \geq 100\%$
--------	--

Τύπο 3.4.2.1 – Συντελεστής NSFR.

Η διαθέσιμη Ποσότητα Σταθερής Χρηματοδότησης αποτελείται από τα εξής:

- Κεφάλαια.
- Μακροπρόθεσμα χρεόγραφα με ημερομηνία λήξης ενός έτους ή και περισσότερο.
- Καταθέσεις διάρκειας ενός έτους ή και περισσότερο.

Σκοπός του δείκτη αυτού είναι να εξασφαλίσει σταθερή χρηματοδότηση για πάνω από ένα έτος σ' ένα τραπεζικό ίδρυμα σε περίπτωση οικονομικής κρίσης και αστάθειας, όπως τα ακόλουθα σενάρια:

- Μια σημαντική μείωση της κερδοφορίας των τραπεζών εξαιτίας του πιστωτικού κινδύνου, του κινδύνου αγοράς, του λειτουργικού κινδύνου και όλους τους υπόλοιπους κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένες οι τράπεζες.
- Υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας των τραπεζών από διεθνή οίκο αξιολόγησης.
- Ένα γεγονός το οποίο μπορεί να θέσει σε αμφισβήτηση τη φήμη ενός τραπεζικού ιδρύματος.

Η απαιτούμενη Ποσότητα Σταθερής Χρηματοδότησης είναι το άθροισμα της αξίας των περιουσιακών στοιχείων που κατέχει το τραπεζικό ίδρυμα. Κάθε ένα από τα περιουσιακά στοιχεία πολλαπλασιάζεται με ένα συγκεκριμένο παράγοντα σταθερής χρηματοδότησης (RSF). Τα περιουσιακά στοιχεία που είναι πιο άμεσα ρευστοποιήσιμα, άρα είναι και άμεσα διαθέσιμα, λαμβάνουν χαμηλότερες τιμές του RSF παράγοντα και επίσης απαιτούν λιγότερο σταθερή χρηματοδότηση. Ενώ από την άλλη μεριά, τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία δεν είναι άμεσα ρευστοποιήσιμα απαιτούν πιο σταθερή χρηματοδότηση. Ο ρόλος των παραγόντων RSF είναι ότι αποδίδονται σε συγκεκριμένους τύπους περιουσιακών στοιχείων μιας τράπεζας που δεν θα μπορούσαν να αποτιμηθούν σε χρήμα μέσω πώλησης κατά τη ρευστοποίησή τους, με σκοπό να προσδιορίσουν την ποσότητα τους.

3.4.3 Ο ΔΕΙΚΤΗΣ ΜΟΧΛΕΥΣΗΣ:

Ο Δείκτης Μόχλευσης είναι ο λόγος των Βασικών Εποπτικών Ιδίων Κεφαλαίων (Tier I Capital), προς το σύνολο των εντός και εκτός ισολογισμού στοιχείων του ενεργητικού. Πιο αναλυτικά ο αριθμητής περιλαμβάνει τα εκτεταμένα ίδια κεφάλαια της τράπεζας (μετοχικό κεφάλαιο, αποθεματικά, κεφάλαιο προνομιούχων μετοχών) ενώ ο παρονομαστής περιλαμβάνει τα εξής :

- Το άθροισμα του συνόλου του ενεργητικού της τράπεζας, συμπεριλαμβανομένων και εξασφαλίσεων που έχουν δοθεί για παράγωγα προϊόντα.
- Το άθροισμα του συνόλου της έκθεσης της τράπεζας σε παράγωγα προϊόντα καθώς και συναλλαγές χρηματοδότησης αξιογράφων.
- Το άθροισμα του συνόλου της έκθεσης σε εκτός ισολογισμού στοιχεία, όπως είναι τα γραμμάτια, οι εγγυητικές επιστολές, οι δεσμεύσεις, οι αποτυχημένες συναλλαγές κ.α..

Ακολουθεί ο τύπος 3.4.3.1 που υπολογίζει τον Δείκτη Μόχλευσης:

Δείκτης Μόχλευσης =	$\frac{\text{Βασικά Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}} \geq 3\%$
---------------------	--

Τύπος 3.4.3.1 – Δείκτης Μόχλευσης

Πρόκειται για έναν ποιοτικό και ποσοτικό δείκτη οποίος έρχεται να συμπληρώσει τους κανόνες κεφαλαιακής επάρκειας που επιφέρει η Βασιλεία III, μετά την εμπειρία της χρηματοπιστωτικής κρίσης που ξεκίνησε το 2008 και η οποία ανέδειξε τις ανεπάρκειες του ισχύοντος πλαισίου. Αποτελεί ένδειξη της ικανότητας των τραπεζών να ανταπεξέλθουν σε δύσκολες καταστάσεις, θέτοντας ένα ανώτατο όριο μόχλευσης που μπορεί να έχουν, καθώς επίσης και ένα ανώτατο όριο του κινδύνου που μπορούν να αναλάβουν, περιορίζοντάς τες από το να αναλαμβάνουν υπερβολικούς κινδύνους.

Ο Δείκτης Μόχλευσης θα αρχίσει να υπολογίζεται από τις αρχές του 2015 αλλά η συμμόρφωση των τραπεζών προς το κατώτερο όριό του θα είναι υποχρεωτική από τον Ιανουάριο του 2018. Το κατώτερο όριο που θέτει η Τράπεζα Διεθνώς Διακανονισμών (Bank For International Settlements- BIS) για τον Δείκτη Μόχλευσης είναι 3%, όμως οι εποπτικές αρχές των χωρών μπορούν να θέσουν υψηλότερα όρια. Ο πρόεδρος της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των Η.Π.Α έχει ήδη ανακοινώσει ότι θα επιβάλει όριο 6% για τα τραπεζικά ιδρύματα και 5% για τις μητρικές τους εταιρείες που εποπτεύει. Παρόμοια είναι και η θέση της Ελβετίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, ενώ η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα είναι ακόμα επιφυλακτική, υποστηρίζοντας ότι το μέτρο χρειάζεται περαιτέρω μελέτη και δεν έχει δεσμευτεί για την εφαρμογή του.

Το βασικό πλεονέκτημά του δείκτη αυτού, είναι η απλότητά του, το μικρό κόστος παρακολούθησής του και η ελαχιστοποίηση του κινδύνου υποδείγματος (model risk), τον οποίο ενέχει η εκτίμηση του δείκτη της επάρκειας των κεφαλαίων. Ακόμα, αποθαρρύνει την επιλεκτική χρήση κανονιστικών ρυθμίσεων και του εποπτικού αρμπιτράζ, αφού οι τράπεζες δεν θα έχουν την επιλογή του διαστήματος κινδύνου. Από την άλλη, όμως, ο δείκτης αυτός έχει και πολλά μειονεκτήματα για τα οποία δέχεται μεγάλη κριτική. Κάποια από τα βασικά του μειονεκτήματα είναι:

- Δεν λαμβάνει υπόψιν του τον κίνδυνο που έχουν τα επιμέρους στοιχεία του ενεργητικού μιας τράπεζας .
- Η απουσία εμπειρικών μελετών που να δείχνουν ότι ο δείκτης αυτός προβλέπει αποτελεσματικά καταστάσεις κρίσης.
- Μπορεί να δώσει λανθασμένα κίνητρα αν εξεταστεί απομονωμένα, και αυτό γιατί μια τράπεζα μπορεί να αυξήσει τον κίνδυνο στον ισολογισμό της και παράλληλα να ικανοποιεί το ελάχιστο ποσοστό του δείκτη.
- Το κατώτατο όριο του δείκτη μπορεί να οδηγήσει σε μείωση των δανειοδοτήσεων των τραπεζών που εξειδικεύονται σε δάνεια υψηλότερου κινδύνου ή στην ανάληψη μεγαλύτερων κινδύνων από συντηρητικές τράπεζες. Επίσης οι μεγάλες διεθνείς τράπεζες αναγκάζονται να αυξήσουν τα ρευστά τους ακόμα και αν έχουν ασφαλή κεφάλαια.
- Ο παρονομαστής του δείκτη που έχει το Σύνολο Ενεργητικού μιας τράπεζας διαφέρει από χώρα σε χώρα, με αποτέλεσμα οι τράπεζες των Η.Π.Α. να έχουν πλεονέκτημα σε σχέση με τις Ευρωπαϊκές, καθώς μπορούν να αφαιρέσουν περισσότερα στοιχεία από το ενεργητικό τους με αποτέλεσμα να έχουν μικρότερες κεφαλαιακές απαιτήσεις.

Για το λόγο αυτό το πλαίσιο της Βασιλείας III τονίζει ότι ο Δείκτης Μόχλευσης αποτελεί έναν συμπληρωματικό δείκτη εποπτείας, που όμως θα πρέπει να υπάρξει εναρμονισμός για τον υπολογισμό του σε διεθνείς επίπεδο. Οι διαφορές που υπάρχουν τόσο στο εποπτικό όσο και στο λογιστικό πλαίσιο διεθνώς είναι πολύ πιθανό να προκαλέσουν σημαντικές διαφοροποιήσεις κατά τον υπολογισμό του. Συνεπώς υπάρχει ανάγκη εναρμόνισης σε διεθνές επίπεδο των κεφαλαίων και του συνόλου του ενεργητικού, έτσι ώστε συγκρίσεις του δείκτη μόχλευσης να είναι εφικτές.

3.4.4 ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ:

Οι νέοι κανόνες της Βασιλείας III ορίζουν ότι τα τραπεζικά ιδρύματα θα πρέπει να διατηρούν υπερδιπλάσια εποπτικά κεφάλαια σε σχέση με τη Βασιλεία II. Πιο συγκεκριμένα οι εποπτικές αρχές της Βασιλείας III ορίζουν ότι οι τράπεζες θα πρέπει να διαθέτουν κεφάλαια που να αντιστοιχούν στο 7% του ενεργητικού τους, με ένα μαξιλάρι προφύλαξης, το Κεφαλαιακό Απόθεμα Συντήρησης (Capital Conservation Buffer) της τάξης του 2,5%, προκειμένου να αντιμετωπίσουν με επιτυχία ακραίες μελλοντικές καταστάσεις. Το Capital Conservation Buffer είναι ένα απόθεμα, του οποίου η τράπεζα θα κάνει χρήση σε περίπτωση οικονομικών δυσχερειών και οφείλουν να το αναπληρώσουν άμεσα είτε μέσω μείωσης των καταβολών σε προσωπικό και διοίκηση, είτε με τη μη καταβολή των μερισμάτων. Έτσι σύμφωνα με αυτούς τους νέους κανόνες, όσα τραπεζικά ιδρύματα δε συμμορφωθούν με αυτούς, δε θα είναι αναγκασμένα να προχωρήσουν σε αύξηση κεφαλαίου, αλλά και δε θα μπορούν να διανέμουν μερίσματα.

Τα Συνολικά Εποπτικά Κεφάλαια που ορίζει η Βασιλεία III θα είναι:

Συνολικά Εποπτικά Κεφάλαια = Tier I Capital + Tier II Capital

όπου **Tier I Capital = Common Equity Tier I + Additional Tier I**

Το Tier I Capital αποτελείται από το α) Common Equity Tier I και β) Additional Tier I, όπου το Common Equity Tier I θα πρέπει να είναι τουλάχιστον το 4,5% των σταθμισμένων στοιχείων του ενεργητικού, το Tier I Capital θα πρέπει να είναι τουλάχιστον το 6% των σταθμισμένων στοιχείων του ενεργητικού.

Τα συστατικά στοιχεία του Common Equity Tier I είναι το άθροισμα των παρακάτω στοιχείων (Στην Βασιλεία III εγκαταλείπεται ο όρος **core Tier I** και εισάγεται ο αυστηρότερος όρος **Common Equity Tier I**):

- Κοινές ονομαστικές μετοχές που εκδίδονται από τα τραπεζικά ιδρύματα που πληρούν τα κριτήρια ταξινόμησης για κανονιστικούς σκοπούς.
- Αποτελέσματα εις νέον.
- Συσσωρευμένα συνολικά έσοδα καθώς και άλλα αποθέματα.
- Κοινές ονομαστικές μετοχές που εκδίδονται από τις ενοποιούμενες θυγατρικές της τράπεζας και κατέχονται από τρίτους.
- Κανονιστικές προσαρμογές που εφαρμόζονται για τον υπολογισμό του Common Equity Tier I.

Τα συστατικά στοιχεία του **Additional Tier I** είναι το άθροισμα των παρακάτω στοιχείων:

- Τα μέσα που εκδίδονται από την τράπεζα και τα οποία πληρούν τα κριτήρια για την ένταξη στο Additional Tier I και δεν περιλαμβάνονται στο Common Equity Tier I.
- Το πλεονάζον απόθεμα υπέρ το άρτιο, που προκύπτει από την έκδοση πράξεων που περιλαμβάνονται στο Additional Tier I.
- Τα μέσα που εκδίδονται από τις ενοποιούμενες θυγατρικές της τράπεζας και κατέχονται από τρίτα μέρη που πληρούν τα κριτήρια για ένταξη στο Additional Tier I και δεν περιλαμβάνονται στο Common Equity Tier I.
- Κανονιστικές προσαρμογές που εφαρμόζονται για τον υπολογισμό του Additional Tier I.

Τα συστατικά στοιχεία του **Tier II Capital** είναι το άθροισμα των παρακάτω στοιχείων:

- Τα μέσα που εκδίδονται από την τράπεζα που πληρούν τα κριτήρια υπαγωγής στην κατηγορία του Tier II Capital και δεν περιλαμβάνονται στο Tier I Capital.
- Τα μέσα που εκδίδονται από τις ενοποιούμενες θυγατρικές της τράπεζας και

κατέχονται από τρίτα μέρη που πληρούν τα κριτήρια υπαγωγής στο Tier II Capital και δεν περιλαμβάνονται στο Tier I Capital.

- Ορισμένες διατάξεις απώλειας δανείου.
- Κανονιστικές προσαρμογές που εφαρμόζονται για τον υπολογισμό του Tier II Capital

3.4.5 ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ:

Τα τραπεζικά ιδρύματα θα πρέπει σε καθημερινή βάση να διατηρούν τα κεφάλαιά τους τουλάχιστον στο χαμηλότερο όριο που ορίζουν οι νέοι κανόνες της Βασιλείας III. Αν γίνει χρήση των παραπάνω κεφαλαίων και πέσουν κάτω από το ελάχιστο όριο, τότε οι τράπεζες θα πρέπει να βρουν άμεσα τρόπο να αναπληρώσουν τα κεφαλαία αυτά. Συνήθως οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται είναι η μη καταβολή των μερισμάτων και η μείωση των πληρωμών στη διοίκηση και στο προσωπικό της τράπεζας. Επίσης ως μια εναλλακτική λύση τα τραπεζικά ιδρύματα μπορούν να δημιουργήσουν νέα κεφάλαια από τον ιδιωτικό τομέα έτσι ώστε να αναπληρώσουν το Κεφαλαιακό τους Απόθεμα Συντήρησης.

Το νέο πλαίσιο της Βασιλείας III ορίζει ένα Κεφαλαιακό Απόθεμα Συντήρησης της τάξης του 2,5% μέχρι τον Ιανουάριο του 2019. Το απόθεμα αυτό ονομάζεται Capital Conservation Buffer και αποτελείται από το Common Equity Tier I. Ο πίνακας 3.4.5.1 αναγράφει το ποσοστό του Κεφαλαιακού Αποθέματος Συντήρησης για κάθε έτος.

Έτος	Κεφαλαιακό Απόθεμα Συντήρησης
Πριν το 2016	0%
1 ^η Ιανουαρίου 2016	0,625%
1 ^η Ιανουαρίου 2017	1,25%
1 ^η Ιανουαρίου 2018	1,875%
1 ^η Ιανουαρίου 2019	2,5%

Πίνακας 3.4.5.1 – Τιμές του Κεφαλαιακού Αποθέματος Συντήρησης

Επίσης στον Πίνακα 3.4.5.2 φαίνονται τα ελάχιστα ποσοστά διατήρησης των ιδίων κεφαλαίων ενός τραπεζικού ιδρύματος για διάφορα επίπεδα του Common Equity Tier I.

Common Equity Tier I	Ελάχιστο Κεφαλαιακό Απόθεμα Συντήρησης
4,5% έως 5,125%	100%
>5,125% έως 5,75%	80%
>5,75% έως 6,375%	60%
>6,375% έως 7%	40%
>7%	0%

Πίνακας 3.4.5.2 – Ποσοστό κεφαλαίου συντήρησης σε σχέση με το Common Equity Tier I

3.4.6 ΑΝΤΙΚΥΚΛΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑ:

Το Αντικυκλικό Κεφαλαιακό Απόθεμα (Countercyclical Capital Buffer) είναι ένα περαιτέρω μαξιλάρι της τάξης του 0% έως 2,5% των ιδίων κεφαλαίων για την αντιμετώπιση του προβλήματος υπερκυκλοκλιτότητας και χρησιμοποιείται από τις τράπεζες, όταν απαιτηθεί από τις οικονομικές συνθήκες της αγοράς. Η έννοιά του αναφέρεται στη διακράτηση μικρότερων κεφαλαίων σε ανοδικές οικονομικές περιόδους και στη διακράτηση μεγαλύτερων κεφαλαίων σε περιόδους οικονομικής κρίσης. Η πρόταση αυτή δημοσιεύτηκε τον Ιούλιο του 2010 από την Επιτροπή της Βασιλείας και είχε σκοπό α) να προστατέψει τα τραπεζικά ιδρύματα από τον υπερβολικό πιστωτικό δανεισμό ό οποίος σχετίζεται άμεσα με την αύξηση του συστημικού κινδύνου (συστημικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που τίθεται στο οικονομικό σύστημα ή την οικονομία), β) να διορθώσει τις κυκλικές διακυμάνσεις της Βασιλεία II που εντάθηκαν σε περιόδους οικονομικής κρίσης και γ) να διασφαλίσει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις των τραπεζικών ιδρυμάτων παίρνοντας υπόψιν και το μακροοικονομικό περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργούν.

Η διακύμανση της τιμής του Αντικυκλικού Κεφαλαιακού Αποθέματος φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Έτος	Αντικυκλικό Κεφαλαιακό Απόθεμα
Πριν το 2016	0%
1 ^η Ιανουαρίου 2016	0,625%
1 ^η Ιανουαρίου 2017	1,25%
1 ^η Ιανουαρίου 2018	1,875%
1 ^η Ιανουαρίου 2019	2,50%

Πίνακας 3.4.6.1 – Τιμές Αντικυκλικού Κεφαλαιακού Αποθέματος

Επίσης στον Πίνακα 3.4.6.2 φαίνονται τα ελάχιστα ποσοστά διατήρησης των ιδίων κεφαλαίων ενός τραπεζικού ιδρύματος για διάφορα επίπεδα του

Common Equity Tier I, όταν η τράπεζα έχει διασφαλίσει 2,5% του Αντικυκλικού Κεφαλαιακού Αποθέματος.

Common Equity Tier I	Ελάχιστο Κεφαλαιακό Απόθεμα Συντήρησης
4,5% έως 5,75%	100%
>5,75% έως 7%	80%
>7% έως 8,25%	60%
>8,25% έως 9,5%	40%
>9,5%	0%

Πίνακας 3.4.6.2 – Ποσοστό κεφαλαίου συντήρησης με 2,5% Αντικυκλικό Κεφαλαιακό Απόθεμα

3.4.7 ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Ο Πίνακας 3.4.7.1 παρουσιάζει συνοπτικά από το 2011 μέχρι και το 2019 την αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων του νέου πλαισίου της Βασιλείας III. Όλα τα έτη είναι από της 1^η Ιανουαρίου

	2011 (Βασιλεία II)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 (Βασιλεία III)
Common Equity Capital	2,0%	2,0%	3,5%	4,0%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%
Capital Conservation Buffer	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%	1,3%	1,9%	2,5%
Common Equity Capital + Capital Conservation Buffer	2,0%	2,0%	3,5%	4,0%	4,5%	5,1%	5,8%	6,4%	7,0%
Tier I Capital	4,0%	4,0%	4,5%	5,5%	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%
Total Capital	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%
Total Capital + Conservation Buffer	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%

3.4.8 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ III:

Στον Πίνακα 3.4.8.1 που ακολουθεί γίνεται μία σύγκριση των βασικών στοιχείων μεταξύ της Βασιλείας II και της Βασιλείας III.

Βασιλεία II	Βασιλεία III
Tier I Capital =4%	Tier I Capital =6%
Common Equity Tier I =2%	Common Equity Tier I =4,5%

Κεφαλαιακό Απόθεμα Συντήρησης δεν υπάρχει	Κεφαλαιακό Απόθεμα Συντήρησης από 2,5% μέχρι την 1 ^η Ιανουαρίου του 2019
Αντικυκλικό Κεφαλαιακό Απόθεμα δεν υπάρχει	Αντικυκλικό Κεφαλαιακό Απόθεμα από 0% έως 2,5%
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων=8%	Σύνολο ιδίων κεφαλαίων=8%

Πίνακας 3.4.8.1 – Σύγκριση Βασιλείας II και Βασιλείας III

Ο δείκτης Tier I Capital έχει αυξηθεί από το 4% στο 6% και ο δείκτης Common Equity Tier I από το 2% στο 4,5%. Επίσης στη Βασιλεία III έχει προστεθεί το Capital Conservation Buffer το οποίο μέχρι τον Ιανουάριο του 2019 πρέπει να έχει τιμή 2,5% και το Αντικυκλικό Απόθεμα Κεφαλαίου τιμή 2,5%. Ίδιο παραμένει το ποσοστό 8% για το Σύνολο των Ίδιων Κεφαλαίων. Οι απαιτήσεις διαφέρουν μεταξύ της Βασιλείας II και της Βασιλείας III και διακρίνονται στον ορισμό των δύο αποθεματικών κεφαλαίων της Βασιλείας III τα οποία απουσιάζουν από την Βασιλεία II.

3.4.9 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΠΟΠΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ III:

Η εφαρμογή του πλαισίου της Βασιλείας III προτείνεται από την επιτροπή να γίνει σταδιακά μέχρι το 2019, ενώ κάποιες διατάξεις κατά τη διάρκεια των μεταβατικών περιόδων θα αποτελέσουν αντικείμενο τροποποίησης. Αυτό, σύμφωνα με τον Γκόρτσο στο άρθρο για την αναθεώρηση του κανονιστικού πλαισίου της Βασιλείας III για την Τραπεζική Εποπτεία του 2011, οδηγεί σε ένα θετικό και ένα αρνητικό συμπέρασμα. Το θετικό είναι ότι οι νέοι κανόνες της Βασιλείας II δε θα εφαρμοστούν αμέσως και έτσι η εφαρμογή τους θα έχει σημαντικές επιπτώσεις στη λειτουργία των τραπεζών, λόγω του συνεπαγόμενου κόστους εφαρμογής. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις των τραπεζικών ιδρυμάτων θα αυξηθούν σημαντικά σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης, ενώ η εφαρμογή των διατάξεων για τους συντελεστές ρευστότητας θα οδηγήσει σε αναπροσδιορισμό του επιχειρηματικού τους μοντέλου. Έτσι γίνεται αντιληπτό πόσο αναγκαίος είναι αυτός ο χρόνος προσαρμογής. Από την άλλη μεριά, το αρνητικό είναι ότι κάποιες από τις διατάξεις της Βασιλείας III θα τροποποιηθούν κατά την διάρκεια της εξαετίας από το 2013 μέχρι το 2019. αυτό δημιουργεί ένα κλίμα ασάφειας, το οποίο ενδέχεται να οδηγήσει σε καθυστερήσεις στην υιοθέτηση των κανόνων της Βασιλείας.

Συνάμα η υλοποίηση του εποπτικού πλαισίου της Βασιλείας III εκτιμάται ότι θα επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα, κυρίως στον περιορισμό της κερδοφορίας και της αποδοτικότητας του κεφαλαίου. Οι κυριότεροι παράγοντες που θα οδηγήσουν σε κάτι τέτοιο είναι οι ακόλουθοι:

- Η ποσοτική αύξηση των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων.
- Η αύξηση των άμεσων ρευστοποιήσιμων στοιχείων ως ποσοστό του

ενεργητικού.

- Η αύξηση των προβλέψεων έναντι απαιτήσεων μέσω της σταδιακής εναρμόνισής τους, με την έννοια την αναμενόμενης ζημιάς.
- Η αύξηση των άμεσα ρευστοποιήσιμων περιουσιακών στοιχείων ως ποσοστό του συνόλου ενεργητικού με στόχο τη διατήρηση της ρευστότητας.
- Η μείωση του μεσοπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου δανεισμού, κυρίως επιχειρήσεις, εκτιμάται ότι θα επηρεάσει τη βασική λειτουργία διαμεσολάβησης των εμπορικών τραπεζών.
- Η αύξηση του κόστους σε επενδύσεις αξιόπιστων πληροφοριακών συστημάτων και δεδομένων για την υλοποίηση του νέου πλαισίου ρευστότητας.
- Η ενίσχυση της λειτουργίας διαχείρισης κινδύνων και κεφαλαίου, η οποία θα πρέπει να διενεργείται σε ολοκληρωμένο πλαίσιο αναφορικά με την ανάλυση στοιχείων πληροφοριακών συστημάτων.

Τον Δεκέμβριο του 2010 η επιτροπή δημοσίευσε τα αποτελέσματα της ποσοτικής μελέτης των επιπτώσεων του νέου πλαισίου της Βασιλείας III, στην οποία συμμετείχαν 263 τράπεζες από τις 23 χώρες – μέλη της επιτροπής. Τα αποτελέσματα της μελέτης κάθε άλλο παρά θετικά ήταν και έδειξαν ότι, αν οι νέοι αυτοί οι κανονισμοί εφαρμοζόταν στις 31 Δεκεμβρίου του 2009, τότε οι τράπεζες θα εμφάνιζαν υψηλά ελλείματα κεφαλαίου της τάξης των 173 δις ευρώ για τη διατήρηση του Δείκτη Επάρκειας Μετοχικού Κεφαλαίου (Equity Tier I) στο 4,5% και 7% αντίστοιχα. Ακόμα, θα απαιτούνταν επιπρόσθετα περιουσιακά στοιχεία προς ρευστοποίηση ύψους 1,73 τρισεκ. Ευρώ καθώς και επιπρόσθετη σταθερή χρηματοδότηση ύψους 2,89 τρισεκ. Ευρώ για να διατηρηθούν στο ακέραιο οι δείκτες ρευστότητας στο εποπτικό όριο του 100%.

3.4.10 ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ III:

Σύμφωνα με το Γκόρτσο, τα περιθώρια κερδοφορίας των τραπεζών καθώς και οι αποδόσεις των ιδίων κεφαλαίων τους θα περιοριστούν αισθητά στο βωμό της θωράκισης της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος, έναντι στο ενδεχόμενο εκδήλωσης μιας νέας χρηματοπιστωτικής κρίσης. Μέσα στο πλαίσιο αυτό ελλοχεύουν τέσσερις κίνδυνοι:

- 1) Η εφαρμογή των νέων της Βασιλείας III να οδηγήσει σε περιορισμό της προσφοράς δανειακών κεφαλαίων από τις τράπεζες, με αρνητικές επιπτώσεις στον πραγματικό τομέα της οικονομίας και στην ανάπτυξη. Επομένως είναι αναγκαίο να υπάρξουν εκτιμήσεις σχετικά με την αναμενόμενη επίδραση των παραγόντων αυτών κατά τη διαδικασία δανειοδότησης των τραπεζών σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης καθώς και σε περιόδους ύφεσης.
- 2) Το τραπεζικό σύστημα θα κληθεί να αντλήσει από τις αγορές μεγάλα ποσά

- ιδίων κεφαλαίων, κυρίως με την έκδοση κοινών μετοχών, με αποτέλεσμα όμως τη μείωση των αποδόσεών τους. Συνεπώς οι τράπεζες θα έρθουν σε μειονεκτική ανταγωνιστική θέση ως προς τις επιχειρήσεις άλλων κλάδων της οικονομίας. Με αυτόν τον τρόπο, όσες τράπεζες δε μπορέσουν να αντλήσουν τα απαραίτητα κεφαλαία από τις αγορές, θα αναγκαστούν να προβούν α) σε απομόχλευση, συρρικνώνοντας έτσι τη δανειοδοτική τους δραστηριότητα και β) σε αναδιαρθρώσεις, που θα οδηγήσουν σε ενίσχυση της συγκέντρωσης του τραπεζικού κλάδου.
- 3) Επιπλέον η ανάγκη περιορισμού του κόστους των τραπεζικών ιδρυμάτων μπορεί να οδηγήσει α) σ' ένα νέο κύκλο ρυθμιστικού αρμπιτράζ (regulatory arbitrage), στο οποίο είχαν επιδοθεί οι τράπεζες για τη μείωση των κεφαλαιακών τους απαιτήσεων μέσω τιτλοποιήσεων, μέσω αγοράς ασφαλιστικών κινδύνου, τα γνωστά σε όλους μας Cds, αλλά και με τη μετατόπιση οικονομικών δραστηριοτήτων σε διάφορα τμήματα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, τα οποία όμως δε θα τελούν υπό ρυθμιστική παρέμβαση και εποπτεία ή θα έχουν πιο χαλαρό ρυθμιστικό και εποπτικό πλαίσιο και β) σε χρηματοπιστωτικές καινοτομίες που ενδέχεται να εκθέσουν τις τράπεζες σε κινδύνους που μέχρι σήμερα δε γνωρίζουν. Αυτό καθιστά ακόμα μεγαλύτερη την ανάγκη αναβάθμισης του ρόλου των εποπτικών αρχών, ώστε να υπάρχει συνεχής παρακολούθηση και έγκυρη υποβολή προτάσεων προσαρμογής του ρυθμιστικού πλαισίου.
- 4) Οι νέοι κανόνες της Βασιλείας III είναι ελλιπείς όσον αφορά στη νομική τους δεσμευτικότητα. Συνεπώς, η υιοθέτηση των διατάξεων της Βασιλείας III επαφίεται καθαρά στην ευχέρεια του νομοθέτη, στην περίπτωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης του ενωσιακού νομοθέτη, και η εφαρμογή τους στην ευχέρεια των εποπτικών αρχών.

3.4.11 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑ III:

Το πλαίσιο της Βασιλείας III αποτελεί ένα από τα πιο ολοκληρωμένα σύνολα μεταρρυθμιστικών παρεμβάσεων που έχει αναπτυχθεί μέχρι σήμερα για την εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Σκοπός του είναι η ενίσχυση του ρυθμιστικού και του εποπτικού πλαισίου του χρηματοπιστωτικού τομέα, καθώς και η αποδοτικότερη διαχείριση των κινδύνων που υπάρχουν σε αυτόν. Τα μέτρα που περιλαμβάνονται στο νέο αυτό πλαίσιο όπως ο Δείκτης Μόχλευσης, το Κεφαλαιακό Απόθεμα Συντήρησης και το Αντικυκλικό Κεφαλαιακό Απόθεμα, στοχεύουν στη θωράκιση του τραπεζικού συστήματος, στη βελτίωση της ικανότητας του τραπεζικού τομέα να απορροφά διαταραχές, προερχόμενες είτε από ανισορροπίες στο χρηματοπιστωτικό περιβάλλον, είτε από το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον καθώς και στην αποτελεσματικότερη διαχείριση των κινδύνων που εγκυμονούν.

Ειδικότερα σε επίπεδο τράπεζας, το ρυθμιστικό πλαίσιο μικροπροληπτικής εποπτείας στοχεύει στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των τραπεζικών ιδρυμάτων να απορροφούν διαταραχές σε περιόδους κρίσεων, ενώ από την άλλη μεριά τα μέτρα μικροπροληπτικής εποπτείας στοχεύουν στην αντιμετώπιση συστημικών κινδύνων που εκτείνονται στο σύνολο του τραπεζικού τομέα. Συστημικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που αφορά στην αστάθεια ολόκληρου του χρηματοπιστωτικού συστήματος και μπορεί να προκύψει μετά από διάφορα γεγονότα που επηρεάζουν το σύνολο των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων τα οποία όμως συνδέονται μεταξύ τους μέσω της επενδυτικής τους δραστηριότητας.

Το πλαίσιο της Βασιλείας III περιλαμβάνει μέτρα κεφαλαιακής επάρκειας και ρευστότητας που πρέπει κάθε τράπεζα για τον κατάλληλο θωρακισμό της. Είναι όμως τα μέτρα αυτά τόσο ασφυκτικά όσο υποστηρίζουν πολλοί οικονομικοί αναλυτές; Είναι πράγματι οι κανόνες της Βασιλείας III τόσο σκληρότεροι από ότι της Βασιλείας II, η οποία έχει κατηγορηθεί για τη χαλαρότητά της; Πολλοί τραπεζίτες αντιδρούν απέναντι στη Βασιλεία III υποστηρίζοντας ότι το ρυθμιστικό της πλαίσιο είναι σκληρό, περιοριστικό και πολύπλοκο και ότι κάνει κακό στην πραγματική οικονομία. Τελικά τι συμβαίνει; Ποια είναι η αλήθεια; Ας ρίξουμε μια ματιά στους περιορισμούς ως προς το βαθμό επικινδυνότητας που επιτρέπει το πλαίσιο της Βασιλείας III για την αγορά κρατικών ομολόγων και για την αγορά τοξικών παραγώγων Cds. Καταρχήν το πλαίσιο της Βασιλείας II επέτρεπε την ελεύθερη και χωρίς περιορισμούς αγορά κρατικών ομολόγων από τις τράπεζες. Και αυτό γινόταν μιας και τα κρατικά ομόλογα ήταν risk free, μηδενικού κινδύνου. Ας μην ξεχνάμε όμως ότι τα ελληνικά κρατικά ομόλογα μειώθηκαν κατά 74,30% κατά την διάρκεια της κρίσης. Συγκεκριμένα, το συνολικό πραγματικό κούρεμα για τις τέσσερις μεγαλύτερες τράπεζες της χώρας μας (Εθνική, Alpha Bank, Τράπεζα Πειραιώς, Eurobank) ανέρχεται στο 74,30% της αρχικής ονομαστικής αξίας των ομολόγων που συμμετείχαν στο PSI+. Το νέο πλαίσιο της Βασιλείας III δεν προσθέτει κανέναν περιορισμό στο σημείο αυτό. Έτσι οι τράπεζες θα μπορούν και πάλι να αγοράζουν ελεύθερα και χωρίς περιορισμούς κρατικά ομόλογα. Σχετικά με τα τοξικά παράγωγα οι τράπεζες είχαν επενδύσει πολλά εκατομμύρια σε αυτά. Μετά την κατακόρυφη μείωση της αξίας τους, η Βασιλεία II επέβαλε στις τράπεζες να διακρατούν 40 ευρώ για κάθε δέκα χιλιάδες τέτοιων παραγώγων που είχαν επενδύσει. Και στο σημείο αυτό πολλοί τραπεζίτες υποστηρίζουν ότι και η Βασιλεία III δεν παρέχει την κατάλληλη ασφάλεια, αφού επιβάλλει από τις τράπεζες να διακρατούν 135 ευρώ για κάθε δέκα χιλιάδες τέτοιων παραγώγων, δηλώνοντας ότι παρόλο που αυξήθηκε το ποσό διακράτησης από τα 40 ευρώ στα 135, μια πιθανή μείωση παραγώγων της τάξης του 1,5% θα επιφέρει τεράστιες ζημιές στα κεφάλαια των τραπεζών.

Τελικά είναι πολύ δύσκολο για κάποιον να απαντήσει αν η Βασιλεία III είναι όντως τόσο σκληρή και πιεστική προς τα τραπεζικά ιδρύματα. Η ιστορία είναι αυτή που θα απαντήσει σε ένα τέτοιο ερώτημα και ο πιθανός ερχομός του επόμενου πλαισίου της Βασιλείας IV, αν και όταν έρθει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

4.1 Η ΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ:

Λόγω της παγκοσμιοποίησης της αγοράς τόσο η κατάρρευση των Αμερικάνικων τραπεζών όσο και των Ευρωπαϊκών, δεν γινόταν να αφήσουν αλώβητη τη χώρα μας. Επίσης οι μακροοικονομικές ανισορροπίες καθώς και οι ατέλειες του ελληνικού εποπτικού συστήματος έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη διάδοση της κρίσης στη χώρα μας, με αποτέλεσμα η ελληνική οικονομία να βιώνει, μέχρι και σήμερα, την παγκόσμια οικονομική κρίση, η οποία ξεκίνησε στα τέλη του 2008 με το χτύπημα στη ρευστότητα των τραπεζικών ιδρυμάτων.

Σε ένα τέτοιο δυσμενές οικονομικό περιβάλλον, οι ελληνικές τράπεζες δε θα μπορούσαν να μείνουν ανεπηρέαστες. Οι τράπεζες καλούνται να λειτουργήσουν σε ένα περιβάλλον με πολλές προκλήσεις, όπως είναι οι καθυστερήσεις πληρωμής των δανείων από τους δανεισθέντες, η δραματική μείωση της ρευστότητας και η δύσκολη εύρεση κεφαλαίων. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, αντανακλώντας την πορεία της ελληνικής οικονομίας, βρίσκεται αποκλεισμένο από τη διατραπεζική αγορά και τραυματισμένο όσον αφορά στην κεφαλαιακή του επάρκεια. Τα αίτια οφείλονται κυρίως στη συμμετοχή των τραπεζών στο πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων PSI και PSI+ το οποίο ολοκληρώθηκε τον Μάρτιο του 2012, στα πλαίσια της οργανωμένης εθελοντικής αναδιάρθρωσης του ελληνικού χρέους αλλά και στην επιδείνωση των δανειακών χαρτοφυλακίων τους.

Ακόμη λόγω των έντονων και αυξανόμενων πιέσεων που δέχτηκε ο κλάδος των τραπεζών, συμπεριλαμβανομένης και της επιβάρυνσης της απομείωσης της αξίας των ομολόγων του ελληνικού Δημοσίου, οι τράπεζες εμφάνισαν ζημιές ύψους 7,4 δις ευρώ. Οι πιέσεις συνεχίστηκαν και τους πρώτους μήνες του 2012, οπότε οι τράπεζες το πρώτο τρίμηνο του 2012 εμφάνισαν ζημιές ύψους 808 εκατ. ευρώ. Οι

συνέπειες όλων των παραπάνω δεν άργησαν να φανούν και πολύ γρήγορα σημειώθηκε αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPLs), αύξηση του κόστους χρηματοδότησης των ελληνικών τραπεζών καθώς και μείωση της ζήτησης για χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες. Στα πλαίσια αυτής της δύσκολης οικονομικής κρίσης το σύνολο των τραπεζικών ιδρυμάτων όρισε ως κύρια προτεραιότητα του α) τη διασφάλιση της ρευστότητας τους, β) τη κεφαλαιακή τους επάρκεια με αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου και έκδοση ομολογιακών δανείων και γ) τη διατήρηση της ποιότητας του δανειακού τους χαρτοφυλακίου, με αυστηρότερους πιστωτικούς ελέγχους. Από τις αρχές του 2010, οι τράπεζες παρακολουθώντας τις δυσμενείς οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις, προέβησαν σε κατάλληλες ρυθμιστικές αλλαγές προς τους οφειλέτες που αντιμετώπιζαν σοβαρά προβλήματα αποπληρωμής των δανείων τους. Οι ρυθμιστικές αυτές, οι οποίες συνεχίζουν να υφίστανται και σήμερα, αφορούσαν σε πιο ευνοϊκούς όρους για τους καταναλωτές, όπως την επιμήκυνση της διάρκειας αποπληρωμής των δανείων και τη μείωση των δόσεων αυτών. Στην εικόνα 4.1.1 που ακολουθεί παρουσιάζεται ο συνολικός αριθμός ρυθμίσεων στεγαστικών δανείων για τα έτη 2011 και 2012.

	Συνολικός αριθμός ρυθμισμένων δανείων	Συνολικό ποσό ρυθμισμένων δανείων	Μέσος όρος ποσού ρυθμιζόμενο δάνειο
Ρυθμίσεις στεγαστικών δανείων	31.12.2011: 190.094	31.12.2011: 11,9 δισ ευρώ	31.12.2011: 66.971
	30.06.2012: 222.384 (24%)	30.06.2012: 12,38 δισ ευρώ (3,3%)	30.06.2012: 55.670 (-16,9%)
Ρυθμίσεις καταναλωτικών δανείων και πιστωτικών καρτών	31.12.2011: 390.712	31.12.2011: 5,88 δισ. ευρώ	31.12.2011: 15.040
	30.06.2012: 441.038 (13%)	30.06.2012: 5,88 δισ ευρώ (0%)	30.06.2012: 13.388 (-11,3%)
ΣΥΝΟΛΟ	31.12.2011: 569.806	31.12.2011: 17,87 δισ ευρώ	31.12.2011: 31.362
	30.06.2012: 663.442 (16,4%)	30.06.2012: 18,26 δισ ευρώ (2,2%)	30.06.2012: 27.528 (-12,2%)

Εικόνα 4.1.1 – Ρυθμίσεις δανείων 2011 και 2012

Πηγή Ελληνική Ένωση Τραπεζών, " Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα το 2011 και το 2012 " Ιανουάριος 2013.

Σχετικά με τη ρευστότητα των τραπεζών, η Τράπεζα της Ελλάδος σε συνεργασία με την εταιρία Blackrock Solutions προέβη σε αξιολόγηση των ελληνικών τραπεζών με σκοπό να μετρηθούν οι ζημιές τους και να προσδιοριστούν οι κεφαλαιακές τους ανάγκες. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης αυτής έδειξαν ότι απαιτούνται νέα κεφάλαια ύψους 50 δισ ευρώ, προκειμένου το ελληνικό τραπεζικό σύστημα να αποκτήσει την αναγκαία κεφαλαιακή επάρκεια και να καλύψει τις ζημιές του PSI που ανέρχονται σε 37,72 δισ ευρώ, αλλά και τις εκτιμώμενες ζημιές ύψους 46,82 δισ ευρώ για την τριετία από το 2012 μέχρι το 2014. λόγω των μη

εξυπηρετούμενων δανείων (NPLs). Η παροχή ρευστότητας από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και την Τράπεζα της Ελλάδος συνέβαλε αποφασιστικά ώστε να αποφευχθεί μια πιστωτική κρίση, δεδομένου ότι οι τράπεζες υπέστησαν σημαντική εκροή καταθέσεων λόγω της κλιμάκωσης της δημοσιονομικής κρίσης και της έντονης ανησυχίας των αγορών για το μέλλον της χώρας,

Τον Ιούλιο του 2010 ο κ. Ανδρέας Μπούμης, πρόεδρος της Εμπορικής Τράπεζας είπε, σχετικά με τις ελληνικές τράπεζες, ότι θα πρέπει άμεσα να σταματήσει η διαχείριση της ρευστότητας του συστήματος μέσω της διαχείρισης /συρρίκνωσης των δανείων, καθώς η πρόφαση της ανακατανομής από τη στήριξη μη παραγωγικών σε παραγωγικές δραστηριότητες είναι καταστροφική. Ακόμη τόνισε ότι το πρόβλημα των ελληνικών τραπεζών δημιουργήθηκε από τη συρρίκνωση της διατραπεζικής αγοράς καθώς και τη μεγάλη έκθεση των περισσότερων τραπεζών σε κίνδυνο ρευστότητας. Η αύξηση της ρευστότητας είναι κρίσιμος παράγοντας τόσο για το ίδιο το τραπεζικό σύστημα όσο και για την οικονομία γενικότερα. Το τραπεζικό σύστημα παρά τη μεγάλη μείωση καταθέσεων που υπέστη τα τελευταία χρόνια κατάφερε να μη μειώσει τις χορηγήσεις του. Εάν βέβαια δεν καταφέρει να αυξήσει τη ρευστότητα του δεν θα είναι σε θέση να χρηματοδοτήσει την πραγματική οικονομία. Αυτό το “τσουνάμι” δανεισμού και δημιουργίας ιδιωτικού χρέους που ξεκίνησε από την Αμερική ήρθε να χτυπήσει την Ευρώπη και ιδιαίτερα τη χώρα μας, ξεσκεπάζοντας ουσιαστικά τις αδυναμίες της και δημιουργώντας ένα αρνητικό ντόμινο εξελίξεων μέχρι και σήμερα.

Η ελληνική οικονομία πληγώθηκε σε μεγάλο βαθμό από την παγκόσμια οικονομική κρίση που εκδηλώθηκε στη χώρα μας με κρίση χρέους. Παρόλο που η παγκόσμια οικονομία έδειξε τα πρώτα σημάδια ανάκαμψης μέσα στο έτος 2011, αυτό δυστυχώς δε λειτούργησε και για τη χώρα μας, η οποία πλήττεται από μηδενικούς αριθμούς ανάπτυξης και από τρομερά μεγάλη πτώση της οικονομικής δραστηριότητας. Το 2011 ήταν το έτος των μεγάλων αρνητικών εξελίξεων για την ελληνική οικονομία και συγκέντρωσε το ενδιαφέρον της παγκόσμιας οικονομικής κοινότητας. Μια από τις σημαντικότερες εκφάνσεις της οικονομικής κρίσης ήταν και το υψηλό δημόσιο χρέος, το οποίο τείνει πλέον να καταστεί πρακτικά μη βιώσιμο. Με τον όρο δημόσιο χρέος μιας χώρας εννοούμε τη συσσώρευση ελλειμμάτων διαχρονικά. Η κρίση του δημόσιου χρέους οφείλεται κυρίως στην αύξηση των επιτοκίων δανεισμού και ιδιαίτερα για την Ελλάδα, που μετά την έξοδο της από τις διεθνείς αγορές και την προσφυγή της στο μηχανισμό στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Διεθνές Νομισματικού Ταμείου(Δ.Ν.Τ.), τα επιτόκια αυτά τα τελευταία χρόνια έχουν εκτιναχθεί στα ύψη. Να αναφέρουμε ότι το χρέος της Ελλάδας τον Μάρτιο του 2008 ήταν 247,43 δισ ευρώ και τον Ιούνιο του 2013 έφτασε στα 321,26 δισ ευρώ. Ενδεικτικά να σημειώσουμε ότι το 2002, πριν την οικονομική κρίση το χρέος αυτό ήταν στα 157,15 δισ ευρώ. Επίσης το 2011, το ΑΕΠ μειώθηκε κατά 7,1% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, με αποτέλεσμα να σημειωθεί στη χώρα μας σημαντική πτώση της καταναλωτικής δύναμης και ραγδαία αύξηση της ανεργίας. Το ποσοστό της ανεργίας το 2011 εμφανίστηκε

αυξημένο στο επίπεδο του 17,7% έναντι του 12,6% το 2010, με τάση περαιτέρω αύξησης, στο 23.6 % για το 2012, και τάση αποκλιμάκωσης από το 2013 και έπειτα. Ενδεικτικά να αναφέρουμε ότι το 2009 η ανεργία στη χώρα μας ήταν μόλις 9,5%.

Αρχικά οι ελληνικές τράπεζες φάνηκε ότι δε θα επηρεαστούν τόσο πολύ από την οικονομική κρίση λόγω του ότι δεν είχαν εκτεθεί σημαντικά σε τοξικά παράγωγα (Cds). Πολύ γρήγορα όμως αποδείχθηκε ότι τα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα άρχισαν να δείχνουν αρνητικούς δείκτες ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας λόγω του αποκλεισμού τους από τις διεθνείς αγορές. Η εμπιστοσύνη των αγορών προς τις ελληνικές τράπεζες βρισκόταν σε πολύ χαμηλό βαθμό και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθούν σοβαρά προβλήματα στη λειτουργία τους και κάποιες από αυτές να απειληθούν με πτώχευση και να αμφισβητείται ακόμη και η επιβίωσή τους. Μέσα σε ένα τέτοιο βαρύ οικονομικό κλίμα, ο διεθνής οικονομικός κόσμος δείχνει ανήσυχος για την βιωσιμότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος με αποτέλεσμα οι ελληνικές τράπεζες να στραφούν στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για τη χρηματοδότησή τους, με μόνο εφόδιο τις εγγυήσεις του ελληνικού δημοσίου. Η κατάσταση χειροτερεύει όταν τίθεται θέμα χρεοκοπίας της Ελλάδας και αναδιάρθρωσης του υψηλού δημόσιου χρέους της. Από αυτή τη στιγμή και έπειτα η πορεία των ελληνικών τραπεζών συντονίζεται με την πορεία χρέους της Ελλάδας. Στο σημείο αυτό να τονίσουμε ότι το έτος 2009 ο δανεισμός των ελληνικών τραπεζών από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ήταν περίπου 50 δις ευρώ, ενώ το έτος 2011 σχεδόν διπλασιάστηκε και άγγιξε τα 90 δις ευρώ.

Τέλος να επισημάνουμε ότι παρόλο τη μεγάλη κρίση που αντιμετώπισε και συνεχίζει να αντιμετωπίζει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, οι τέσσερις μεγαλύτερες συστημικές τράπεζες της Ελλάδας διέθεσαν, το κρίσιμο έτος 2011, σημαντικά ποσά σε χορηγικά προγράμματα για την ενίσχυση φορέων και οργανώσεων που αφορούν σε σημαντικούς τομείς της κοινωνίας(λ.χ. Πολιτισμού, Παιδείας, Υγείας, Αθλητισμού, Περιβάλλοντος), τα ποσά της χορηγίας εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα (Πίνακα 4.1.1)

Χορηγικό Πρόγραμμα 2011	
Εθνική Τράπεζα	14,3 εκατ. ευρώ
Τράπεζα Πειραιώς	12,8 εκατ. ευρώ
Eurobank	7 εκατ. ευρώ
Alpha Bank	1,5 εκατ. ευρώ
Σύνολο	35,6 εκατ. ευρώ

Πίνακας 4.1.1 – Χορηγικό Πρόγραμμα 2011

Πηγή: Ελληνική Ένωση Τραπεζών, “ Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα 2011 και το 2012” Ιανουάριος 2013

4.2 Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ:

Η δύσκολη πραγματικά κατάσταση στην οποία είχε επέλθει η χώρα μας και συνεπώς και τα τραπεζικά ιδρύματα ανάγκασαν τις τέσσερις μεγαλύτερες ελληνικές τράπεζες (Alpha Bank, Eurobank, Τράπεζα Πειραιώς, Εθνική Τράπεζα) να προχωρήσουν σε συγκεκριμένες ενέργειες για την αντιμετώπιση της κρίσης και τη διασφάλιση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.

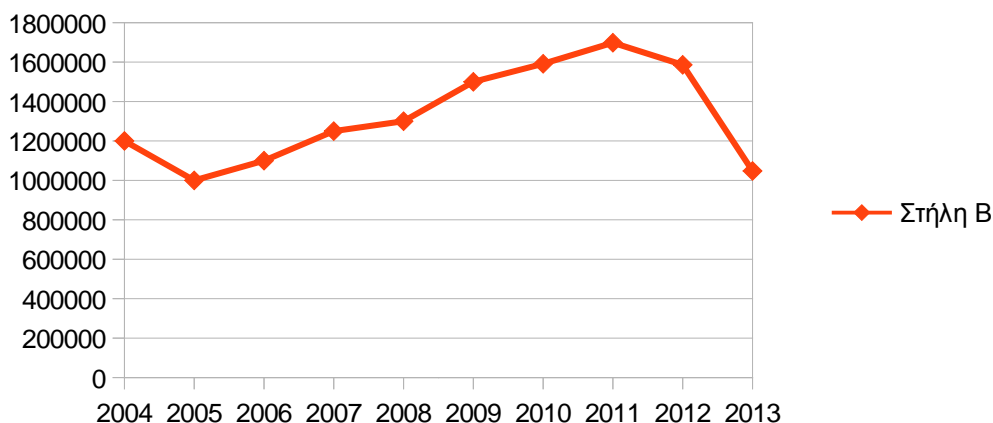
Κάποιες από αυτές τις ενέργειες είναι οι εξής:

4.2.1 ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ:

- Από το 2009 εντάχθηκε στο πρόγραμμα ενίσχυσης της ρευστότητας της ελληνικής οικονομίας.
- Το 2009 συμμετείχε στο πρόγραμμα Ταμείων Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΚ), χορηγώντας το 1/3 των δανείων της αγοράς.
- Το 2009 υιοθετείται το νέο εμπορικό σήμα I - bank, το οποίο αντικατοπτρίζει την αλλαγή προσέγγισης στην εξυπηρέτηση των πελατών. Τα εναλλακτικά δίκτυα παροχής τραπεζικών υπηρεσιών (δίκτυο ATM, phone banking, internet banking) αναπτύσσονται σε κοινή πλατφόρμα που προάγει τη διαδραστική επικοινωνία και προσφέρει εξαιρετική ταχύτητα και ασφάλεια.
- Το 2010 εφάρμοσε ολοκληρωμένο πρόγραμμα ενίσχυσης ιδίων κεφαλαίων ύψους 3,2 δισ. ευρώ. Το πρόγραμμα περιελάμβανε:
  - a) Άντληση κεφαλαίων ύψους περίπου 1,8 δισ. ευρώ, μέσω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου ύψους 631 εκατ. ευρώ με καταβολή μετρητών, με δικαίωμα προτίμησης υπέρ των παλαιών μετοχών ύψους 1,184 εκατ. ευρώ.
  - b) Διάθεση, με ιδιωτική τοποθέτηση μέσω του δικτύου καταστημάτων στην Ελλάδα, ομολογιακού τίτλου μειωμένης εξασφάλισης διαβάθμισης Lower Tier II, ύψους 450 εκατ. ευρώ, με αντίστοιχη ενίσχυση των Εποπτικών Ιδίων Κεφαλαίων της.
- Τον Ιούνιο του 2010, θέσπισε δεύτερο πρόγραμμα έκδοσης καλυμμένων ομολογιών ύψους 15 δισ ευρώ. Στο πρόγραμμα μπορούν να ενταχθούν ως κάλυμμα απαιτήσεις της Τράπεζας από στεγαστικά δάνεια ιδιωτών σε ευρώ και ξένο νόμισμα.

- Εξασφάλισε εγκεκριμένες γραμμές χρηματοδότησης (repolines) ύψους 5,5 δις ευρώ από 10 διεθνείς τράπεζες, με εγγύηση ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου και διάρκεια έως 12 μήνες. Η εξέλιξη αυτή αποτέλεσε σημαντικό βήμα στην προσπάθεια του ελληνικού τραπεζικού συστήματος να ανακτήσει σταδιακά πρόσβαση στις διεθνείς χρηματαγορές και λειτούργησε προς όφελος της ελληνικής οικονομίας γενικότερα.
- Προχώρησε σε αναδιάρθρωση των δανείων της και ιδιαίτερα των ληξιπρόθεσμων δανείων ύψους 1 δις ευρώ.
- Στα τέλη του 2011, προχώρησε σε αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου ύψους 1 δις ευρώ, σύμφωνα με τις αναλυτικές διατάξεις του Ν.3723/2008 για την ενίσχυση της ρευστότητας της Ελληνικής οικονομίας.
- Συμμετείχε στο Πρόγραμμα ενίσχυσης της ρευστότητας της Ελληνικής οικονομίας, Πυλώνας II, με την έκδοση τίτλων κυμαινόμενου επιτοκίου ύψους 1,925 εκατ. ευρώ.
- Το 2012 προχώρησε σε μείωση των λειτουργικών της δαπανών, όπως φαίνεται στο παρακάτω Γράφημα 4.2.1.1

Λειτουργικές δαπάνες 2004-2013

Γράφημα 4.2.1.1 – Λειτουργικές δαπάνες Εθνικής Τράπεζας για τα έτη 2004-2013

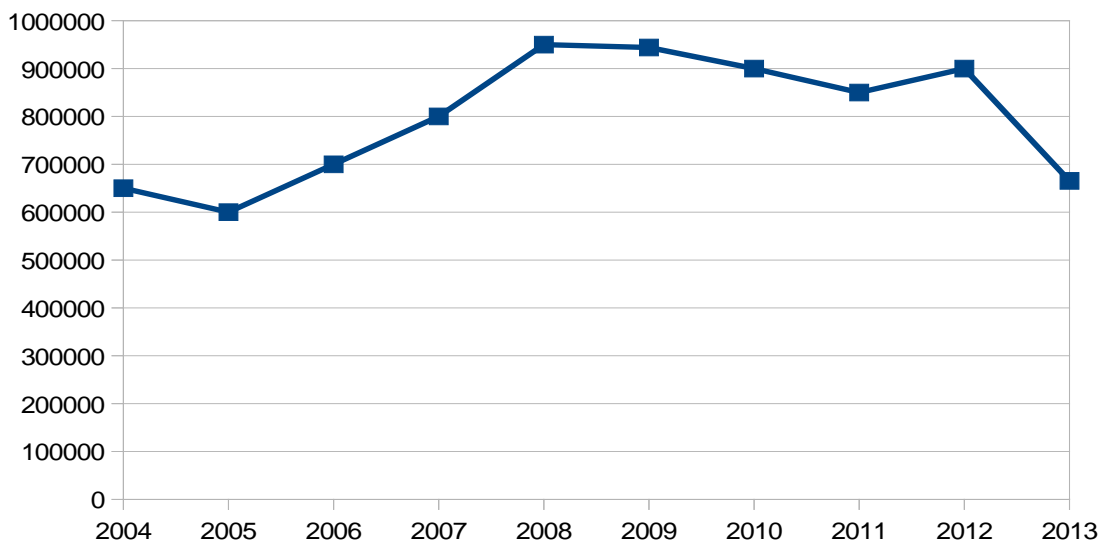
Παρατηρούμε ότι από το 2012 και οι εξής οι λειτουργικές δαπάνες μειώνονται αισθητά. Να αναφέρουμε ότι το 2010 οι δαπάνες ήταν 1.591.198 ευρώ και 1.698.179 ευρώ αντίστοιχα, ενώ το 2012 έπεσαν στα 1.586.067 ευρώ, ενώ για το 2013 ήταν μόλις 1.048.067 ευρώ.

4.2.2 ALPHA BANK:

- Από το 2009 εντάχθηκε στο πρόγραμμα ενίσχυσης της ρευστότητας της ελληνικής οικονομίας.
- Το 2009 προχώρησε σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ύψους 986

εκατ. ευρώ με εγγύηση καλύψεως από διεθνείς οίκους τριών νέων κοινών μετοχών προς 8,00 ευρώ ανά μετοχή για 10 παλαιές κοινές μετοχές. Η νέα κεφαλαιακή διάρθρωση προσδίδει στρατηγική ευελιξία.

- Αντλησε κεφάλαια από τις αγορές χρήματος και κεφαλαίου.
- Για την αύξηση των τίτλων της προς αναχρηματοδότηση από την Κεντρική Τράπεζα εξέδωσε ομόλογα και τιτλοποιήσεις.
- Προχώρησε σε ανατιμολογήσεις των δανείων της έτσι ώστε να βελτιώσει την απόδοση του ενεργητικού της.
- Επέκτεινε την οικονομική της πολιτική στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, για γρήγορο και φθινό δανεισμό από άλλες τράπεζες.
- Το 2009 προχώρησε σε μείωση των λειτουργικών της δαπανών, όπως φαίνεται στο παρακάτω Γράφημα 4.2.2.1

Γράφημα 4.2.2.1 – Λειτουργικές δαπάνες Alpha Bank για τα έτη 2004-2013.

Παρατηρούμε ότι από το 2009 μέχρι το 2011 οι δαπάνες μειώνονται αισθητά. Να σημειώσουμε ότι το 2009 οι δαπάνες ήταν 944.020 ευρώ, το 2011 έπεσαν στα 854.780 ευρώ, ενώ για το 2013 ήταν μόλις 665.3532 ευρώ.

4.2.3 ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ :

- Προχώρησε σε τιτλοποιήσεις των δανείων της ύψους 5,1 δις ευρώ.
- Στις αρχές του 2011 προχώρησε σε αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου ύψους 807.054.045 ευρώ. Στην αύξηση συμμετείχαν 93.690 μέτοχοι και το συνολικό ποσό των εγγραφών ανήλθε σε

1.044.603.341 ευρώ.

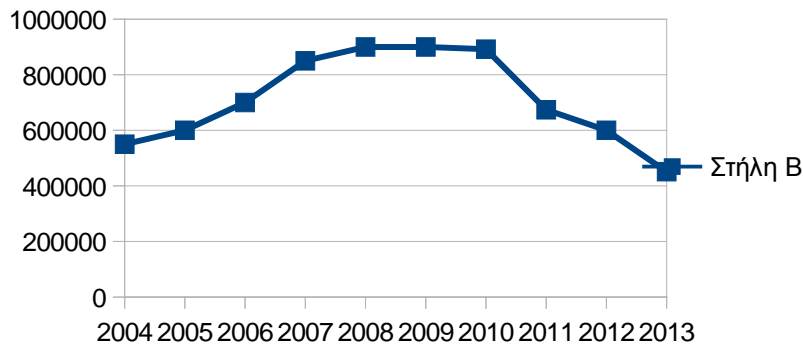
- Το Φεβρουάριο του 2011 προέβη στην έκδοση 1,25 δις ευρώ καλυμμένων ομολογιών (κατά το άρθρο 91 Ν.3601/2007 και την ΠΔΤΕ υπ' αριθμόν 2598/2007) διάρκεια 3 ετών με δυνατότητα παράτασης 10 ετών και επιτόκιο Euribor για την περαιτέρω ενίσχυση της ρευστότητάς της. Η έκδοση αξιολογήθηκε με πιστοληπτική αξιολόγηση “Α” από τον οίκο Fitch. Η έκδοση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο προγράμματος έκδοσης καλυμμένων ομολογιών ύψους 3 δις ευρώ.
- Τον Φεβρουάριο του 2011, και εν δυνάμει του Ν.3723/2008 περί ενίσχυσης της ρευστότητας της ελληνικής οικονομίας, έκανε χρήση του ποσού 0,95 δις ευρώ του Πυλώνα ΙΙ της Βασιλείας ΙΙ, που αφορά σε εγγυήσεις του Ελληνικού Δημοσίου.
- Το 2012 προχώρησε στην επαναφορά των Ομολόγων έναντι μετρητών. Η επαναγορά αυτή αφορούσε σε τίτλους μειωμένης εξασφάλισης ύψους 330 εκατ. ευρώ και υβριδικούς τίτλους ύψους 159 εκατ. ευρώ, συνολικού ύψους 489 εκατ. ευρώ.
- Έχει διατηρήσει μέχρι και σήμερα την απαιτούμενη ρευστότητά της με κατάλληλες οικονομικές πολιτικές που ακολουθεί, όπως είναι η άντληση καταθέσεων, η μεταβολή καταθέσεων και χορηγήσεων κ.α.

4.2.4 EUROBANK:

- Τον Απρίλιο του 2013 προχώρησε σε αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου κατά 1.136.795.207,40 ευρώ με εισφορά από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ομολόγων κυριότητας του ιδίου και εκδόσεως του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας με την έκδοση 3.789.317.3548 νέων μετοχών ονομαστικής αξίας 0,30 ευρώ και τιμή διάθεσης 1,541 ευρώ η καθεμία.
- Τον Αύγουστο του 2013 προχώρησε σε δεύτερη αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου κατά 425.625.000 ευρώ με την έκδοση 1.418.750.000 νέων κοινών μετοχών ονομαστικής αξίας 0,30 ευρώ και τιμή διάθεσης 0,48 ευρώ η καθεμία, καλυπτόμενη με εισφορά σε είδος από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας του συνόλου μετοχών του Νέου Ταχυδρομικού Ταμιευτήριου Ελλάδος.
- Άντλησε κεφάλαια από τις αγορές της τάξης των 2,8 δις ευρώ.
- Από το 2008 ως το 2010 επέκτεινε της οικονομική της δραστηριότητα στη Νοτιοανατολική Ευρώπη.
- Προχώρησε στην έκδοση νέων προϊόντων με στόχο την προσέλκυση νέων καταθετών.
- Το 2012 γίνεται αλλαγή της επωνυμίας της σε Τράπεζα Eurobank

Ergasias, μετά από τη συγχώνευση των δύο τραπεζών.

- Το 2011 προχώρησε σε δραστική μείωση των λειτουργικών δαπανών, όπως φαίνεται στο παρακάτω Γράφημα 4.2.4.1

Γράφημα 4.2.4.1 – Λειτουργικές δαπάνες Eurobank για τα έτη 2004-2013

Παρατηρούμε ότι από το έτος 2011 μέχρι και το 2013 οι δαπάνες μειώνονται αισθητά. Να αναφέρουμε ότι το 2010 οι δαπάνες ήταν 892.000 ευρώ ενώ το 2011 έπεσαν στα 674.000 ευρώ και για το 2013 ήταν μόλις 451.000 ευρώ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ

5.1 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ:

Οι τράπεζες, ιδιαίτερα σήμερα με την οικονομική κρίση, αποκτούν όλο και περισσότερο σημαντικό ρόλο στη μεταφορά χρηματικών κεφαλαίων από τους αποταμιευτές στους δανειζόμενους για την ανάληψη από τους τελευταίους παραγωγικών επενδυτικών ευκαιριών. Έτσι αυξάνεται η σημαντικότητα των τραπεζών για τη διατήρηση αποτελεσματικής λειτουργίας του οικονομικού συστήματος. Η βέλτιστη ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων ενός τραπεζικού ιδρύματος περιλαμβάνει τη μελέτη των χρηματοοικονομικών δεικτών. Ένας αριθμοδείκτης παριστάνεται συνήθως είτε με τη μορφή πηλίκου κάποιων μεγεθών είτε με τη μορφή ποσοστού. Οι δείκτες που αναλύονται στη συνέχεια αποτελούν χρήσιμο εργαλείο για την παρακολούθηση και τον έλεγχο των τραπεζών και αφορούν τέσσερις κατηγορίες χρηματοοικονομικών δεικτών, οι οποίες είναι οι:

- Κερδοφορία / Αποδοτικότητα
- Ρευστότητα
- Κεφαλαιακή επάρκεια
- Ποιότητα ενεργητικού

Η ανάλυση των δεικτών αφορά:

- Τις τέσσερις μεγαλύτερες συστημικές τράπεζες της Ελλάδας (Εθνική Τράπεζα, Alpha Bank, Eurobank και Τράπεζα Πειραιώς).
- Η μελέτη έγινε για την δεκαετία 2004 μέχρι 2013.
- Όλα τα στοιχεία αντλήθηκαν από τους επίσημους ετήσιους Ισολογισμούς και

- τις ετήσιες Καταστάσεις Αποτελεσμάτων Χρήσης, από 1/1 μέχρι 31/12.
- Η παρακάτω ανάλυση αφορά στις τράπεζες και όχι στους ομίλους.

5.2 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ - ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

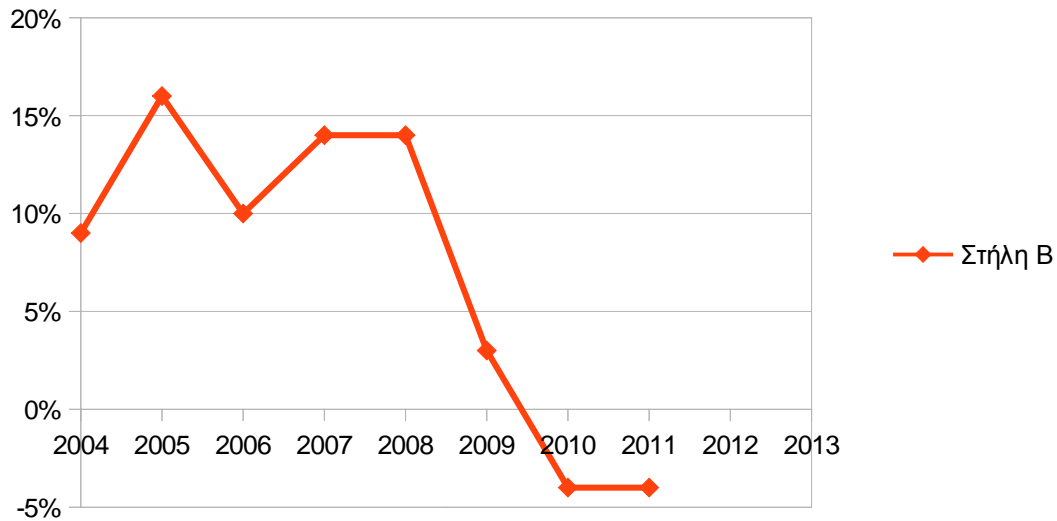
Οι δείκτες αυτοί μετρούν την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα της διοίκησης.

5.2.1 ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ROE

$$\text{ROE} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$$

Ο δείκτης ROE ή δείκτης απόδοσης Ιδίων Κεφαλαίων μετρά την αποδοτικότητα των επενδύσεων των μετοχών στην τράπεζα. Μετρά την απόδοση μιας εταιρείας (net income ή καθαρά έσοδα) ως ποσοστό του equity (των μετοχών) της ίδιας τράπεζας. Γι' αυτό το δείκτη εκείνοι που ενδιαφέρονται πρωτίστως είναι οι μέτοχοι, για να βλέπουν το πόσο κερδίζει η τράπεζα επί του επενδυσμένου κεφαλαίου. Υψηλή τιμή του δείκτη ROE σηματοδοτεί πιθανότατα μεγάλο μέρισμα ανά μετοχή, ενώ χαμηλή τιμή σηματοδοτεί πιθανότατα μικρό μέρισμα ανά μετοχή.

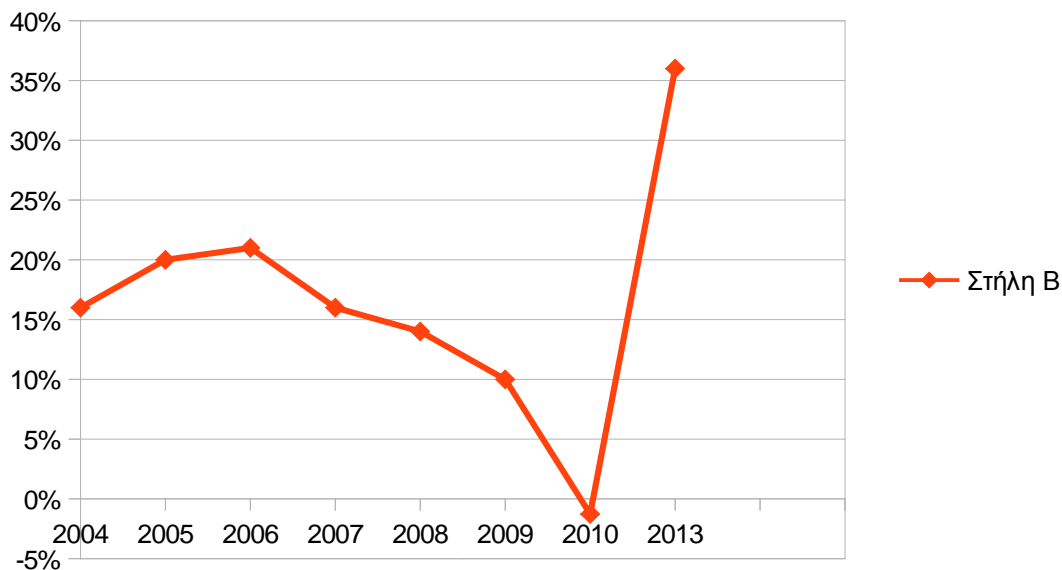
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Γράφημα 5.2.1.1 – Δείκτης ROE Εθνικής Τράπεζας 2004-2013

Παρατηρείται ότι ο δείκτης ROE έχει θετικό πρόσημο από το 2004 μέχρι και το 2009, ενώ το 2010 και 2013 ο δείκτης εμφανίζει οριακά αρνητικό πρόσημο, εξαιτίας των ζημιών που είχε η τράπεζα. Να αναφέρουμε ότι οι ζημιές ήταν 360.852 ευρώ και 220.000 ευρώ το 2010 και το 2013 αντίστοιχα. Το έτος 2011 και το 2012, ο δείκτης παρουσιάζει πρόβλημα καθώς η Εθνική γι' αυτά τα δύο έτη έχει Καθαρά κέρδη αρνητικά, δηλαδή έχει ζημιές, και Ίδια κεφάλαια επίσης αρνητικά. Συνεπώς δεν υπάρχει λόγος υπολογισμού του δείκτη ROE. Να αναφέρουμε ότι τα ίδια κεφάλαια είναι - 1.065.516 ευρώ και -3.794.594 ευρώ το 2011 και το 2012 αντίστοιχα. Η συγκεκριμένη κατάσταση υποδηλώνει πρακτικά μια μορφή χρεοκοπίας, κάτι το οποίο έχει περιέλθει η Ελλάδα σε συνδυασμό με την υποχρεωτική συμμετοχή των τραπεζών στην εθελούσια ανταλλαγή ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου (PSI) και το κούρεμα αυτών.

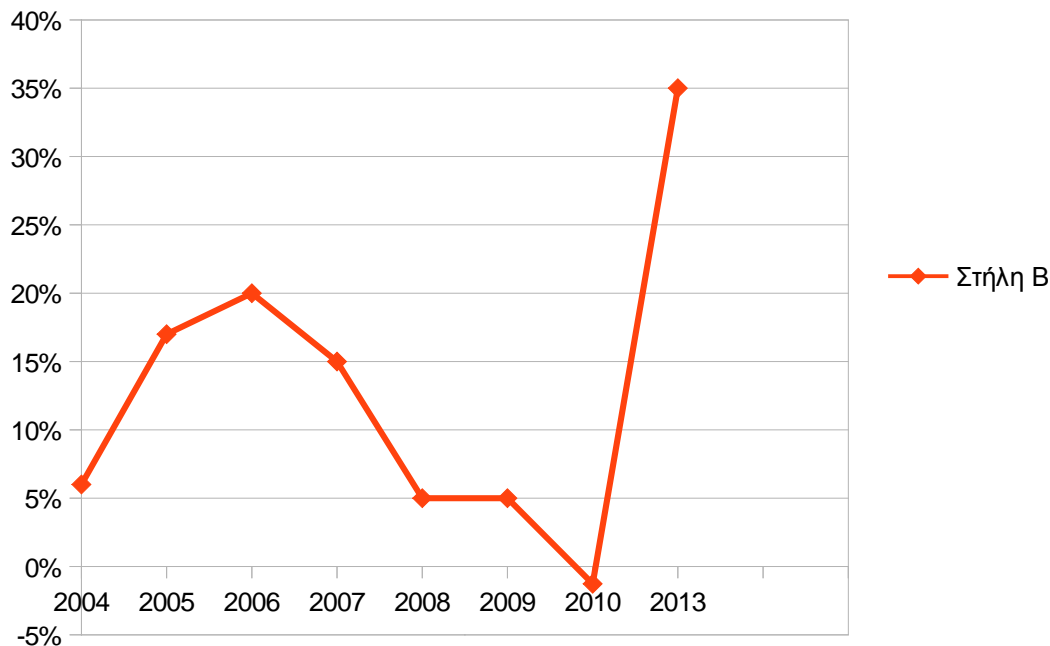
ALPHA BANK

Γράφημα 5.2.1.2 – Δείκτης ROE Alpha Bank 2004-2013

Παρατηρούμε ότι η τράπεζα Alpha Bank από το 2004 μέχρι και το 2009 έχει θετικό δείκτη ROE, ενώ το 2010 έχει οριακά αρνητικό δείκτη -1,27%. Το αρνητικό πρόσημο του ROE το 2010 οφείλεται στις ζημιές της τράπεζας οι οποίες είναι 56.309 ευρώ. Οι ζημιές αυτές οφείλονται στον υψηλό φόρο εισοδήματος καθώς και στην έκτακτη εισφορά που της επιβλήθηκε από την Ελληνική κυβέρνηση. Ιδιαίτερα το έτος 2011 οι ζημιές απομείωσης ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου και δανείων προς ΔΕΚΟ που συμμετείχαν στο PSI ήταν πολύ μεγάλες της τάξης των 4,8 εκατ. ευρώ. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφέρουμε ότι τα Ίδια κεφάλαια της τράπεζας έχουν αρνητική τιμή μόνο το έτος 2012, σε αντίθεση με πολλές άλλες τράπεζες που είχαν αρνητικά Ίδια κεφάλαια και το 2011. Ο υπολογισμός του δείκτη ROE για το έτος 2012 δεν είναι εφικτό να υπολογισθεί και αυτό γιατί το 2012 η τράπεζα έχει αρνητικά Ίδια κεφάλαια (-405.019 ευρώ) και ζημιές της τάξης του 1,13 εκατ. ευρώ. Επίσης η τιμή του δείκτη ROE το 2011 έχει ακραία αρνητική τιμή -648% η οποία οφείλεται στις ζημιές που είχε η τράπεζα της τάξης των 3,84 εκατ. ευρώ.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

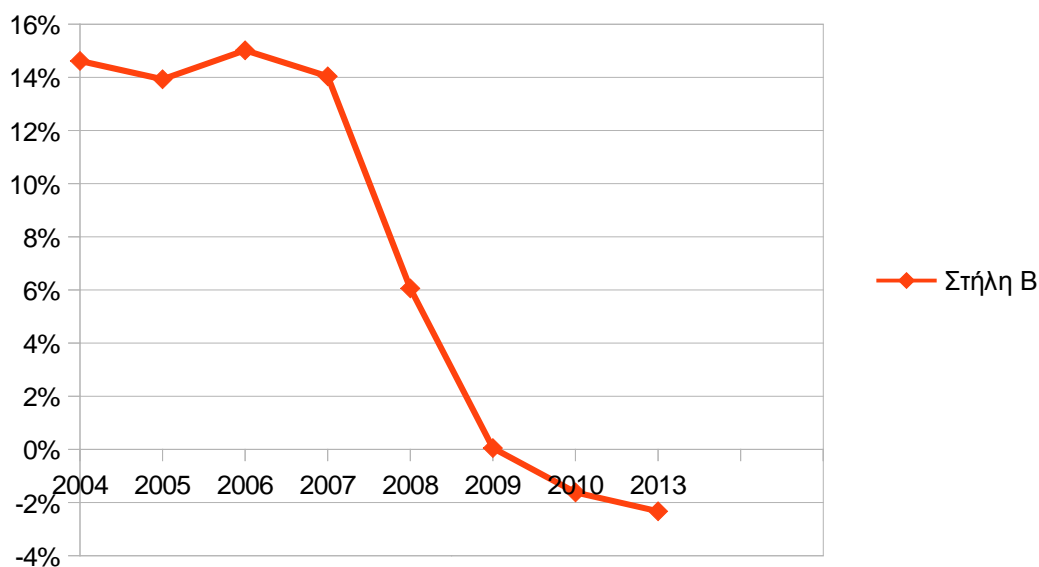

Γράφημα 5.2.1.3 – Δείκτης ROE Τράπεζας Πειραιώς 2004-2013

Η Τράπεζα Πειραιώς έχει θετικό δείκτη ROE από το 2004 μέχρι το 2009 καθώς και το 2013, ενώ το 2010 εμφανίζει οριακά αρνητικό δείκτη εξαιτίας των πολύ μικρών ζημιών που είχε η τράπεζα. Αξιοσημείωτο είναι το αποτέλεσμα του δείκτη για το έτος 2011 και 2012 δεν μπορεί αξιολογηθεί, διότι τόσο τα Καθαρά κέρδη της τράπεζας έχουν αρνητικό πρόσημο, όσο και τα Ίδια κεφάλαιά της. Αρνητικά Ίδια κεφάλαια σημαίνει ουσιαστικά αδυναμία εξόφλησης των χρεών, επομένως κάποια μορφή χρεοκοπίας. Την εικόνα αυτή δεν πρέπει να τη δούμε μεμονωμένα αλλά σε συνδυασμό με το γενικότερο οικονομικό κλίμα και συγκεκριμένα με την έλευση της χώρας σε οικονομική ύφεση από τα μέσα του 2008 και μετά. Επίσης, η απομείωση της αξίας των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας προήλθε κυρίως από τη συμμετοχή της στο πρόγραμμα εθελουσίας ανταλλαγής ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου (PSI). Ο μέσος όρος του δείκτη ROE στον τραπεζικό κλάδο έπεσε από το 2008 και για τα χρόνια που ακολούθησαν, με ελάχιστες εξαιρέσεις, κάτι που μας “σκιαγραφεί” και το κίνδυνο ρευστότητας στην αγορά, καθώς υποβαθμίζεται η πιστοληπτική ικανότητα του Ελληνικού Δημοσίου και, αναπόφευκτα των ελληνικών τραπεζών.

EUROBANK

ROE

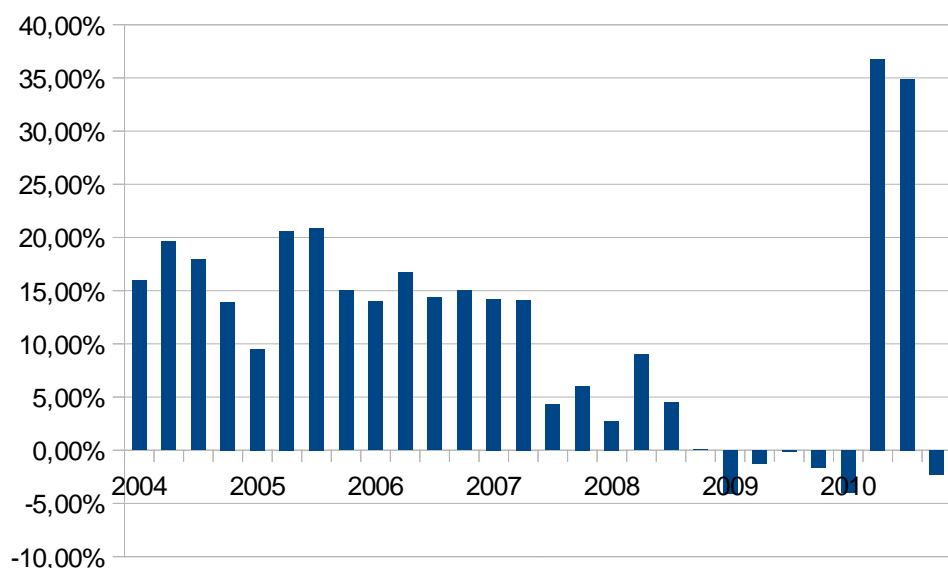
Γράφημα 5.2.1.4 – Δείκτης ROE Eurobank 2004-2013

Η Eurobank από το 2004 μέχρι και το 2007 έχει θετικό δείκτη ROE με τιμή μεταξύ 14% και 15%, ενώ από το 2008 η τιμή του δείκτη είναι φθίνουσα. Το 2009 η τιμή του είναι οριακά πάνω από το 0%, μόλις 0,05% ενώ το 2010 και το 2013 είναι αρνητικός. Η αρνητική τιμή αυτή οφείλεται στις ζημιές της τράπεζας, 83.000 ευρώ το 2010 και 119.000 ευρώ το 2013. αξιοπρόσεκτο είναι το αποτέλεσμα του δείκτη για το έτος 2011 και 2012 το οποίο δε μπορεί να αξιολογηθεί, καθώς τόσο τα καθαρά κέρδη, όσο και τα Ίδια κεφάλαια της τράπεζας είναι αρνητικά. Αρνητικά Ίδια κεφάλαια σημαίνει στην ουσία αδυναμία εξόφλησης των χρεών, επομένως ένα είδος χρεοκοπίας. Ακολουθεί ο πίνακας 5.2.1.1 και το γράφημα 5.2.1.5, που εμφανίζουν συνολικά τον δείκτη ROE για τις τέσσερις τράπεζες από το 2004 μέχρι το 2013. Αξιοπρόσεκτο είναι το αποτέλεσμα του δείκτη για το έτος 2011 και 2012 το οποίο δεν μπορεί να αξιολογηθεί, καθώς τα Καθαρά κέρδη, όσο και τα Ίδια κεφάλαια της τράπεζας είναι αρνητικά. Αρνητικά Ίδια κεφάλαια σημαίνει στην ουσία αδυναμία εξόφλησης χρεών, επομένως ένα είδος χρεοκοπίας. Ακολουθεί ο πίνακας 5.2.1.1 και το γράφημα 5.2.1.5, που εμφανίζουν συνολικά τον δείκτη ROE για τις τέσσερις τράπεζες από το 2004 μέχρι και το 2013.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Εθνική	9%	16%	10%	14%	14%	3%	-4%	0%	0%	-4%
Alpha	17%	19%	21%	17%	14%	9%	-1%	-648%	0%	37%
Πειραιώς	7%	18%	21%	15%	4%	5%	0%	0%	0%	35%
Eurobank	15%	14%	15%	15%	6%	0%	-2%	0%	0%	-2%

Πίνακας 5.2.1.1 – Δείκτης ROE τραπεζών 2004-2013

ROE 2004-2013 Εθνική - Alpha - Πειραιώς - Eurobank

Γράφημα 5.2.1.5 – Δείκτης ROE Τραπεζών 2004-2013

5.2.2 ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ROA:

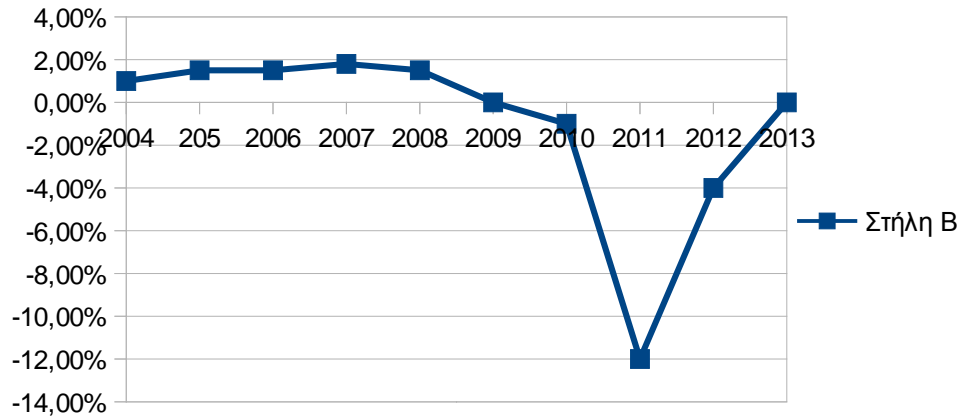
$$ROA = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

Μετά την αποδοτικότητα του συνόλου των επενδύσεων της τράπεζας και τα κέρδη της τράπεζας σε σχέση με τα περιουσιακά της στοιχεία. Οι τράπεζες διαχειρίζονται τα κεφάλαιά τους με στόχο την αντιμετώπιση περιπτώσεων εμφάνισης υψηλών ζημιών στις καταστάσεις αποτελεσμάτων τους. Ο δείκτης ROA δίνει πληροφορίες σχετικά με το πόσο αποτελεσματική και καλή είναι η διαχείριση της τράπεζας.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ROA

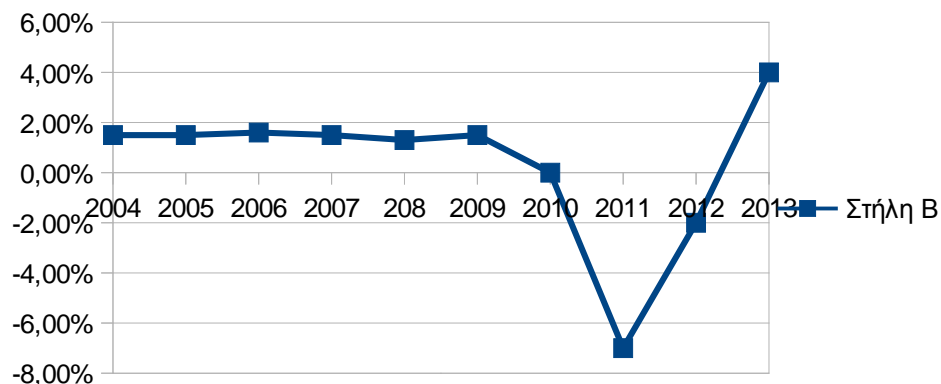

Γράφημα 5.2.2.1 – Δείκτης ROA Εθνικής Τράπεζας 2004-2013

Η Εθνική Τράπεζα εμφανίζει θετικό ROA μόνο για τα έτη 2004 μέχρι 2009, ενώ από το 2010 μέχρι και το 2013 παρουσιάζει αρνητικό πρόσημο, με το 2011 το αρνητικό ποσοστό να αυξάνεται ραγδαία. Αιτία αυτών των αρνητικών προσήμων είναι η οικονομική κρίση στην οποία έχει περιέλθει η Ελλάδα και συγκεκριμένα τα αρνητικά αποτελέσματα της Εθνικής Τράπεζας που είχε το 2010 και ιδιαίτερα το 2011 στα καθαρά κέρδη της. Να αναφέρουμε ότι το 2011 είχε τη μεγαλύτερη ζημιά της 10ετίας, περίπου 12,1 εκατ. ευρώ, ενώ το 2013 κατάφερε να μειώσει δραστικά τις ζημιές της, στα 222.000 ευρώ.

ALPHA BANK

ROA

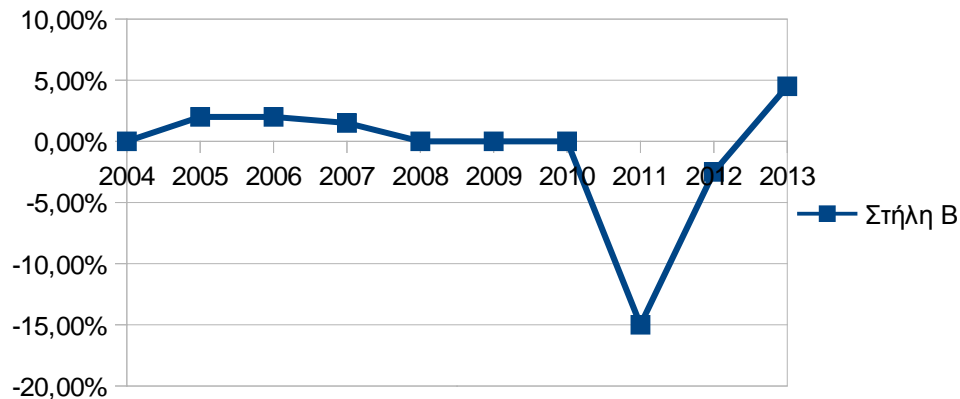

Γράφημα 5.2.2.2 – Δείκτης ROA Alpha Bank 2004-2013
Παρατηρούμε ότι η τράπεζα Alpha Bank για τα έτη 2010, 2011 και 2012

έχει αρνητικό δείκτη ROA. Το αρνητικό πρόσημο του ROA οφείλεται στις ζημιές που είχε η τράπεζα, οι οποίες οφείλονται στον υψηλό φόρο εισοδήματος καθώς και στην έκτακτη εισφορά που της επιβλήθηκε από την Ελληνική κυβέρνηση. Να αναφέρουμε ότι οι ζημιές ήταν 56.309 ευρώ, 3.482.666 ευρώ και 1.137.140 ευρώ για τα έτη 2010, 2011 και 2012 αντίστοιχα. Το έτος 2011 ο δείκτης ROA έχει την χαμηλότερη τιμή, εξαιτίας των μεγάλων ζημιών περίπου 3,8 εκατ. ευρώ.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ROA

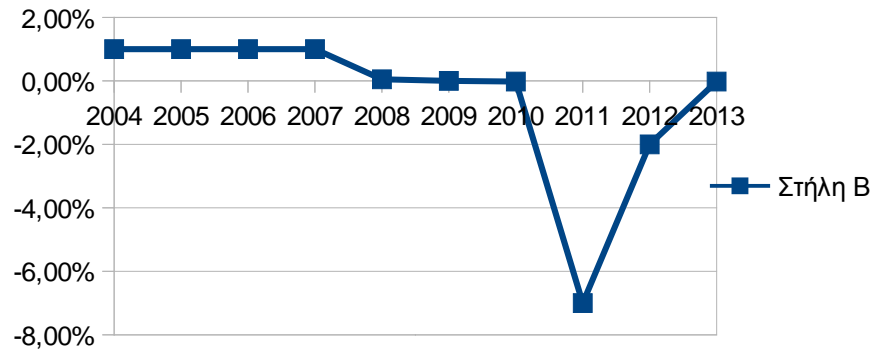

Γράφημα 5.2.2.3 – Δείκτης ROA Τράπεζας Πειραιώς 2004-2013

Η Τράπεζα Πειραιώς εμφανίζει αρνητικό δείκτη ROA τα έτη 2010, 2011 και 2012. Το 2013 καταφέρνει και έχει θετικό δείκτη. Το αρνητικό πρόσημο οφείλεται στη γενικότερη οικονομική συγκυρία και συγκεκριμένα στις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες που επικρατούσαν και εξακολουθούν να επικρατούν στη χώρα μας, με αποτέλεσμα το αρνητικό πρόσημο στα καθαρά κέρδη (ζημιές). Στην προσπάθειά της η ελληνική κυβέρνηση να επουλώσει τις πληγές του ελληνικού τραπεζικού συστήματος χορήγησε πακέτα στήριξης προκειμένου να τονωθεί η ρευστότητα στην οικονομία, πακέτα τα οποία διοχετεύθηκαν στις ιδιωτικές τράπεζες. Να επισημάνουμε ότι οι ζημιές ήταν 3.620 ευρώ, 6.428.843 ευρώ και 80.665 ευρώ για τα έτη 200, 2011 και 2012 αντίστοιχα. Το έτος 2011 ο δείκτης ROA, έχει την χαμηλότερη τιμή, εξαιτίας των μεγάλων ζημιών περίπου 6,5 εκατ. ευρώ.

EUROBANK

ROA

Γράφημα 5.2.2.4 – Δείκτης ROA Eurobank 2004-2013

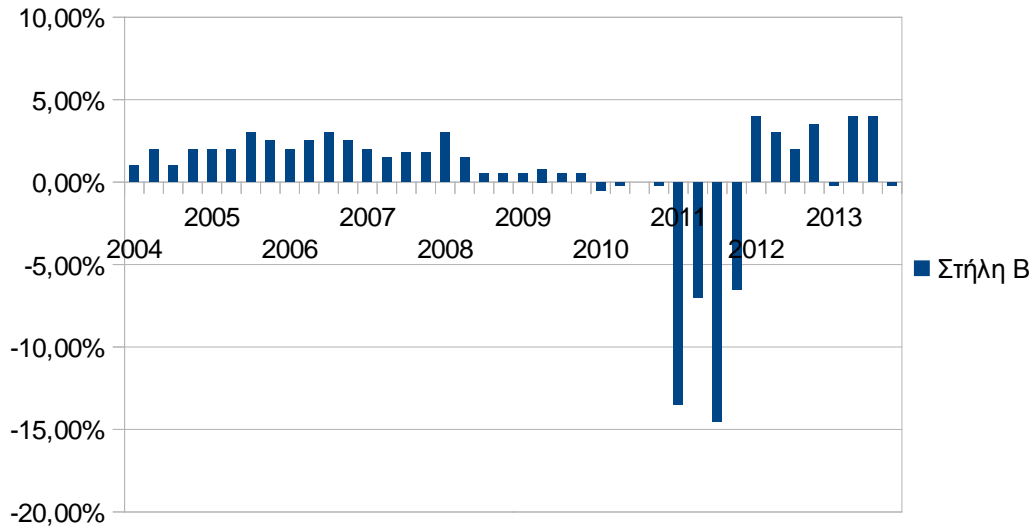
Παρατηρούμε ότι η Eurobank έχει θετικό ROA από το 2004 μέχρι και το 2009, ενώ από το 2010 έως και το 2013 η τιμή του δείκτη είναι αρνητική. Για το αρνητικό πρόσημο ROA ευθύνονται οι ζημιές που είχε η τράπεζα λόγω του υψηλού φόρου εισοδήματος καθώς και της έκτακτης εισφοράς που της επιβλήθηκε από την Ελληνική κυβέρνηση. Να υπογραμμίσουμε ότι οι ζημιές ήταν 83.000 ευρώ το 2010, 5.155.000 ευρώ το 2011, 1.364.000 ευρώ το 2012 και 119.000 ευρώ το 2013. το έτος 2011 ο δείκτης ROA έχει την χαμηλότερη τιμή, εξαιτίας των μεγάλων ζημιών της τάξης των 5,2 εκατ. ευρώ, οι μεγαλύτερες ζημιές στην 10ετία. Το 2009 ο δείκτης είναι οριακά πάνω από το 0% επειδή τα κέρδη της τράπεζας εκείνη τη χρονιά ήταν μόλις 3.000 ευρώ. Ακολουθεί ο πίνακας 5.2.2.1 και το γράφημα 5.2.2.5, που εμφανίζουν συνολικά τον δείκτη ROA για τις τέσσερις τράπεζες από το 2004 μέχρι και το 2013.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Εθνική	0,5%	0,9%	1,0%	1,3%	1,1%	0,3%	-0,4%	-14%	-3,8%	-0,3%
Alpha Bank	1,0%	0,9%	1,1%	0,9%	0,5%	0,6%	-0,1%	-7,0%	-2,1%	3,7%
Πειραιώς	0,4%	1,2%	1,2%	0,0%	0,2%	0,3%	0,0%	-15%	-1,3%	3,6%
Eurobank	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	0,3%	0,0%	-0,1%	-6,8%	-2,2%	-0,2%

Πίνακας 5.2.2.1 – Δείκτης ROA Τραπεζών 2004-2013

ROA

ΕΘΝΙΚΗ – ALPHA – ΠΕΙΡΑΙΩΣ – EUROBANK

Γράφημα 5.2.2.5 – ROA Τραπεζών 2004-2013

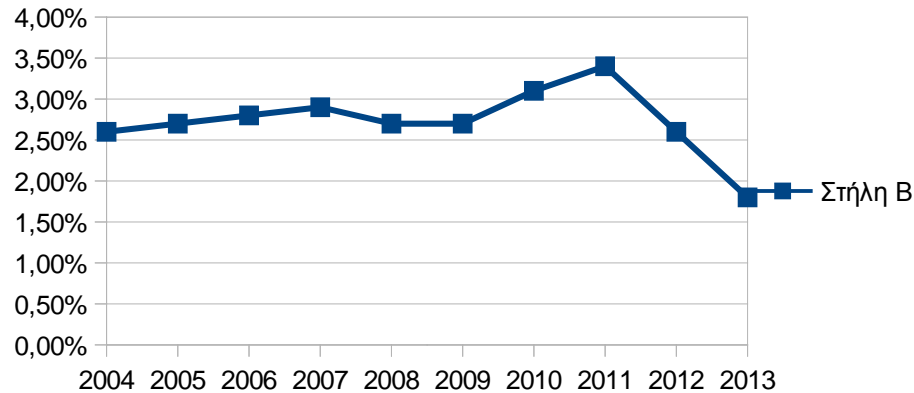
5.2.3 ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΘΑΡΟΥ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ NIM:

$$\text{NIM} = \frac{\text{Καθαρό εισόδημα από τόκους}}{\text{Κυκλοφορούν (κερδοφόρο) Ενεργητικό}}$$

Το καθαρό περιθώριο επιτοκίου **Net Interest Margin (NIM)** υπολογίζεται ως ο λόγος της διαφοράς μεταξύ των εσόδων και εξόδων τόκων προς το σύνολο των κερδοφόρων στοιχείων του ενεργητικού. Στα κερδοφόρα στοιχεία του ενεργητικού συμπεριλαμβάνονται κρατικά και άλλα αξιόγραφα δεκτά για επαναχρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων, απαιτήσεις κατά πελατών, διάφορα χρεόγραφα, συμμετοχές, ακινητοποιήσεις ή πάγια περιουσιακά στοιχεία, ασώματες ακινητοποιήσεις ή άυλα περιουσιακά στοιχεία. Τα έσοδα από τόκους και τα έξοδα για τόκους αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μέρος από τη διαφορά μεταξύ των εσόδων και εξόδων της τράπεζας προέρχεται από τους τόκους και τα εξομοιούμενα προς αυτά έσοδα και έξοδα. Όσο μεγαλύτερος είναι αυτός ο δείκτης, τόσο περισσότερα έσοδα παράγονται από τα κερδοφόρα στοιχεία του ενεργητικού. Ο δείκτης NIM για μια υγιή τράπεζα πρέπει να έχει τιμή τουλάχιστον 3%.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

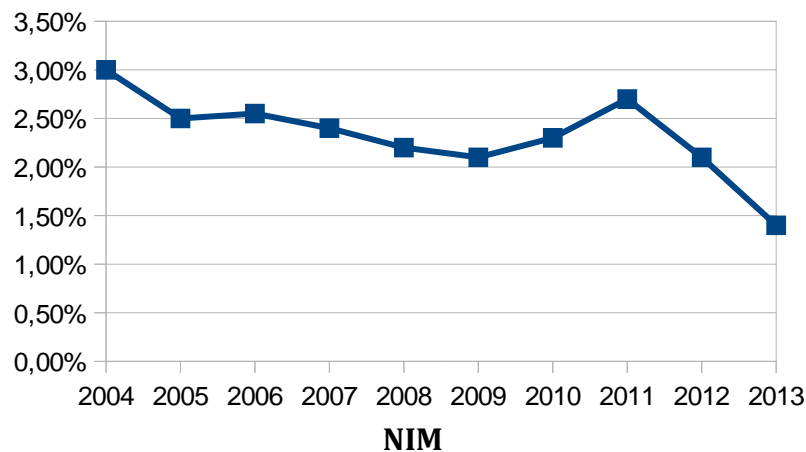
NIM

Γράφημα 5.2.3.1 – Δείκτης NIM Εθνικής Τράπεζας 2004-2013

Η Εθνική Τράπεζα παρατηρούμε ότι έχει αυξητική τάση για την κρίσιμη τριετία 2009-2011 και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ενώ το Καθαρό εισόδημα από τόκους είναι σχεδόν το ίδιο, το Κυκλοφορούν ενεργητικό μειώνεται. Να τονίσουμε ότι το Κυκλοφορούν ενεργητικό για την τριετία 2009, 2010, 2011 είναι 79.168.855 ευρώ 78.038.584 ευρώ και 70.206.052 ευρώ αντίστοιχα, δηλαδή υπάρχει μία σημαντική μείωση το έτος 2011.

ALPHA BANK

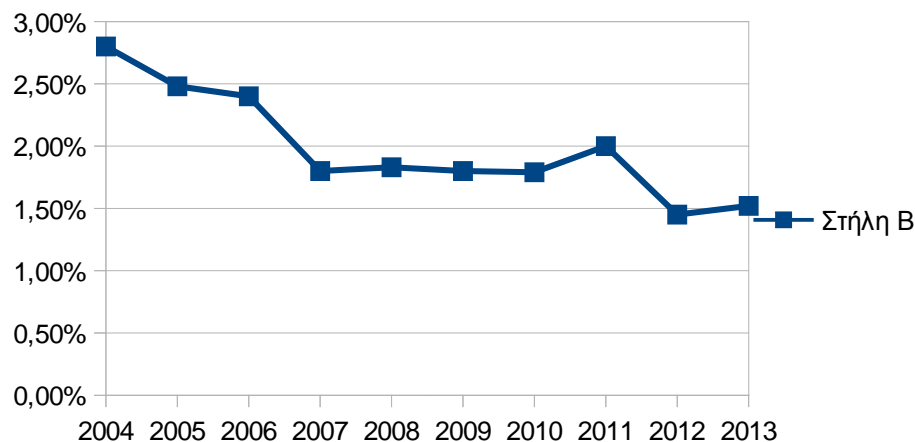

NIM

Παρατηρούμε σύμφωνα με το Γράφημα 5.2.3.2, όπου απεικονίζεται ο δείκτης NIM της Alpha Bank από το 2004 έως και το 2013, έχει αυξητική τάση από το 2009 ως το 2011, την περίοδο της μεγάλης οικονομικής ύφεσης στη χώρα μας και αυτό βασίζεται στο γεγονός ότι ενώ το Καθαρό εισόδημα από τόκους γι' αυτήν την τριετία είναι σχεδόν το ίδιο με πολύ μικρές διαφορές, το Κυκλοφορούν ενεργητικό έχει μεγάλες διαφορές. Διαπιστώνουμε ότι το Κυκλοφορούν ενεργητικό για την τριετία 2009, 2010, 2011 είναι 64.482.034 ευρώ, 60.102.650 ευρώ και 50.255.424 ευρώ αντίστοιχα, δηλαδή υπάρχει μια αρκετά σημαντική μείωση το έτος 2011.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

NIM

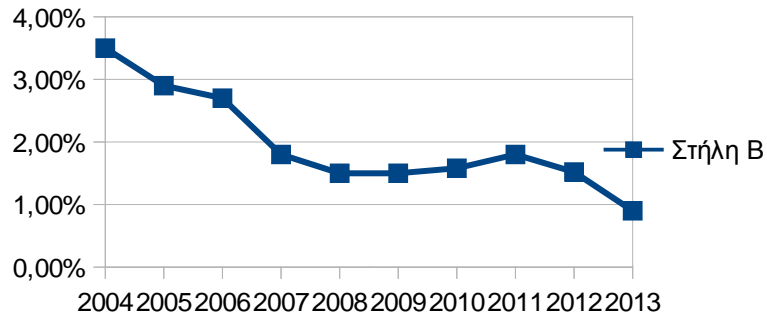

Γράφημα 5.2.3.3 – Δείκτης NIM Τράπεζας Πειραιώς 2004-2013

Η Τράπεζα Πειραιώς το έτος 2011, τη χρονιά της μεγάλης οικονομικής ύφεσης, έχει Κυκλοφορούν ενεργητικό 38.788.660 ευρώ, τη μικρότερη τιμή της τελευταίας 7ετίας. Να αναφέρουμε ότι το 2013 το Κυκλοφορούν ενεργητικό είναι κοντά στα 60 εκατ. ευρώ, ενώ από το 2008 μέχρι το 2012, με εξαίρεση το 2011, το Κυκλοφορούν ενεργητικό της τράπεζας είναι σταθερά πάνω από 44 εκατ. ευρώ. Επίσης το Καθαρό εισόδημα από τόκους για την τελευταία 7ετία από το 2007 μέχρι και το 2013 είναι μεγαλύτερο από 700.000 ευρώ, με εξαίρεση το 2012 οπότε και πέφτει στις 670.000 ευρώ. Το 2013 το Καθαρό εισόδημα από τόκους έχει τη μεγαλύτερη τιμή με 917.062 ευρώ.

EUROBANK

NIM

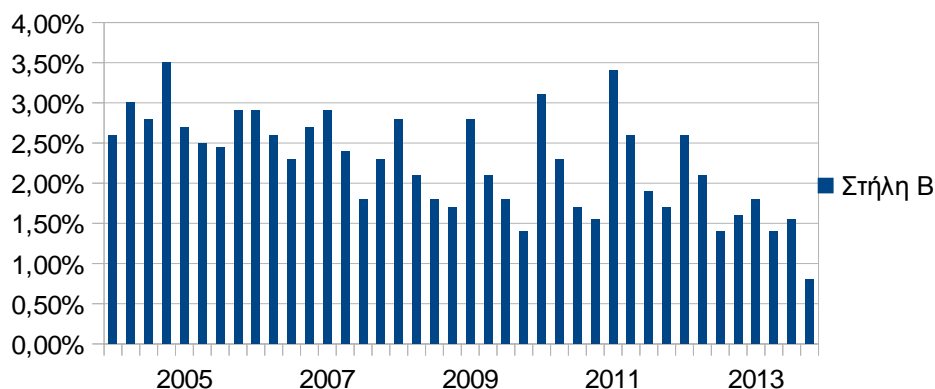
Γράφημα 5.2.3.4 – Δείκτης NIM Eurobank 2004-2013

Η Eurobank παρατηρούμε ότι έχει φθίνουσα πορεία από το 2004 μέχρι και το 2009, στη συνέχεια τη διετία 2010, 2011 αυξάνει και τέλος το 2012 και το 2013 μειώνεται μέχρι την τιμή 0,87%, τη μικρότερη της 10ετίας. Μέσα στην κρίσιμη τριετία 2009-2011 βλέπουμε ότι ο δείκτης NIM έχει μικρή αύξηση από 1,42% σε 1,77% και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το Καθαρό εισόδημα από τόκους είναι σχεδόν το ίδιο, το Κυκλοφορούν ενεργητικό μειώνεται αισθητά. Ας σημειωθεί ότι το Κυκλοφορούν ενεργητικό για την τριετία 2009, 2010, 2011 είναι 93,7 εκατ. ευρώ, 85,6 εκατ. ευρώ και 54 εκατ. ευρώ αντίστοιχα. Ακολουθεί ο πίνακας 5.2.3.1 και το γράφημα 5.2.3.5, που εμφανίζουν συνολικά το δείκτη NIM για τις τέσσερις τράπεζες από το 2004 μέχρι και το 2013.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Εθνική	2,6%	2,7%	2,9%	2,9%	2,8%	2,8%	3,1%	3,3%	2,7%	1,8%
Alpha Bank	3,0%	2,5%	2,6%	2,4%	2,1%	2,1%	2,3%	2,7%	2,1%	1,4%
Πειραιώς	2,8%	2,4%	2,3%	1,8%	1,8%	1,8%	0,0%	2,0%	1,4%	1,6%
Eurobank	3,5%	2,9%	2,7%	2,3%	1,7%	1,4%	1,6%	1,8%	1,6%	0,9%

Πίνακας 5.2.3.1 – Δείκτης NIM Τραπεζών 2004-2013

NIM

Γράφημα 5.2.3.5 – Δείκτης NIM Τραπεζών 2004-2013

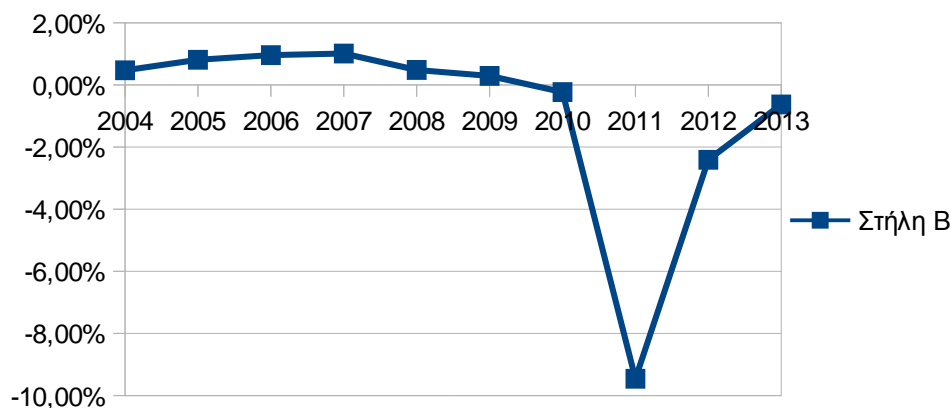
5.2.4 ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ/(ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ+ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ)

Καθαρά Κέρδη προ φόρων
Χορηγήσεις + Καταθέσεις

Ο δείκτης αυτός υπολογίζει τα κέρδη του τραπεζικού ιδρύματος σε σχέση με το σύνολο των χορηγήσεων και των καταθέσεων, τα οποία είναι και οι βασικές πηγές εσόδων του.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Καθαρά κέρδη προ φόρων / (Χορηγήσεις + Καταθέσεις)

Γράφημα 5.2.4.1 – Δείκτης Κ.Κ.Π.Φ Εθνικής Τράπεζας 2004-2013

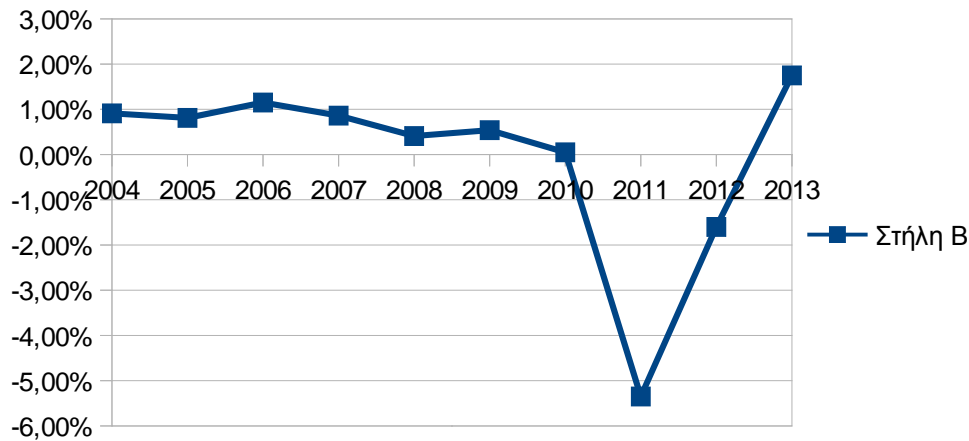
Παρατηρούμε ότι ο δείκτης αυτός έχει μία τάση μείωσης από το 2007 μέχρι το 2011 και αυτό είναι απόρροια του γεγονότος ότι τα Καθαρά κέρδη προ φόρων

μειώνονται κάθε έτος. Από το 2010 μέχρι και το 2013, τα Καθαρά κέρδη προ φόρων έχουν τιμή αρνητική και αυτό στηρίζεται στο ότι η τράπεζα έχει ζημιές λόγω της απομείωσης των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου και δανείων προς ΔΕΚΟ που συμμετείχαν στο PSI. Να αναφέρουμε ότι τα Καθαρά κέρδη προ φόρων το 2011 είναι περίπου -13,2 εκατ. ευρώ, η μεγαλύτερη αρνητική τιμή και από τις τέσσερις ελληνικές τράπεζες.

ALPHA BANK

Καθαρά κέρδη προ φόρων / (Χορηγήσεις + Καταθέσεις)

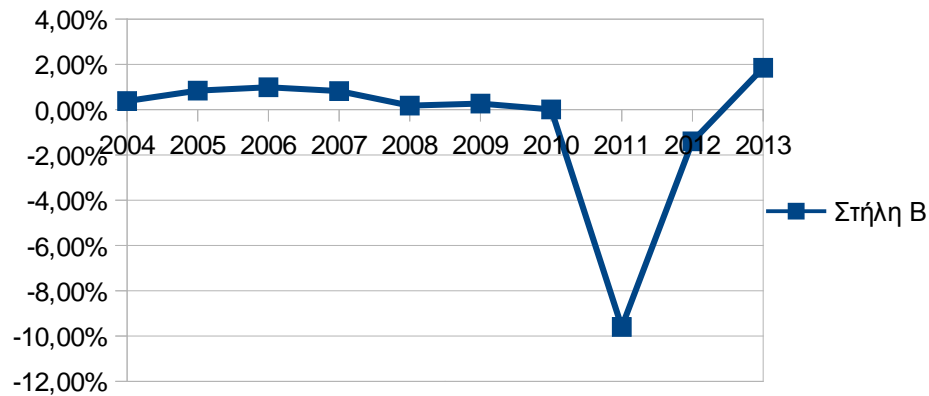

Γράφημα 5.2.4.2 – Δείκτης Κ.Κ.Π.Φ Alpha Bank 2004-2013

Παρατηρείται ότι ο δείκτης αυτός έχει μία τάση μείωσης από το 2006 μέχρι το 2011 και αυτό πηγάζει από το ότι τα Καθαρά κέρδη προ φόρων μειώνονται κάθε έτος. Το έτος 2011 και 2012, τα Καθαρά κέρδη προ φόρων έχουν αρνητική τιμή λόγω του ότι η τράπεζα έχει ζημιές εξαιτίας της απομείωσης των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου και δανείων προς ΔΕΚΟ που συμμετείχαν στο PSI, οι οποίες ήταν της τάξης των 48 εκατ. ευρώ. Από την άλλη τα Καθαρά κέρδη προ φόρων το 2011 έχουν την μικρότερη αξία της 10ετίας, περίπου 3,85 εκατ. ευρώ.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Καθαρά κέρδη προ φόρων / (Χορηγήσεις + Καταθέσεις)

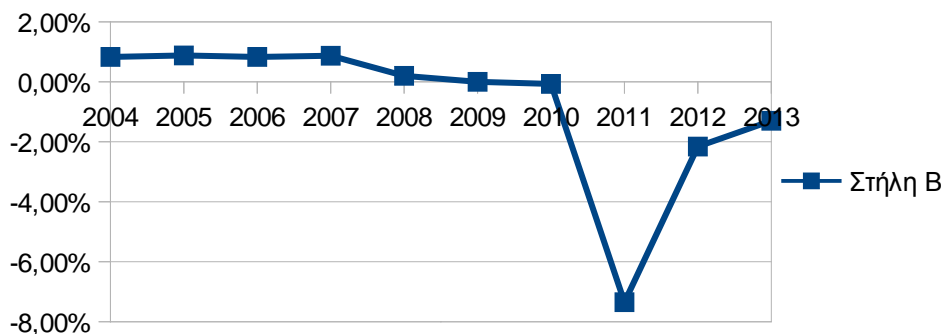

Γράφημα 5.2.4.3 – Δείκτης Κ.Κ.Π.Φ Τράπεζας Πειραιώς 2004-2013

Διαπιστώνεται ότι ο δείκτης αυτός έχει μία τάση μείωσης από το 2008 μέχρι το 2011 και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα Καθαρά κέρδη προ φόρων μειώνονται κάθε έτος. Το έτος 2011 και 2012 τα Καθαρά κέρδη προ φόρων έχουν τιμή αρνητική επειδή η τράπεζα έχει ζημιές λόγω της απομείωσης των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου και δανείων προς ΔΕΚΟ που συμμετείχαν στο PSI. Να αναφέρουμε ότι τα Καθαρά κέρδη προ φόρων το 2011 έχουν τη μικρότερη τιμή της 10ετίας, περίπου -7,3 εκατ. ευρώ. Επίσης το έτος 2010 η τράπεζα είχε κέρδη προ φόρων μόλις 5.500 ευρώ, ενώ το 2013 τα κέρδη της αυξήθηκαν κατά πολύ με τιμή στα 2,4 εκατ. ευρώ.

EUROBANK

Καθαρά κέρδη προ φόρων / (Χορηγήσεις + Καταθέσεις)

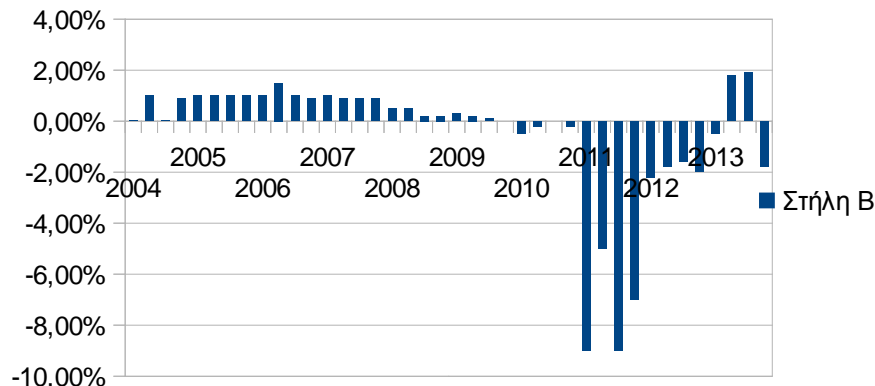
Γράφημα 5.2.4.1 – Δείκτης Κ.Κ.Π.Φ Eurobank 2004-2013
Ο δείκτης αυτός από το 2004 ως το 2007 έχει τιμή της τάξης του 0,83%,

ενώ από το 2008 και το 2009 η τιμή του φθίνει. Το 2009 μάλιστα λόγω του ότι τα Καθαρά κέρδη προ φόρων της τράπεζας ήταν 0 ευρώ, ο δείκτης έχει τιμή 0%. Από το 2010 μέχρι και το 2013 οι τιμές του δείκτη είναι αρνητικές εξαιτίας των ζημιών που είχε η τράπεζα, με την κορύφωση αυτών το 2011 οπότε και οι ζημιές άγγιξαν το ποσό των 6,6 εκατ. ευρώ. Οι ζημιές αυτές πηγάζουν από την απομείωση των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου και δανείων προς ΔΕΚΟ που συμμετείχαν στο PSI. Από το 2012 και μετά τα πράγματα φαίνεται να πηγάζουν καλύτερα, με τις ζημιές του 2013 να είναι 119.000 ευρώ. Ακολουθεί ο πίνακας 5.2.4.1 και το γράφημα 5.2.4.5, που εμφανίζουν συνολικά τον δείκτη Κ.Κ.Π.Φ για τις τέσσερις τράπεζες από το 2004 μέχρι και το 2013.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Εθνική	4,7%	0,8%	1,0%	1,0%	0,5%	0,3%	-0,2%	-9,5%	-2,4%	-0,6%
Alpha Bank	0,9%	0,8%	1,2%	0,9%	0,4%	0,5%	0,1%	-5,4%	-1,6%	1,8%
Πειραιώς	0,4%	0,8%	1,0%	0,8%	0,2%	0,3%	0,0%	-9,6%	-1,4%	1,9%
Eurobank	0,8%	0,9%	0,8%	0,9%	0,2%	0,0%	-0,1%	-7,4%	-2,2%	-1,3%

Πίνακας 5.2.3.1 – Δείκτης Κ.Κ.Π.Φ Τραπεζών 2004-2013

Καθαρά κέρδη προ φόρων / (Χορηγήσεις + Καταθέσεις)

Γράφημα 5.2.4.5 – Δείκτης Κ.Κ.Π.Φ Τραπεζών 2004-2013

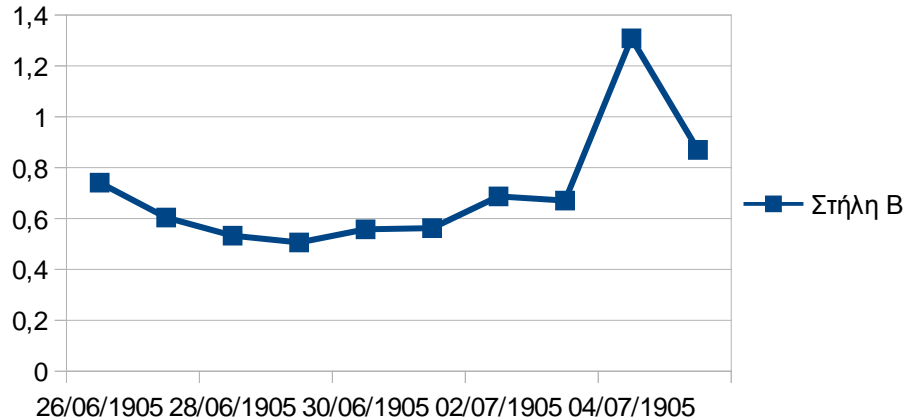
5.2.5 ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΕΣΟΔΩΝ:

$$\text{Κόστος Εσόδων} = \frac{\text{Έξοδα εκτός τόκων}}{\text{Καθαρό εισόδημα από τόκους} + \text{Έσοδα εκτός τόκων}}$$

Ο δείκτης αυτός δείχνει τη σχέση των εξόδων και του όγκου των

τραπεζικών εργασιών (εσόδων). Υψηλότερα έξοδα σημαίνει χαμηλή κερδοφορία. Υψηλά έξοδα σχετίζονται με μεγαλύτερο όγκο τραπεζικών εργασιών, δηλαδή υψηλά έσοδα.

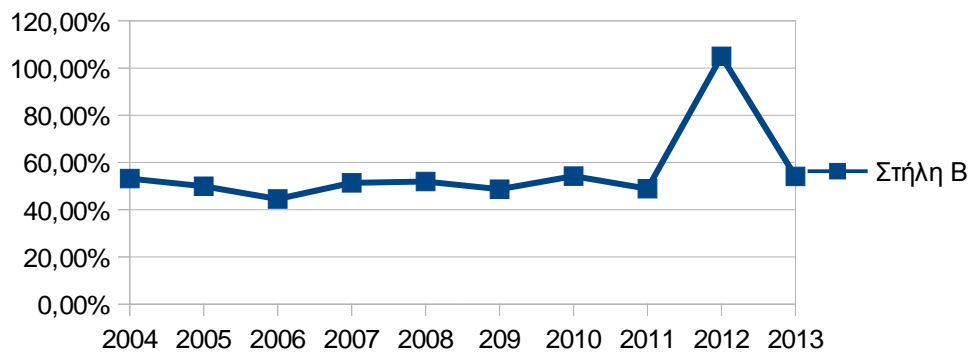
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Γράφημα 5.2.5.1 – Δείκτης Κόστους Εσόδων Εθνικής Τράπεζας 2004-2013

Βλέπουμε ότι ο δείκτης αυτός έχει τιμές σταθερά πολύ χαμηλότερες από το 100% με εξαίρεση το έτος 2012 που η τιμή του δείκτη εκτοξεύεται στο 131% περίπου. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το 2012 η τράπεζα είχε τα χαμηλότερα έσοδα εκτός τόκου της 10ετίας με τιμή αρνητική, δηλαδή είχε ζημιές. Αυτό είναι συνέπεια της γενικότερης οικονομικής κατάστασης στη χώρα μας που είχε ως αποτέλεσμα η Εθνική Τράπεζα για το έτος 2012 να έχει αρνητικά Ίδια κεφάλαια της τάξης των 3,8 εκατ. ευρώ και να παρουσιάζει ζημιές στις ετήσιες Καταστάσεις Αποτελεσμάτων Χρήσης της

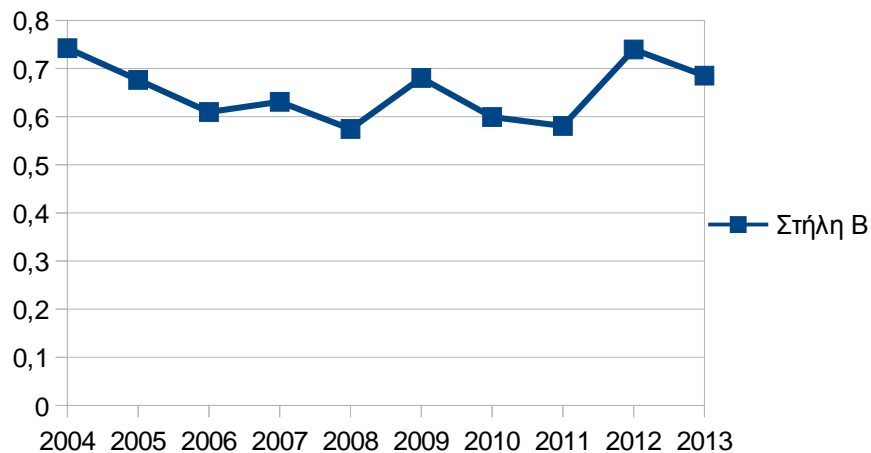
ALPHA BANK

Γράφημα 5.2.5.2 – Δείκτης Κόστους εσόδων Alpha Bank 2004-2013
Διαπιστώνεται ότι ο δείκτης αυτός έχει μία τιμή που κυμαίνεται μεταξύ 45%

και 54%, με εξαίρεση το έτος 2012 που η τιμή του δείκτη εκτοξεύεται στο 105% περίπου. Αυτό έχει να κάνει με το γεγονός ότι το 2012 η τράπεζα είχε τα χαμηλότερα έσοδα από τόκους της 9ετίας, περίπου 1,02 εκατ. ευρώ, ενώ ταυτόχρονα είχε αρνητικά έσοδα εκτός τόκων, δηλαδή είχε ζημιές. Στο σημείο αυτό να σημειώσουμε ότι αυτή η συμπεριφορά του δείκτη δεν είναι καθόλου τυχαία διότι η μεγάλη οικονομική ύφεση είχε ως αποτέλεσμα η Alpha Bank για το έτος 2012 να έχει αρνητικά Ίδια κεφάλαια και να παρουσιάζει ζημιές στις ετήσιες Καταστάσεις Αποτελεσμάτων Χρήσης της.

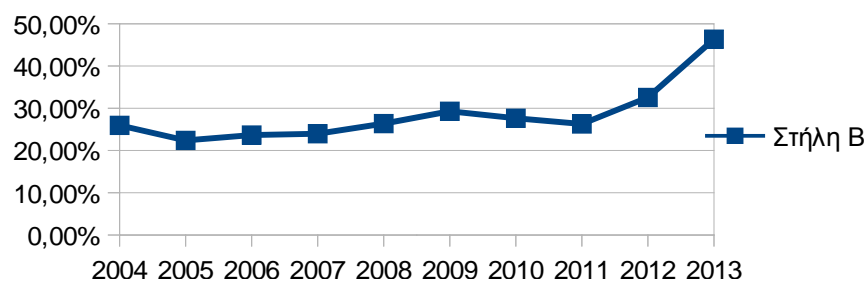
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Γράφημα 5.2.5.3 – Δείκτης Κόστους εσόδων Τράπεζας Πειραιώς 2004-2013

Παρατηρείται ότι ο δείκτης έχει τις μεγαλύτερες τιμές του το 2004 και το 2012, της τάξης του 74%. Το 2012 ο δείκτης αυξήθηκε κατά 14% από το 60% που ήταν το 2010 και το 2011. Αυτό συνέβη γιατί η τράπεζα το 2012 είχε μία μείωση των Καθαρών εσόδων από τόκους των τελευταίων τεσσάρων ετών.

EUROBANK

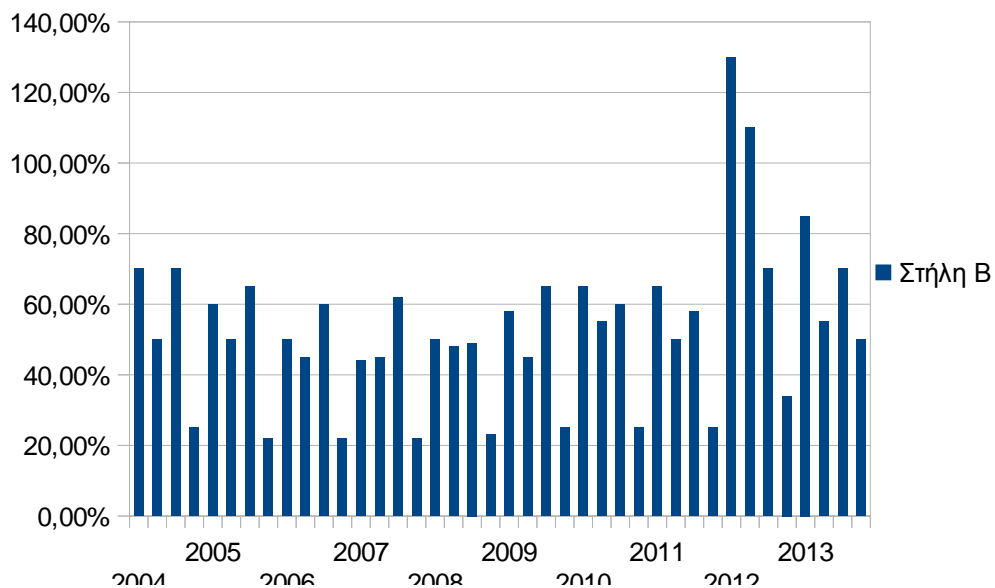
Γράφημα 5.2.5.4 – Δείκτης Κόστους εσόδων Eurobank 2004-2013

Ο δείκτης αυτός έχει σταθερές τιμές μεταξύ 23% και 29% και μετά από το 2012 αυξάνει παίρνοντας την τιμή 46,35% το 2013, που είναι και η μεγαλύτερη της 10ετίας. Αυτό οφείλεται στο γεγονός πως το 2012 και το 2013 τα καθαρά έσοδα από τόκους της τράπεζας ήταν τα χαμηλότερα της 10ετίας, 843 και 474 χιλιάδες ευρώ αντίστοιχα. Ακολουθεί ο πίνακας 5.2.5.1 και το γράφημα 5.2.5.5, που εμφανίζουν συνολικά το δείκτη Κόστους εσόδων για τις τέσσερις τράπεζες από το 2004 μέχρι και το 2013.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Εθνική	74%	60%	53%	51%	56%	56%	69%	67%	131%	87%
Alpha Bank	53%	50%	45%	51%	52%	49%	54%	49%	105%	54%
Πειραιώς	74%	68%	61%	69%	57%	68%	60%	58%	74%	69%
Eurobank	26%	22%	24%	24%	26%	29%	28%	26%	33%	46%

Πίνακας 5.2.5.1 – Δείκτης Κόστους εσόδων Τραπεζών 2004-2013

Κόστος εσόδων ΕΘΝΙΚΗ - ALPHA - ΠΕΙΡΑΙΩΣ - EUROBANK

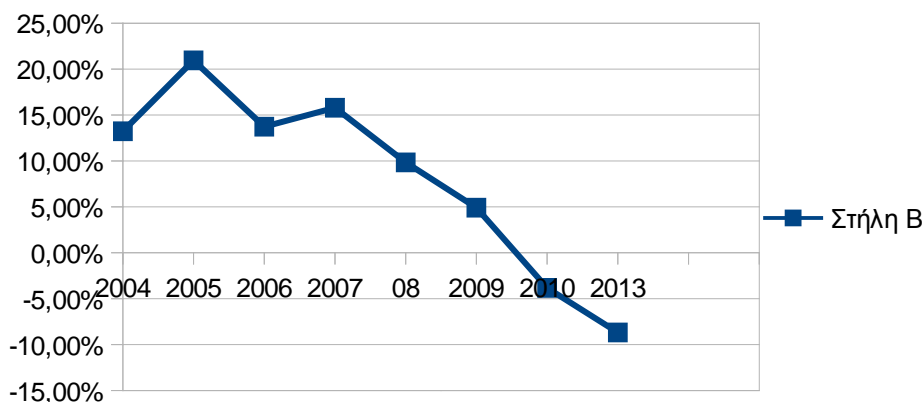
Γράφημα 5.2.5.5. - Δείκτης Κόστους εσόδων Τραπεζών 2004-2013

5.2.6 ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ:

$$\text{Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη Χρήσης}}{\text{Ίδια κεφάλαια}}$$

Ο δείκτης αυτός απεικονίζει την κερδοφόρα δυναμικότητα μιας τράπεζας και παρέχει ένδειξη του κατά πόσο επιτεύχθηκε ο στόχος πραγματοποίησης ικανοποιητικού αποτελέσματος από τη χρήση των κεφαλαίων του μετόχου. Με άλλα λόγια, μετρά την αποτελεσματικότητα με την οποία τα κεφάλαια των φορέων της τράπεζας απασχολούνται σε αυτήν. Αποτελεί το βασικό δείκτη τον οποίο η διοίκηση μιας τράπεζας σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος τείνει να προβάλλει με τον πιο επιφανή τρόπο στον ετήσιο απολογισμό χρήσης της. Υψηλή τιμή του δείκτη αποτελεί ένδειξη ότι η τράπεζα πηγαίνει καλά και αυτό μπορεί να οφείλεται είτε στην επιτυχημένη διοίκησή της είτε σε ευνοϊκές συνθήκες είτε στη σωστή διαχείριση των κεφαλαίων της.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

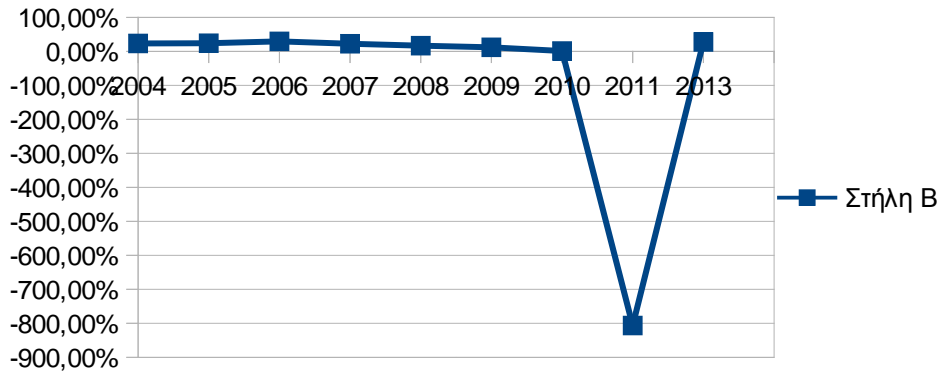

Γράφημα 5.2.6.1 – Δείκτης Αποδοτικότητας κεφαλαίων Εθνικής Τράπεζας 2004-2013

Παρατηρούμε ότι τα τελευταία έτη υπάρχει μια συνεχής μείωση του δείκτη αυτού. Το γεγονός αυτό αιτιολογείται από το ότι τα Καθαρά κέρδη προ φόρων μειώνονται κάθε χρόνο. Από το 2010 μέχρι και το 2013 τα Καθαρά κέρδη προ φόρων έχουν αρνητικές τιμές που σημαίνει ότι η τράπεζα έχει ζημιές. Τη μεγαλύτερη τιμή ο δείκτης την έχει το έτος 2005 με 20,95%. το 2011 και το 2012 ο δείκτης είναι αδύνατον να υπολογισθεί και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα Ίδια

κεφάλαια της τράπεζας καθώς και τα Καθαρά κέρδη προ φόρων είναι αρνητικά. Το 2010 και το 2013 ο δείκτης είναι αρνητικός με τιμή -3,83% και -8,68% αντίστοιχα.

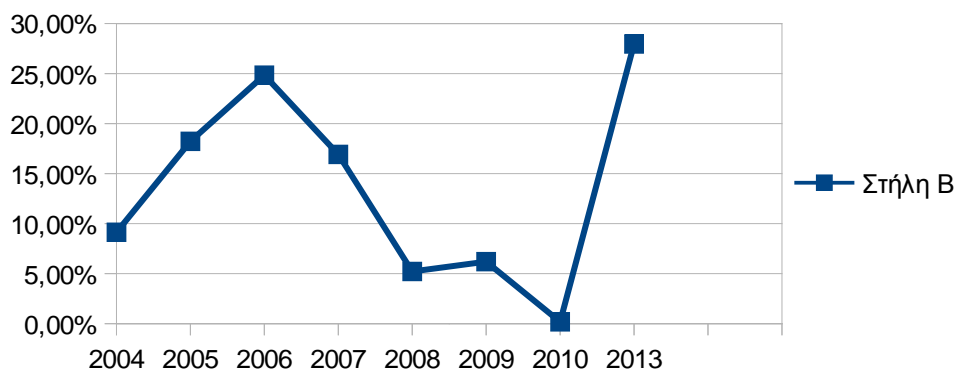
ALPHA BANK

Γράφημα 5.2.6.2 – Δείκτης Αποδοτικότητας Ίδιων κεφαλαίων Alpha bank 2004-2013

Η συνεχής μείωση του δείκτη αυτού οφείλεται στο ότι τα Καθαρά κέρδη προ φόρων μειώνονται κάθε χρόνο. Το έτος 2010 τα Καθαρά κέρδη προ φόρων μειώθηκαν δραστικά κατά 520.000 ευρώ, σε σχέση με το 2009. εκείνη τη χρονιά ο δείκτης έχει τιμή μόλις 1,03%. τα έτη 2011 και 2012 η τράπεζα έχει ζημιές, που το 2011 είναι της τάξεως των 4,8εκ. ευρώ. Το 2012 ο δείκτης είναι αδύνατον να υπολογισθεί και αυτό αποδίδεται στο γεγονός ότι τα Ίδια κεφάλαια της τράπεζας για το έτος 2012 είναι αρνητικά. Επίσης το 2011 ο δείκτης έχει την εξαιρετικά μεγάλη αρνητική τιμή -806% εξαιτίας των μεγάλων ζημιών του έτους. Το 2013 τα οικονομικά της τράπεζας βελτιώνονται αισθητά και αυτό αποτυπώνεται και στην τιμή ο οποίος είναι κοντά στο 28%, η μεγαλύτερη τιμή της 10ετίας.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

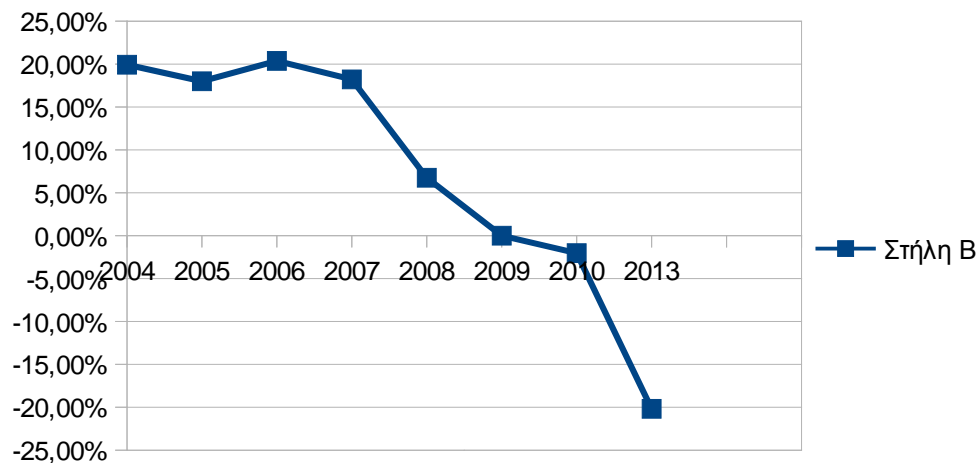

Γράφημα 5.2.6.3 – Δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων κεφαλαίων Τράπεζας Πειραιώς 2004-2013

Διακρίνουμε ότι τα τελευταία έτη υπάρχει μια συνεχής μείωση του δείκτη αυτού, όπως ακριβώς και στις υπόλοιπες τράπεζες. Το γεγονός αυτό αιτιολογείται από το ότι τα Καθαρά κέρδη προ φόρων μειώνονται κάθε χρόνο. Το 2011 και το 2012 τα Καθαρά κέρδη προ φόρων και τα Ίδια κεφάλαια έχουν αρνητικές τιμές, που σημαίνει ο δείκτης είναι αδύνατον να υπολογισθεί. Το 2013 τα οικονομικά της τράπεζας φαίνεται να πηγαίνουν καλύτερα και αυτό αντανακλάται και στην τιμή του δείκτη ο οποίος είναι κοντά στο 28%, η μεγαλύτερη τιμή της 10ετίας.

EUROBANK

Γράφημα 5.2.6.4 – Δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων κεφαλαίων Eurobank 2004-2013

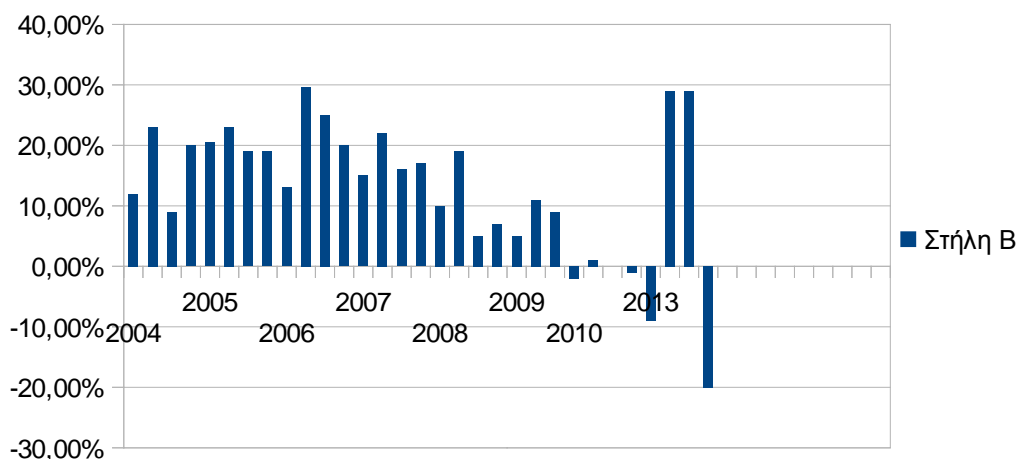
Εντοπίζουμε ότι τα τελευταία έτη από το 2007 μέχρι και το 2013 υπάρχει μια συνεχής μείωση του δείκτη αυτού. Αυτό οφείλεται στο ότι τα Καθαρά κέρδη προ φόρων μειώνονται κάθε χρόνο. Από το 2010 μέχρι και το 2013 τα Καθαρά κέρδη προ φόρων έχουν αρνητικές τιμές που σημαίνει ότι η τράπεζα έχει ζημιές. Τη μεγαλύτερη τιμή ο δείκτης την έχει το έτος 2006 με 20,37%. το 2011 και το 2012 ο δείκτης είναι αδύνατο να υπολογισθεί μιας και τα Ίδια κεφάλαια της τράπεζας καθώς και τα Καθαρά κέρδη προ φόρων είναι αρνητικά. Το 2010 και το 2013 ο δείκτης είναι αρνητικός με τιμή -2,03% και -20,18% αντίστοιχα. Ακολουθεί ο πίνακας 5.2.6.1 και το γράφημα 5.2.6.5, που εμφανίζουν συνολικά το δείκτη Αποδοτικότητας Ιδίων κεφαλαίων για τις τέσσερις τράπεζες από το 2004-2013.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013

Εθνική	13%	21%	1373 %	1579 %	984%	491%	-4%	0%	0%	-9%
Alpha Bank	23%	24%	29%	22%	17%	12%	1%	-806%	0%	28%
Πειραιώς	9%	18%	25%	17%	5%	6%	0%	0%	0%	28%
Eurobank	20%	18%	20%	18%	7%	0%	-2%	0%	0%	-20%

Πίνακας 5.2.6.1- Δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων κεφαλαίων Τραπεζών 2004-2013

Καθαρά κέρδη / Ίδια κεφάλαια

Γράφημα 5.2.6.5 – Δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων κεφαλαίων Τραπεζών 2004-2013

5.3 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ:

Οι δείκτες αυτοί μετρούν την ικανότητα της τράπεζας να ικανοποιεί τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Ρευστότητα για μια τράπεζα σημαίνει επάρκεια κεφαλαίων για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των δανειζόμενων από αυτή και των καταθετών της. Η χρηματοοικονομική θέση θεωρείται ότι είναι ισχυρή, όταν η τράπεζα έχει την ικανότητα να ικανοποιεί απρόσκοπτα τους βραχυπρόθεσμους πιστωτές της και διατηρεί συνθήκες οι οποίες της εξασφαλίζουν την ευνοϊκή πιστοληπτική της κατάσταση. Η ρευστότητα κυρίως βασίζεται σε μια σταθερή σχέση μεταξύ του ύψους των δανείων και των καταθέσεων, ιδανικά ένα προς ένα. Σε περιόδους κρίσης η μείωση των καταθέσεων οδηγεί σε υψηλό κόστος δανεισμό. Αν ο ισολογισμός του τραπεζικού ιδρύματος περιλαμβάνει υψηλή ρευστότητα, τότε μειώνεται ο κίνδυνος ρευστότητας και η αποδοτικότητα. Αντιθέτως χαμηλή ρευστότητα σημαίνει αύξηση του κινδύνου ρευστότητας και της αποδοτικότητας.

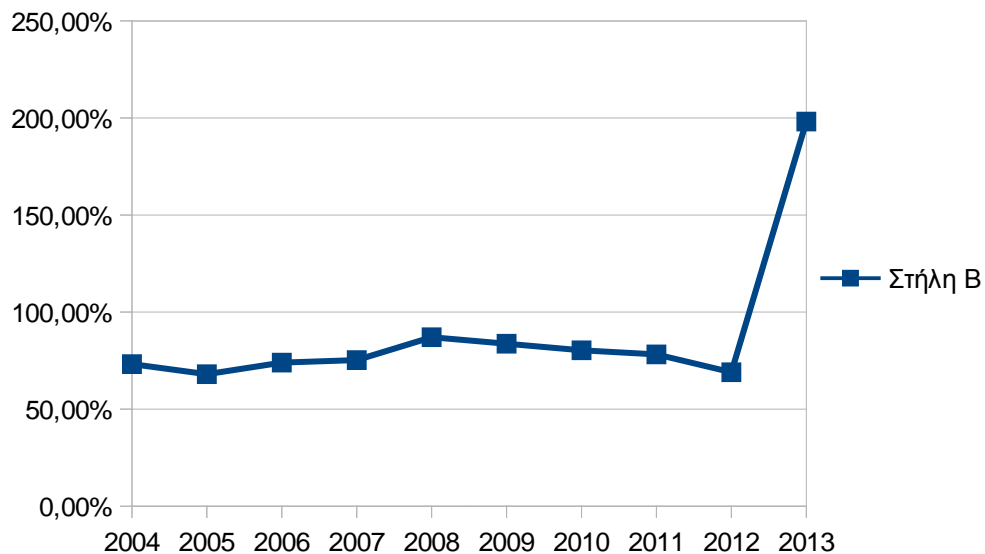
5.3.1 ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ:

$$\text{Δείκτης Χορηγήσεις προς καταθέσεις} = \frac{\text{Χορηγήσεις}}{\text{Καταθέσεις}}$$

Ο δείκτης αυτός αποτελεί το σπουδαιότερη δείκτη για τη ρευστότητα, καθώς παρουσιάζει το βαθμό στον οποίο τα κεφάλαια των καταθέσεων δεσμεύονται για την πραγματοποίηση χορηγήσεων. Οι συνολικές χορηγήσεις (αφαιρούμενων των προβλέψεων) αναφέρονται στα δάνεια που χορηγεί η τράπεζα και εν γένει θεωρούνται μη ρευστοποιήσιμα στοιχεία ενεργητικού, ενώ οι συνολικές καταθέσεις αναφέρονται σε καταθέσεις πελατών και πιστωτικών ιδρυμάτων, οι οποίες αποτελούν βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Δείχνει την ανάγκη των τραπεζών σε σχέση με τα δάνεια και τις καταθέσεις. Δίχως την απαιτούμενη ρευστότητα να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της μια τράπεζα μπορεί να αποτύχει. Όσο πιο μεγάλος είναι αυτός ο δείκτης, τόσο δυσκολότερα μπορεί η τράπεζα να καλύψει τους καταθέτες της όταν θα ζητούν ανάληψη των χρημάτων τους. Υψηλή τιμή του δείκτη σημαίνει χαμηλή ρευστότητα του τραπεζικού ιδρύματος.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Χορηγήσεις/Καταθέσεις

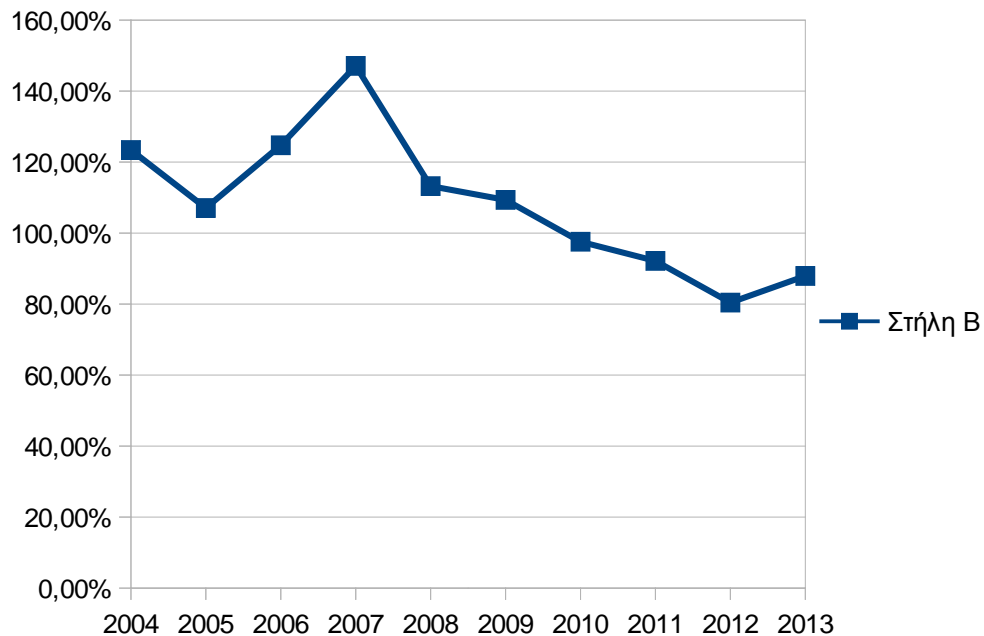

Γράφημα 5.3.1.1- Δείκτης Χορηγήσεις/Καταθέσεις Εθνικής Τράπεζας 2004-2013

Παρατηρούμε ότι η ρευστότητα της Εθνικής Τράπεζας έχει μια σταθερή πορεία από το έτος 2004 μέχρι το 2012, με εξαίρεση το 2013 οπότε και παρατηρείται μια τρομακτική αύξηση του δείκτη στο 198,71% από το 69% που ήταν το 2012. αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ενώ οι χορηγήσεις εκείνο έτος ήταν σχεδόν παρόμοιες με άλλες χρονιές, ύψους 50 εκατ. ευρώ, οι καταθέσεις μειώθηκαν δραματικά στα 25,44 εκατ. ευρώ, οι χαμηλότερες της 10ετίας. Να σημειώσουμε ότι οι καταθέσεις από το 2008 μέχρι και το 2012 κυμαίνονται μεταξύ 70 και 80 εκατ. ευρώ .

ALPHA BANK

Χορηγήσεις/Καταθέσεις

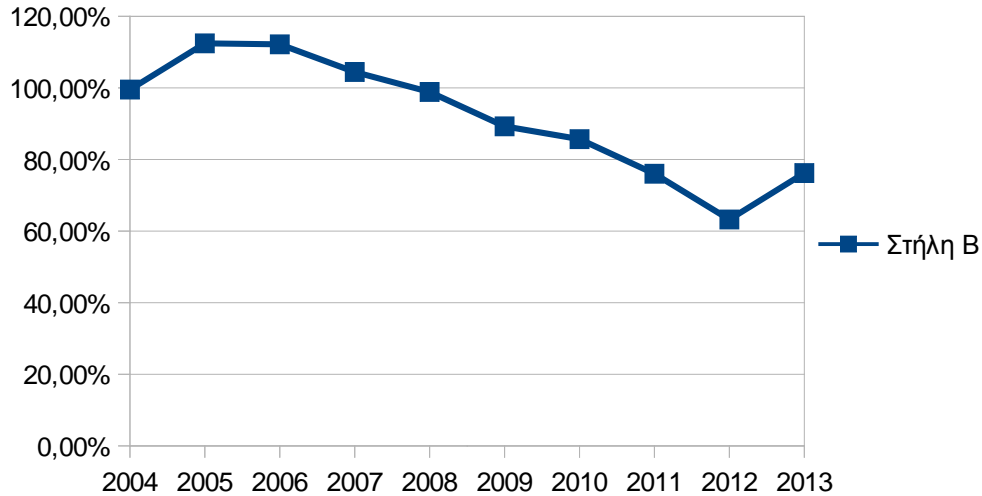
Γράφημα 5.3.1.1- Δείκτης Χορηγήσεις/Καταθέσεις Alpha bank 2004-2013

Διαπιστώνουμε ότι αυτός ο δείκτης ρευστότητας από το 2007 μέχρι και το 2013 μειώνεται συνεχώς, που σημαίνει ότι η ρευστότητα της τράπεζας Alpha Bank βελτιώνεται και έτσι μπορεί να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις της πιο αποτελεσματικά. Το έτος 2012 ο δείκτης έχει τη χαμηλότερη τιμή του 80,42%. το ίδιο έτος οι χορηγήσεις της τράπεζας ήταν μόλις 39,4 εκατ. ευρώ, οι χαμηλότερες

της τελευταίας 7ετίας.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Χορηγήσεις/Καταθέσεις

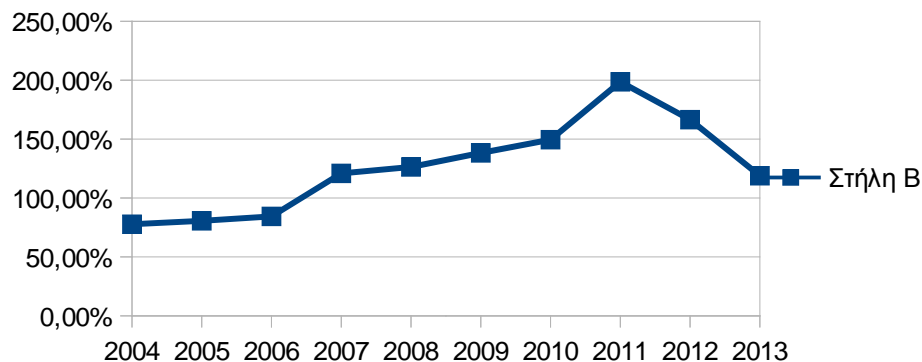

Γράφημα 5.3.1.1- Δείκτης Χορηγήσεις/Καταθέσεις Alpha bank 2004-2013

Επισημαίνεται ότι σε αντίθεση με την ευρύτερη οικονομική κρίση, φαίνεται μια μειούμενη τάση του δείκτη αυτού, μη παραβλέποντας βέβαια το ότι βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα. Δηλαδή, ναι μεν υπάρχει σοβαρό πρόβλημα ρευστότητας της Τράπεζας Πειραιώς, αλλά φαίνεται να μειώνεται, και το 2012 ο δείκτης να έχει τη χαμηλότερη τιμή της 10ετίας 63,25%. Το ίδιο έτος μάλιστα οι καταθέσεις έφτασαν τα 63,6 εκατ. ευρώ, οι υψηλότερες από το 2004 και εξής, ενώ οι χορηγήσεις ήταν περίπου 40,2 εκατ. ευρώ, τιμή λίγο μεγαλύτερη των άλλων ετών.

EUROBANK

Χορηγήσεις/Καταθέσεις

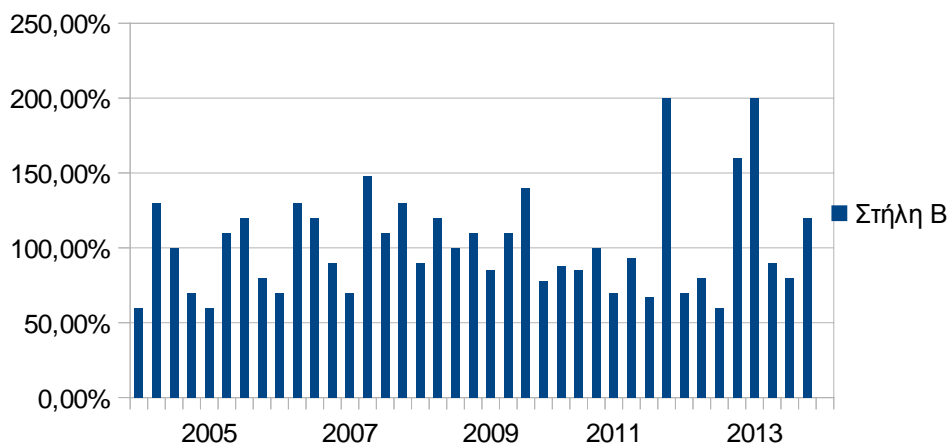
Γράφημα 5.3.1.4 – Δείκτης Χορηγήσεις/Καταθέσεις Eurobank 2004-2013

Το έτος 2011 ο δείκτης εκτοξεύεται στο 198,61 λόγω του ότι το ίδιο έτος οι καταθέσεις της Eurobank ήταν πολύ χαμηλές, ύψους 30,2 εκατ. ευρώ, όταν τα προηγούμενα χρόνια οι χορηγήσεις κυμαίνονταν μεταξύ 40 και 60 εκατ. ευρώ. Αντιθέτως το 2004 ο δείκτης έχει τη χαμηλότερη τιμή της 10ετίας 77,71%, με καταθέσεις ύψους 27 εκατ. ευρώ και χορηγήσεις περίπου 21 εκατ. ευρώ. Ακολουθεί ο πίνακας 5.3.1.1 και το γράφημα 5.3.1.5, που εμφανίζουν συνολικά τον δείκτη Χορηγήσεις/Καταθέσεις για τις τέσσερις τράπεζες από το μέχρι και το 2013.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Εθνική	73%	68%	74%	75%	87%	84%	80%	78%	69%	198%
Alpha Bank	123%	107%	125%	147%	113%	109%	98%	92%	80%	88%
Πειραιώς	100%	112%	112%	104%	99%	89%	86%	76%	63%	76%
Eurobank	78%	81%	84%	121%	126%	138%	149%	199%	117%	119%

Πίνακας 5.3.1.1 - Δείκτης Χορηγήσεις/Καταθέσεις Τραπεζών 2004-2013

Χορηγήσεις/Καταθέσεις

Γράφημα 5.3.1.5 – Δείκτης Χορηγήσεις/Καταθέσεις Τραπεζών 2004-2013

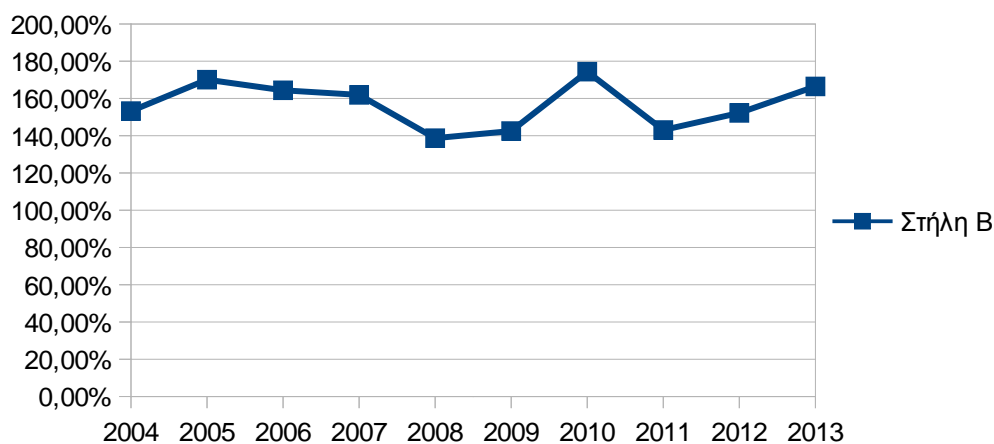
5.3.2. ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ:

$$\text{Δείκτης Σύνολο ενεργητικού προς χορηγήσεις} = \frac{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}{\text{Χορηγήσεις}}$$

Δείχνει την αναλογία των δανείων που κατακρατεί η τράπεζα. Υψηλή τιμή σημαίνει χαμηλή αποδοτικότητα και χαμηλό κίνδυνο.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Σύνολο Ενεργητικού/Χορηγήσεις

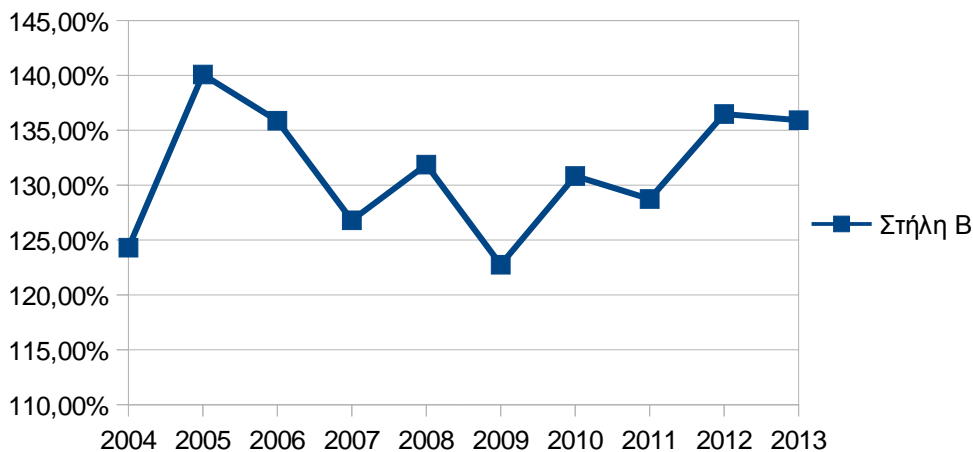

Γράφημα 5.3.2.1 – Δείκτη Συνόλου Ενεργητικού Εθνικής Τράπεζας 2004-2013

Βλέπουμε ότι η Εθνική Τράπεζα έχει δείκτη αρκετά υψηλό, ο οποίος μεταφράζεται σε χαμηλή αποδοτικότητα και ταυτόχρονα σε χαμηλό κίνδυνο. Παρά το γεγονός ότι υπάρχει πτώση του δείκτη από το 2005 μέχρι και το 2008, τα επόμενα έτη ο δείκτης αυξάνει και το 2013 έχει τιμή 166,46%, την υψηλότερη και από τις τέσσερις τράπεζες. Ο δείκτης αυτός παίρνει την χαμηλότερη τιμή του το 2008, με τιμή 138,71%, η οποία δεν είναι και τόσο ανταγωνιστική σε σχέση με τις τιμές των άλλων τραπεζών.

ALPHA BANK

Σύνολο Ενεργητικού / Χορηγήσεις

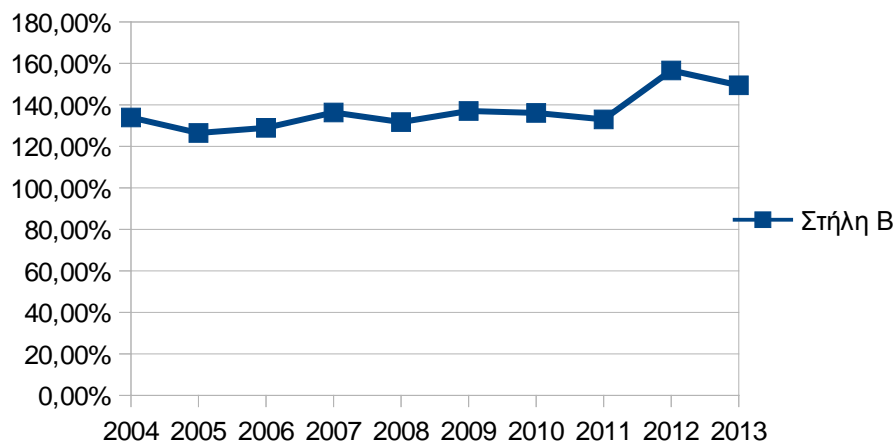

Γράφημα 5.3.2.2 – Δείκτη Συνόλου Ενεργητικού/Χορηγήσεις

Η Alpha Bank διαπιστώνουμε ότι έχει δείκτη με αρκετά καλές τιμές, με τη χαμηλότερη να σημειώνεται το έτος 2009, με τιμή 122,75% και την υψηλότερη το έτος 2005, με τιμή 140,08%. Σε γενικές γραμμές οι τιμές του δείκτη αυτού είναι από τις καλύτερες, σε σύγκριση με τις υπόλοιπες τέσσερις τράπεζες.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Σύνολο Ενεργητικού/Χορηγήσεις

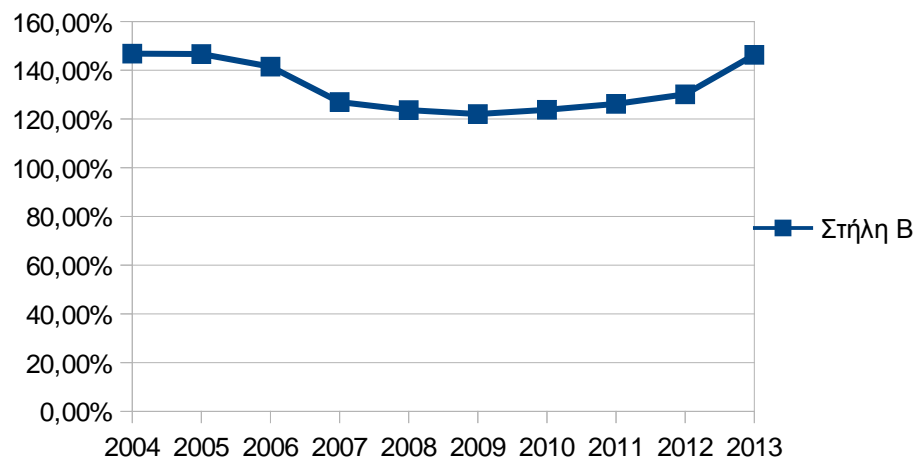
Γράφημα 5.3.2.3 – Δείκτης Συνόλου Ενεργητικού/Χορηγήσεις

Εντοπίζουμε ότι για την Τράπεζα Πειραιώς σημειώνονται πού μικρές διακυμάνσεις του συγκεκριμένου δείκτη, οι τιμές του οποίου μας δείχνουν τη μικρή αποδοτικότητα των δανείων της τράπεζας καθώς και τον χαμηλό κίνδυνο αυτών. Η υψηλότερη τιμή του δείκτη παρουσιάζεται το έτος 2012, με τιμή 156,62% ενώ η χαμηλότερη τιμή το έτος 2005, με τιμή 126,48%.

EUROBANK

Σύνολο Ενεργητικού/Χορηγήσεις

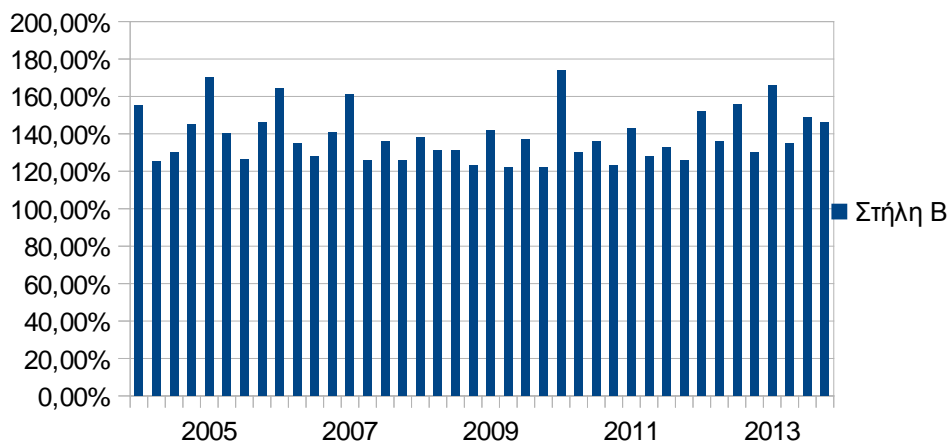
Γράφημα 5.3.2.4 – Δείκτης Συνόλου Ενεργητικού/Χορηγήσεις

Διακρίνουμε ότι για τη Eurobank σημειώνονται επίσης μικρές διακυμάνσεις του συγκεκριμένου δείκτη, οι τιμές του οποίου μας δείχνουν τη μικρή αποδοτικότητα των δανείων της τράπεζας καθώς και τον χαμηλό κίνδυνο αυτών. Ιδιαίτερα την τριετία της οικονομικής κρίσης από το 2009 μέχρι το 2011, η τιμή του δείκτη παραμένει σχεδόν η ίδια, με ελάχιστες διαφορές από έτος σε έτος. Η υψηλότερη τιμή του δείκτη παρουσιάζεται το έτος 2004, με τιμή 146,80% ενώ η χαμηλότερη τιμή το 2009, με τιμή 122,01%. Ακολουθεί ο πίνακας 5.3.2.1 και το γράφημα 5.3.2.5 που εμφανίζουν συνολικά το δείκτη Σύνολο Ενεργητικό/Χορηγήσεις για τις τέσσερις τράπεζες από το μέχρι και το 2013.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Εθνική	153%	170%	164%	162%	138%	143%	174%	143%	152%	166%
Alpha Bank	124%	140%	136%	127%	132%	123%	131%	129%	136%	136%
Πειραιώς	134%	126%	129%	136%	132%	137%	136%	133%	157%	149%
Eurobank	147%	147%	141%	127%	124%	122%	124%	126%	130%	146%

Πίνακας 5.3.2.1 - Δείκτης Συνόλου Ενεργητικού/Χορηγήσεις Τραπεζών 2004-2013

Σύνολο Ενεργητικού/Χορηγήσεις

Γράφημα 5.3.2.5 – Δείκτης Συνόλου Ενεργητικού/Χορηγήσεις Τραπεζών 2004-2013

5.4 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

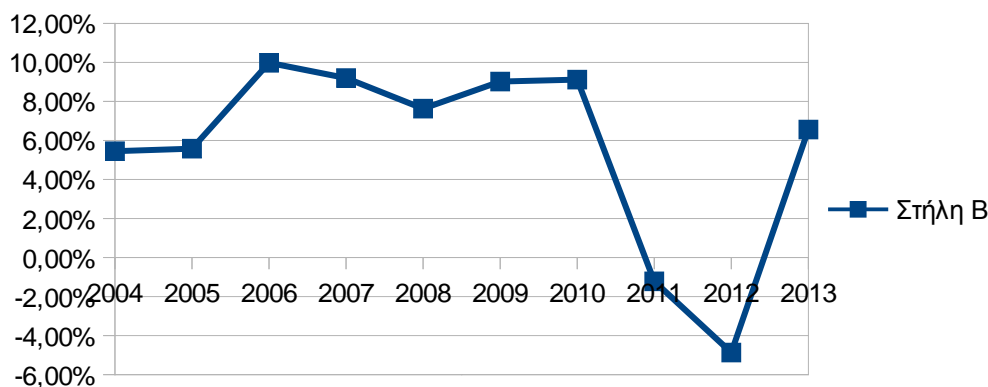
5.4.1 ΔΕΙΚΤΗΣ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΠΡΟΣ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ:

$$\text{Κεφαλαιακή επάρκεια} = \frac{\text{Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

Ο δείκτης της Κεφαλαιακής Επάρκειας δείχνει τη σχέση των Ίδιων Κεφαλαίων και των στοιχείων του Ενεργητικού της τράπεζας. Υψηλή τιμή του δείκτη σημαίνει χαμηλή ανάγκη για εξωτερική χρηματοδότηση, δηλαδή υψηλή αποδοτικότητα.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ίδια Κεφάλαια/Σύνολο Ενεργητικού

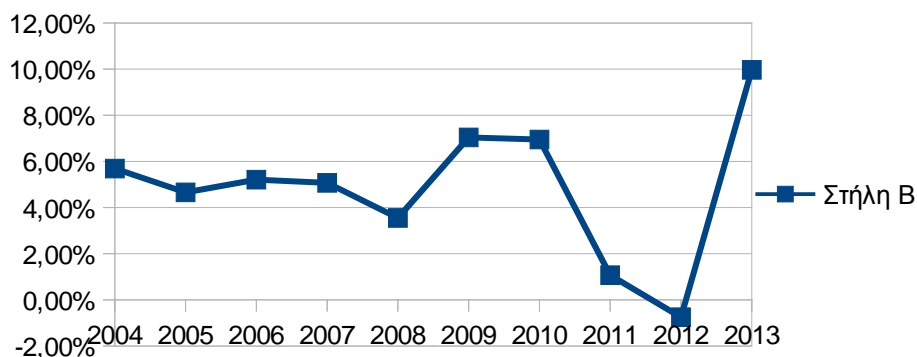

Γράφημα 5.4.1.1 – Δείκτης Ίδια Κεφάλαια/ Σύνολο Ενεργητικού Εθνικής Τράπεζας 2004-2013

Σημειώνεται ότι η Εθνική Τράπεζα από το 2006 μέχρι και το 2010 παρουσιάζει υψηλή κεφαλαιακή επάρκεια με τιμές πάνω από 9%, με εξαίρεση το 2008 που έχει 7,63%. αυτό δείχνει ότι εκείνη την περίοδο η τράπεζα παρουσιάζει υψηλή απόδοση και δεν χρειάζεται εξωτερική χρηματοδότηση. Από την άλλη μεριά, τη διετία 2011 και 2012, και μετά το κούρεμα των ομολόγων (PSI), παρατηρείται αρνητικό πρόσημο του συγκεκριμένου δείκτη με τιμές -1,22% και -4,87% αντίστοιχα. Αυτό σημαίνει ότι η Εθνική Τράπεζα είχε χαμηλή αποδοτικότητα και ανάγκη εξωτερικής χρηματοδότησης. Το κλίμα βελτιώνεται το 2013 όταν ο δείκτης αυξάνει την τιμή του στο 6,56%, τιμή αρκετά καλή.

ALPHA BANK

Ίδια Κεφάλαια/Σύνολο Ενεργητικού

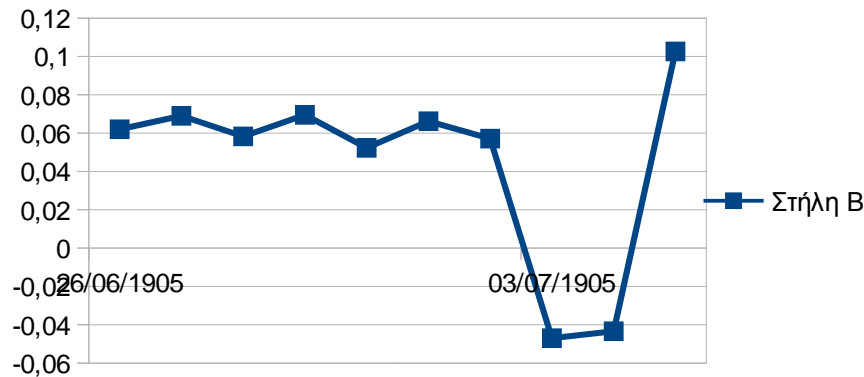
Γράφημα 5.4.1.2 – Δείκτης Ίδιων Κεφαλαίων / Σύνολο Ενεργητικού Alpha Bank

2004-2013

Στην Alpha Bank εντοπίζουμε ότι από το 2004 μέχρι και το 2007 ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας έχει τιμή μεταξύ 4% με 5%, ενώ από το 2008 βλέπουμε ότι η τιμή πέφτει κάτω από το φράγμα του 4% και σταματάει στο 3,55%. τη διετία 2009 και 2010, η αρχή της οικονομικής κρίσης για τη χώρα μας, ο δείκτης αυξάνει με τιμές 7%. ωστόσο το έτος 2011, και μετά το κούρεμα των ομολόγων (PSI), παρατηρείται μεγάλη μείωση του δείκτη στο 1,07%. το 2012 τα πράγματα για την Alpha Bank δε βελτιώνονται και ο δείκτης παίρνει για πρώτη φορά αρνητική τιμή - 0,75%, ενώ το 2013 παρατηρείται ραγδαία αύξηση της κεφαλαιακής επάρκειας της τράπεζας με τιμή κοντά στο 10%.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ίδια Κεφάλαια/Σύνολο Ενεργητικού

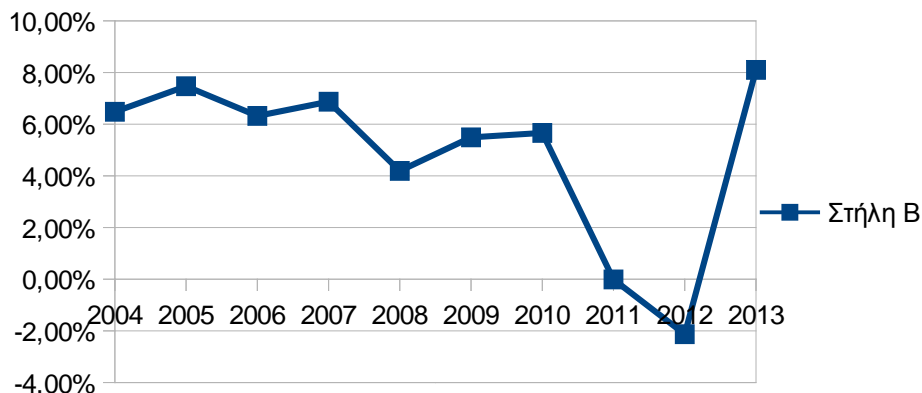

Γράφημα 5.4.1.3 – Δείκτης ίδια Κεφάλαια / Σύνολο Ενεργητικού Τράπεζας Πειραιώς 2004-2013

Διαπιστώνουμε ότι η Τράπεζα Πειραιώς από το 2004 μέχρι και το 2010 έχει αρκετά καλή κεφαλαιακή επάρκεια με τιμές μεταξύ 5% και 6%. το 2011 και το 2012 η τιμή του δείκτη πέφτει απότομα στο -4,0% και -4,34%, που σημαίνει ότι η τράπεζα χρειάζεται εξωτερική χρηματοδότηση. Η αρνητική τιμή του δείκτη οφείλεται στην αρνητική τιμή των Ιδίων Κεφαλαίων που είχε η τράπεζα εκείνα τα έτη. Όμως το 2013 παρατηρείται ραγδαία αύξηση της κεφαλαιακής επάρκειας της τράπεζας με τιμή πάνω από 10% και συγκεκριμένα 10,62%.

EUROBANK

Ίδια Κεφάλαια/Σύνολο Ενεργητικού

Γράφημα 5.4.1.4 – Δείκτης Ίδια Κεφάλαια/Σύνολο Ενεργητικού Eurobank 2004-2013

Η Eurobank από το 2004 μέχρι και το 2007 έχει αρκετά καλή κεφαλαιακή επάρκεια με τιμές μεταξύ 6,50% και 7,5%. Από το 2008 μέχρι και το 2010 ο δείκτης μειώνεται, αλλά όχι σε ανησυχητικό βαθμό. Το 2011 και 2012, όμως η τιμή του δείκτη παίρνει αρνητικές τιμές, -0,01% και -2,13% αντίστοιχα, που δείχνει την ανάγκη της τράπεζας με τιμή 8,10%. Τιμή μεγαλύτερη από το 6,56% της Εθνικής Τράπεζας για την ίδια περίοδο, αλλά μικρότερη των άλλων δύο τραπεζών. Ακολουθεί ο πίνακας 5.4.1.1 και το γράφημα 5.4.1.5, που εμφανίζουν συνολικά το δείκτη Ίδια Κεφάλαια/Σύνολο Ενεργητικού για τις τέσσερις τράπεζες από το 2004 μέχρι και το 2013.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Εθνική	5%	6%	10%	9%	8%	9%	9%	1%	-5%	7%
Alpha Bank	6%	5%	5%	5%	4%	7%	7%	1%	1%	10%
Πειραιώς	6%	7%	6%	7%	5%	7%	6%	-5%	-4%	10%
Eurobank	6%	7%	6%	7%	4%	5%	6%	0%	-2%	8%

Πίνακας 5.4.1.1 - Δείκτης Ίδιων Κεφαλαίων/Σύνολο Ενεργητικού Τραπεζών 2004-2013

Γράφημα 5.4.1.5 – Δείκτης Ιδίων Κεφαλαίων/Συνόλου Ενεργητικού Τραπεζών 2004-2013

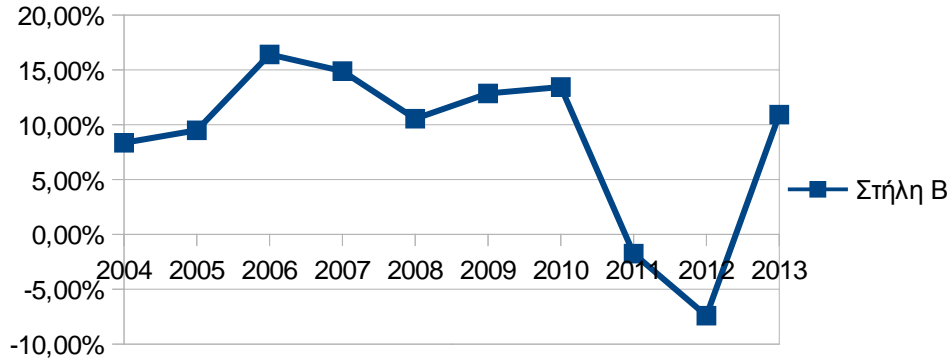
5.4.2 ΔΕΙΚΤΗΣ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΠΡΟΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ:

Ίδια Κεφάλαια
Χορηγήσεις

Ο δείκτης δείχνει τη σχέση των ιδίων Κεφαλαίων και των Χορηγήσεων της τράπεζας. Υψηλή τιμή του δείκτη σημαίνει ανάγκη για εξωτερική χρηματοδότηση.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ίδια Κεφάλαια/Χορηγήσεις

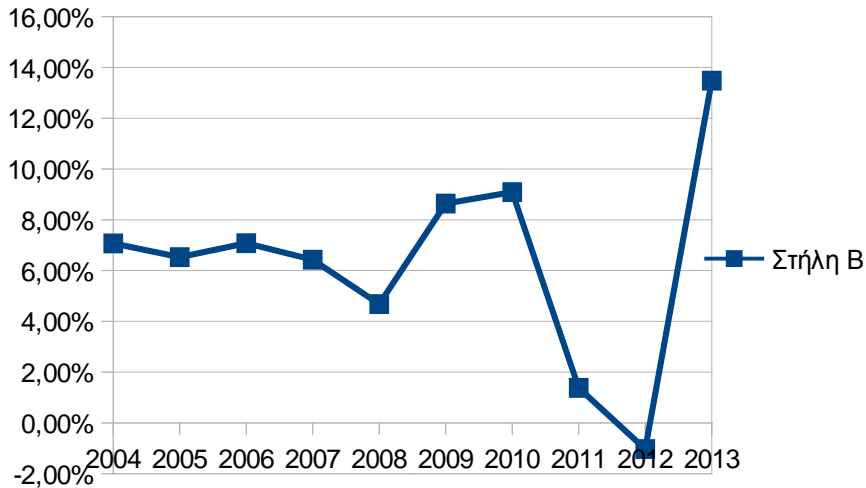

Γράφημα 5.4.2.1 – Δείκτης Ίδια Κεφάλαια/Χορηγήσεις Εθνικής Τράπεζας 2004-2013

Παρατηρούμε ότι η Εθνική Τράπεζα λόγω των αρνητικών ιδίων Κεφαλαίων της τα έτη 2011 και 2012, με τιμές -1.065.516 ευρώ και -3.794.594 ευρώ, εμφανίζει αρνητικό δείκτη. Την ίδια χρονική περίοδο φαίνεται ότι η τράπεζα έχει άμεση ανάγκη για εξωτερική χρηματοδότηση. Βελτίωση υπάρχει το 2013, οπότε και ο δείκτης αυξάνει με τιμή λίγο πάνω από 10%.

ALPHA BANK

Ίδια Κεφάλαια/Χορηγήσεις

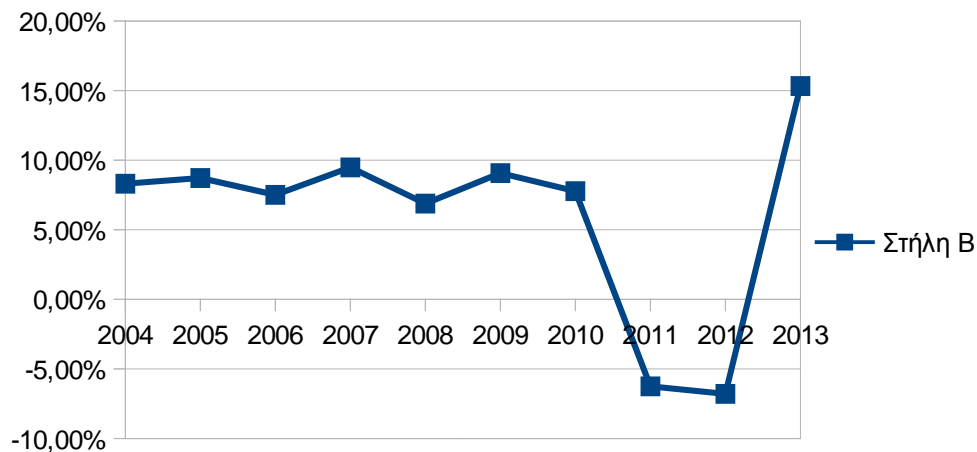

Γράφημα 5.4.2.2 – Δείκτης Ίδια Κεφάλαια/Χορηγήσεις Alpha Bank 2004-2013

Διαπιστώνουμε ότι και η Alpha Bank εξαιτίας των αρνητικών ιδίων Κεφαλαίων της το έτος 2012 εμφανίζει οριακά αρνητικό δείκτη, με τιμή -0,75%. Γενικά ο δείκτης από το 2004 μέχρι και το 2010 είναι αρκετά καλός με τιμές από 7% μέχρι 9% περίπου. Το 2013 υπάρχει μεγάλη αύξηση του δείκτη αυτού με τιμή 13,48%, τη μεγαλύτερη της 10ετίας για την τράπεζα.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ίδια Κεφάλαια/Χορηγήσεις

Γράφημα 5.4.2.3 – Δείκτης Ίδια Κεφάλαια/Χορηγήσεις Τράπεζα Πειραιώς 2004-2013

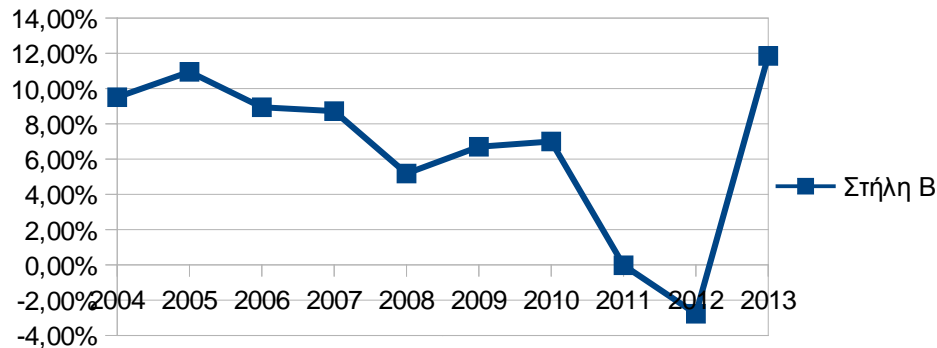
Βλέπουμε ότι και η Τράπεζα Πειραιώς, όπως η Εθνική και η Alpha Bank, εμφανίζει αρνητικό δείκτη για τη διετία 2011 και 2012, με τιμές όμως αρκετά μεγάλες, -6,52% και -6,79% αντίστοιχα. Γενικά ο δείκτης από το 2004 μέχρι και το 2010 είναι αρκετά καλός με τιμές από 7% μέχρι 9,50% περίπου. Το 2013 παρατηρείται μεγάλη αύξηση του δείκτη, ο οποίος εκτοξεύεται στο 15,35%, που

είναι η μεγαλύτερη τιμή του δείκτη της 10ετίας για την τράπεζα.

EUROBANK

Ίδια Κεφάλαια/Χορηγήσεις

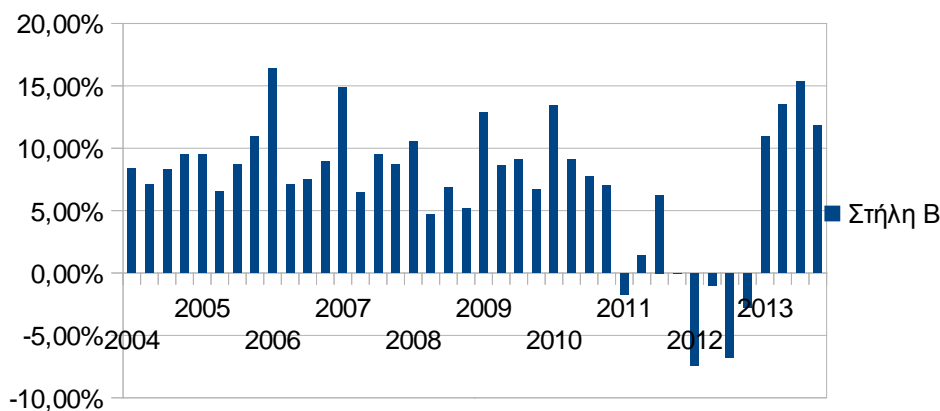
Γράφημα 5.4.2.4 – Δείκτης Ίδια Κεφάλαια/Χορηγήσεις Eurobank 2004-2013

Η Eurobank όπως διακρίνεται και από το Γράφημα 5.4.2.4, από το 2004 μέχρι το 2007 έχει δείκτη Ίδια Κεφάλαια προς χορηγήσεις αρκετά καλό, με τιμές που κυμαίνονται από 9% μέχρι 11% περίπου. Το 2008 ο δείκτης αυτός μειώνεται αισθητά στο 5,18%, ενώ στη συνέχεια το 2009 και το 2010 αυξάνει τιμές κοντά στο 7%. το 2011 και το 2012, και λόγω των ζημιών που είχε η τράπεζα, ο δείκτης παίρνει αρνητικές τιμές. Το 2013 εντοπίζεται μία πρόοδος του δείκτη ο οποίος σκαρφαλώνει στο 11,85%. Ακολουθεί ο πίνακας 5.4.2.1 και το γράφημα 5.4.2.5, που εμφανίζουν συνολικά το δείκτη Ίδια Κεφάλαια/Χορηγήσεις για τις τέσσερις τράπεζες από το 2004 μέχρι και το 2013.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Εθνική	8%	9%	16%	15%	11%	13%	13%	-2%	-7%	11%
Alpha Bank	7%	7%	7%	6%	5%	9%	9%	1%	-1%	13%
Πειραιώς	8%	9%	8%	9%	7%	9%	8%	-6%	-7%	15%
Eurobank	10%	11%	9%	9%	5%	7%	7%	0%	-3%	12%

Πίνακας 5.4.2.1 - Δείκτης Ίδιων Κεφαλαίων/Χορηγήσεις Τραπεζών 2004-2013

Ίδια Κεφάλαια/Χορηγήσεις

Γράφημα 5.4.2.1 – Δείκτης Ιδίων Κεφαλαίων/Χορηγήσεις Τραπεζών 2004-2013

5.5 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ :

Η ποιότητα των στοιχείων του ενεργητικού συνδέεται με την ικανότητα της τράπεζας να αντισταθεί στις πιέσεις για οικονομικές ζημιές που είναι προβλέψεις.

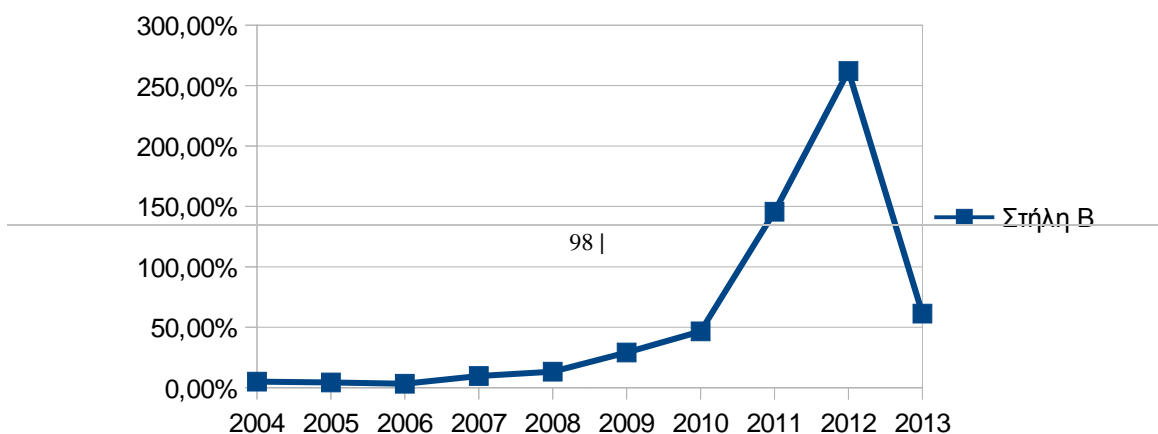
5.5.1 ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΠΡΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΈΣΟΔΑ:

$$\text{Δείκτης Προβλέψεις προς Λειτουργικά Έσοδα} = \frac{\text{Προβλέψεις}}{\text{Λειτουργικά Έσοδα}}$$

Ο δείκτης αυτός δείχνει το ποσό των λειτουργικών εσόδων που μπορούν να προβλεφθούν από ένα τραπεζικό ίδρυμα. Υψηλή τιμή του δείκτη σημαίνει κακή ποιότητα ενεργητικού, το οποίο έχει επίπτωση στην αποδοτικότητα της τράπεζας, εφόσον υπάρχει μείωση εσόδων από τόκους, επιβολή υψηλότερων προβλέψεων και μείωση καθαρών κερδών.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Προβλέψεις / Λειτουργικά Έσοδα

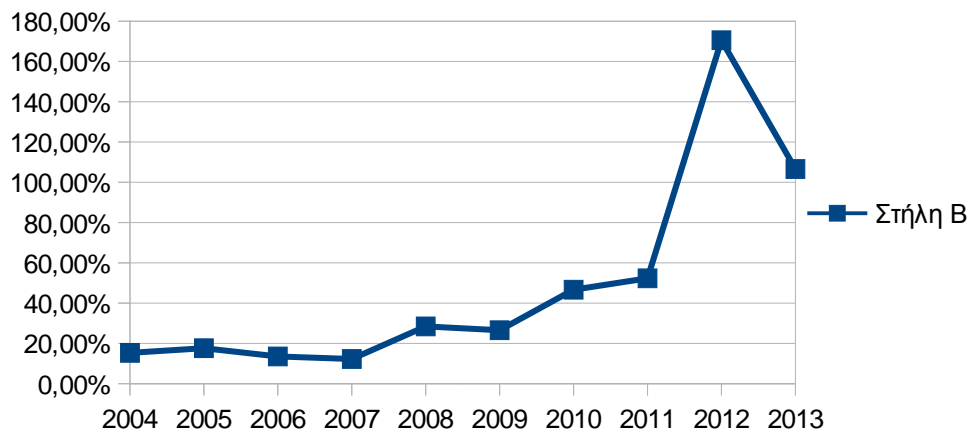

Γράφημα 5.5.1.1 – Δείκτης Προβλέψεις /Λειτουργικά Έσοδα Εθνικής Τράπεζας 2004-2013

Παρατηρούμε ότι ο δείκτης αυτός έχει πορεία αυξητική από το 2004 μέχρι και το 2012, με έκρηξη τιμής του τα έτη 2011 και 2012, εξαιτίας των μεγάλων προβλέψεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου που είχε η Εθνική Τράπεζα εκείνη την περίοδο. Ενδεικτικά να αναφέρουμε ότι για τα έτη αυτά οι προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη του πιστωτικού και άλλων κινδύνων, ήταν 3.407.844 ευρώ και 2.482.799 αντίστοιχα, κάτι που εξηγείται από τη μεγάλη εξάρτηση της τράπεζας από τα επιχειρηματικά κεφάλαια .

Alpha Bank

Προβλέψεις / Λειτουργικά Έσοδα

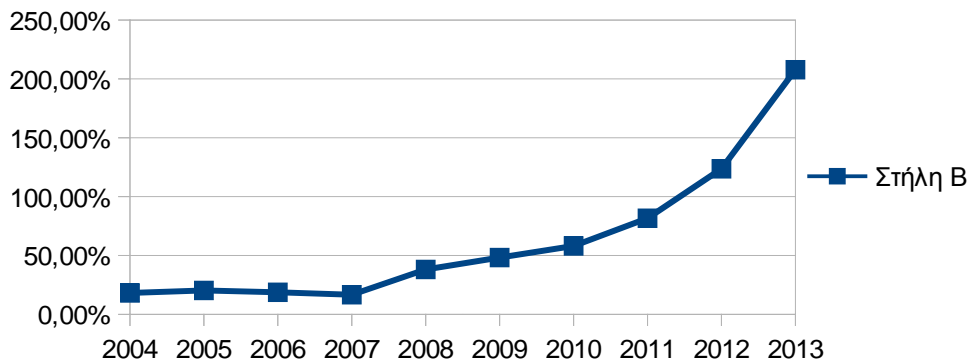

Γράφημα 5.5.1.2 – Δείκτης Προβλέψεις /Λειτουργικά Έσοδα Alpha Bank 2004-2013

Διαπιστώνουμε ότι και για την Alpha Bank ο δείκτης αυτός έχει αυξητική πορεία με μικρές διακυμάνσεις μέχρι και το 2011, ενώ το 2012 παρατηρείται έκρηξη της τιμής του εξαιτίας των μεγάλων προβλέψεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου και των χαμηλών λειτουργικών εσόδων εκείνη την περίοδο. Να σημειώσουμε ότι οι προβλέψεις για το 2012 ήταν 1.374.711 ευρώ, ενώ τα λειτουργικά έσοδα ήταν μόλις 806.054 ευρώ, τα λιγότερα της 10ετίας για την τράπεζα. Το 2013 και παρά το γεγονός ότι οι προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη του πιστωτικού και άλλων κινδύνων παραμένουν υψηλές περίπου 1,3 εκατ. ευρώ, ο δείκτης μειώνεται αισθητά λόγω των αυξημένων λειτουργικών εσόδων κατά 400.000 ευρώ περίπου από την προηγούμενη χρονιά.

EUROBANK

Προβλέψεις / Λειτουργικά Έσοδα

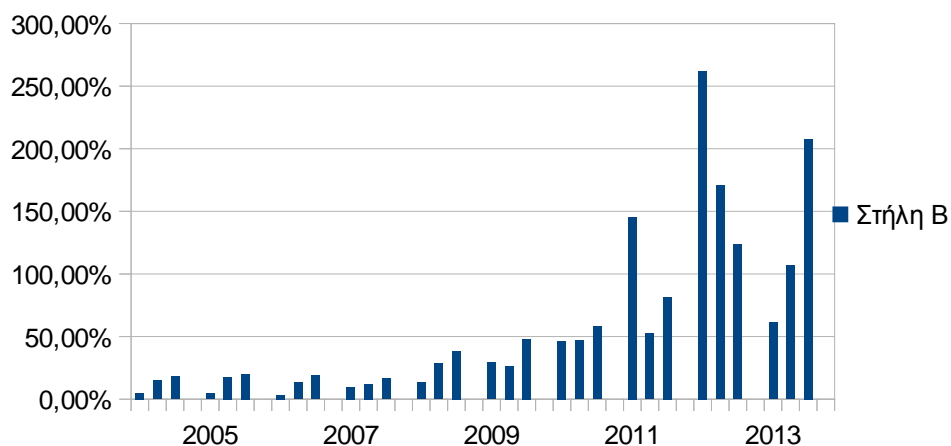
Γράφημα 5.5.1.3 – Δείκτης Προβλέψεις /Λειτουργικά Έσοδα Eurobank 2004-2013

Παρατηρούμε ότι για την Eurobank ο δείκτης αυτός από το 2004 μέχρι το 2007 έχει τιμές από 16,6% μέχρι 20,3%, ενώ από το 2008 μέχρι και το 2013 έχει μόνιμη αυξητική πορεία. Από το 2011 και μετά παρατηρείται μεγάλη αύξηση του δείκτη, τιμή του οποίου κορυφώνεται το 2013 στο 207,82%, εξαιτίας και των χαμηλών λειτουργικών εσόδων εκείνη τη χρονιά, που ήταν μόλις 499 χιλιάδες ευρώ. Από το 2010 και μετά, οι προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη του πιστωτικού και άλλων κινδύνων είναι αρκετά υψηλές, με τιμές πάνω από 1.1 εκατ. ευρώ κάθε έτος. Ακολουθεί ο πίνακας 5.5.1. και το γράφημα 5.5.1.4 που εμφανίζει συνολικά το δείκτη Προβλέψεις/Λειτουργικά Έσοδα για τρεις τράπεζες(Εθνική, Alpha Bank, Eurobank) από το 2004 μέχρι και το 2013. Να σημειώσουμε ότι απουσιάζει η Τράπεζα Πειραιώς, λόγω του ότι υπήρχαν ελλιπή στοιχεία σχετικά με τις Προβλέψεις της τράπεζας έναντι του πιστωτικού κινδύνου.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Εθνική	5%	4%	3%	10%	13%	29%	47%	146%	262%	61%
Alpha Bank	15%	18%	14%	12%	28%	27%	46%	52%	171%	107%
Eurobank	18%	20%	19%	17%	38%	48%	58%	82%	124%	208%

Πίνακας 5.5.1.1 – Δείκτης Προβλέψεις / Λειτουργικά έσοδα Τραπεζών 2004-2013

Προβλέψεις / Λειτουργικά Έσοδα

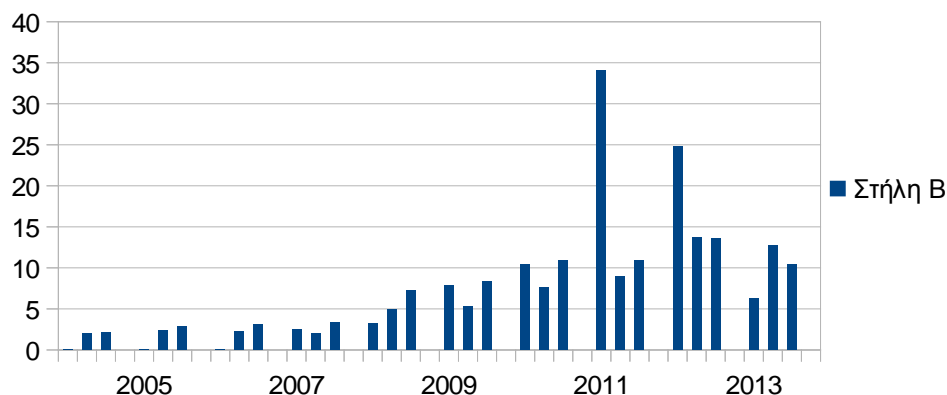

Γράφημα 5.5.1.4 – Δείκτης Προβλέψεις /Λειτουργικά Έσοδα Τραπεζών 2004-2013

Οι προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη του πιστωτικού και άλλων κινδύνων των τραπεζικών ιδρυμάτων, παρουσιάζονται παρακάτω στον Πίνακα 5.5.1.2 και στο γράφημα 5.5.1.5. Όπως προαναφέραμε η Τράπεζα Πειραιώς απουσιάζει, λόγω ελλιπών στοιχείων σχετικά με τις Προβλέψεις. Τα ποσά εκφράζονται σε χιλιάδες ευρώ.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Εθνική	1	1	1	246	322	788	1045	3408	2483	631
Alpha Bank	190	232	220	195	495	532	758	898	1375	1269
Eurobank	210	289	308	339	719	836	1093	1086	1355	1037

Πίνακας 5.5.1.2 Προβλέψεις / Λειτουργικά έσοδα Τραπεζών 2004-2013

Γράφημα 5.5.1.5 Προβλέψεις /Λειτουργικά Έσοδα Τραπεζών 2004-2013

Παρατηρούμε ότι το έτος 2011, στην καρδιά της οικονομικής κρίσης στη χώρα μας τη μεγαλύτερη τιμή προβλέψεων για την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου και άλλων βαρών την έχει η Εθνική Τράπεζα με τιμή 3,4 εκατ. ευρώ, που είναι και η μεγαλύτερη της 10ετίας για όλες τις τράπεζες. Το 2012 η Εθνική τράπεζα εξακολουθεί να έχει μεγάλη τιμή για την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου, κοντά στα 2,5 εκατ. ευρώ. Το έτος 2009, που ήταν η αρχή της οικονομικής κρίσης, ο μέσος όρος των προβλέψεων των τριών τραπεζών ήταν 718 χιλιάδες ευρώ, ενώ το 2011 και 2012 ήταν 1,8 εκατ. ευρώ και 1,74 εκατ. ευρώ αντίστοιχα, και τέλος το 2013 η μέση τιμή υποχώρησε στις 979 χιλιάδες ευρώ. Από την παραπάνω ανάλυση φαίνεται ότι οι τράπεζες τα έτη 2011 και 2012 διέθεσαν αρκετά εκατομμύρια ευρώ για την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου κυρίως λόγω της συμμετοχής τους στο PSI και PSI+.

5.6 ΟΙ ΤΑΚΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΧΩΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ:

Με την κρίση παρουσιάστηκε η ανάγκη παγκόσμιας αναδιοργάνωσης. Η ανακοίνωση πακέτων βοήθειας εξάλειψε την έλλειψη εμπιστοσύνης που επικρατούσε στις χρηματαγορές. Διεθνή οργανισμοί όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (IMF) και η Παγκόσμια Τράπεζα επεμβαίνοντας προσπάθησαν να εμποδίσουν τη διεύρυνση της κρίσης. Η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ (FED) κατέβασε τα επιτόκια ανακουφίζοντας έτσι τις αγορές. Αρκετές χώρες έχουν κατανοήσει ότι πρέπει να κινηθούν από κοινού για την επίλυση των προβλημάτων. Η βρετανική κυβέρνηση, βρέθηκε πρώτη από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις αντιμέτωπη με την κρίση και για ένα χρονικό διάστημα αναδείχθηκε σε πρωταγωνιστή διεθνώς στη λήψη μέτρων για την αντιμετώπισή της. Τα μέτρα αυτά που στόχευαν κυρίως στη διάσωση των τραπεζικών ιδρυμάτων, την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης και της ροής πιστώσεων στην αγορά και την

υποστήριξη των ιδιαίτερα πληττόμενων κλάδων, πολλές φορές ήταν πρωτοφανούς χαρακτήρα ή διαστάσεων. Η (μερική) κρατικοποίηση των δύο μεγάλων τραπεζών ήταν η πρώτη αντίδραση της κυβέρνησης. Η συνεχής διοχέτευση χρήματος στην αγορά με διάφορα πακέτα μέτρων και η σημαντική υποχώρηση της στερλίνας καθώς και η μείωση των επιτοκίων της κεντρικής τραπεζής σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, αποτέλεσαν τα στοιχεία αντίδρασης στην κρίση. Παρακάτω αναφέρονται επιγραμματικά τα μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση για την αντιμετώπιση της κρίσης:

Κρατικός προϋπολογισμός 2009 (κύριες κατευθύνσεις).

- Αύξηση του εσωτερικού δανεισμού.
- Μείωση των κρατικών δαπανών κατά 15 δις Λίρες.
- Αύξηση της φορολογίας εισοδήματος (από το 45% στο 50%) επί εισοδημάτων άνω των 150.000 Λιρών κατ' έτος.
- Διάθεση 1 δις Λιρών για την αναθέρμανση της αγοράς κατοικίας.
- Διάθεση 2 δις Λιρών για την καταπολέμηση της ανεργίας μεταξύ των νέων.
- Αυξήσεις στις τιμές καυσίμων, των οινοπνευματωδών ποτών και των προϊόντων καπνού.
- Συγκράτηση και κατά περίπτωση μείωση των φορολογικών ελαφρύνσεων επί υψηλών συντάξεων.
- Διάθεση επιδόματος 2.000 Λιρών κατ' άτομο για απόσυρση αυτοκινήτων παλαιάς τεχνολογίας.
- Τα δημόσια οικονομικά της χώρας προσδοκάτε ότι δεν θα "έχουν ισορροπηθεί έως το 2018.

5.6.1. ΜΕΤΡΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΟΥ ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ:

- Παράταση λειτουργίας του Κυβερνητικού Σχήματος Πιστωτικής Εγγύησης (Government's Credit Guarantee Scheme – CGS).
- Καθιέρωση ενός νέου Σχήματος Εγγύησης Τίτλων- Μετοχών, με στόχο την ενίσχυση πρόσβασης των τραπεζών στις διεθνείς κεφαλαιακές αγορές και τη στήριξη δανειοδοτήσεων (στεγαστικά, εταιρικά και καταναλωτικά δάνεια) μέσω πλήρους ή μερικής, κατά περίπτωση, Κυβερνητικής εγγύησης.
- Σχήμα διευκολύνσεων ρευστότητας κεφαλαίων από τη Τράπεζα της Αγγλίας (Κεντρική Τράπεζα): ήδη από το 2008 η τράπεζα της Αγγλίας μέσω του Discount Window Facility το οποίο λειτουργεί στο πλαίσιο του Ειδικού Σχήματος Ρευστότητας, που καθιερώθηκε με στόχο τη διευκόλυνση των εμπορικών τραπεζών που αντιμετωπίζουν προβλήματα ρευστότητας.
- Σχήμα εξαγοράς περιουσιακών στοιχείων-τίτλων υψηλής αξίας από την Τράπεζα της Αγγλίας. Πρόκειται για ένα νέο Σχήμα που έχει ως στόχο την

- ενίσχυση της προσφοράς δανείων από εταιρείες (corporate credit). Το Υπουργείο Οικονομικών θα δίνει την άδεια στην Τράπεζα της Αγγλίας να προβαίνει σε εξαγορές συνολικού ύψους 20 δις Λιρών μέσω ενός ειδικού Ταμείου χρηματοδότησης από το Υπουργείο Οικονομικών (Asset Purchase Facility).
- Σχήμα Προστασίας Περιουσιακών στοιχείων -τίτλων (Asset protection Scheme). Στόχος η ενίσχυση της εμπιστοσύνης στο χρηματοπιστωτικό σύστημα ώστε οι εμπορικές τράπεζες να συνεχίσουν τη χορήγηση δανείων.
  - Ανακοίνωση της Αρχής Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών (Financial Services Authority – FSA), η οποία καθιστά σαφές ότι δεν υπάρχουν νέες ρυθμίσεις και περιορισμοί σχετικά με τα αποθεματικά κεφάλαια των εμπορικών τραπεζών (capital regulation).

Ενίσχυση κεφαλαιοποίησης μέσω αγοράς μετοχών 37 δις Λιρών για τρεις μεγάλες Βρετανικές Τράπεζες, ήτοι τη RBS (Royal Bank of Scotland:20 δις Λίρες), HBOS (Halifax – Bank of Scotland:11.5 δις Λίρες) και Lloyds TSB (5.5 δις Λίρες). Το Βρετανικό Δημόσιο θα κατέχει περίπου το 60% της RBS και 40% της Lloyds TSB – HBOS.

5.6.2 Η ΙΣΛΑΝΔΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ

Η Ισλανδία είναι ένα νησί με 320 χιλιάδες κατοίκους. Μέλος του NATO από το 1949. Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1980 η κύρια ασχολία των κατοίκων της ήταν η αλιεία. Την εποχή εκείνη υιοθετήθηκε το νεοφιλελεύθερο υπόδειγμα μεγέθυνσης της οικονομίας με αιχμή δόρατος την τρομακτική επέκταση του χρηματοπιστωτικού τομέα αλλά και τη βιοτεχνολογία και τον τουρισμό. Έτσι μεγάλο τμήμα του πληθυσμού εγκατέλειψε την σκληρή αλιεία και τις συναφείς δραστηριότητες και μεταμορφώθηκε σε τραπεζικούς υπαλλήλους και γενικά σε υπαλλήλους υπηρεσιών. Το υπόδειγμα οδήγησε σε μια 15ετία υψηλής μεγέθυνσης της οικονομίας της Ισλανδίας καθιστώντας της ένα από τα πιο πλούσια κράτη του κόσμου. Το 2001 μεταρρυθμίστηκε το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος και το 2003 όλες οι τράπεζες έγιναν ιδιωτικές. Η μεγέθυνση του ενεργητικού των έγινε πρωτίστως μέσω προσέλκυσης ξένων αποταμιεύσεων με την χρήση κυρίως αποταμιευτικών προϊόντων η κίνηση των οποίων γινόταν on-line, κάτι που ελαχιστοποιεί το κόστος διαχείρισης επιτρέποντας την προσφορά υψηλότερων επιτοκίων καταθέσεων. Με τα χρήματα αυτά τροφοδοτούνταν η μεγέθυνση του ΑΕΠ της χώρας και η ευημερία των Ισλανδών πολιτών (κάτι παρόμοιο με την Ελλάδα με τη διάφορά ότι εδώ ήταν το ελληνικό κράτος που δανειζόταν αφειδώς τροφοδοτώντας την μεγέθυνση του ΑΕΠ αλλά και εμμέσως πλην σαφώς, την μεγέθυνση του ενεργητικού των ελληνικών τραπεζών με πολύ μεγάλο ύψος καταθέσεων που επέτρεψε τις ελληνικές τράπεζες να μην προβούν σε υψηλούς δανεισμούς από το εξωτερικό με τη χρήση διαφόρων πιστωτικών εργαλείων. Δηλαδή το ελληνικό τραπεζικό σύστημα εργάστηκε καλυπτόμενο από μία παντελώς λανθασμένη λειτουργία του Ελληνικού κράτους

χωρίς ποτέ να φέρει έστω και μία κουβέντα για ότι λανθασμένο συνέβαινε). Με αυτό τον τρόπο η μεγέθυνση του ΑΕΠ ήταν άμεση συνάρτηση του εξωτερικού δανεισμού του τραπεζικού τομέα και μάλιστα του βραχυπρόθεσμου δανεισμού αλλά και δανεισμού του τραπεζικού τομέα και μάλιστα του βραχυπρόθεσμου δανεισμού αλλά και δανεισμού απαιτητού σε πρώτη ζήτηση (καταθέσεις ή οίονοι καταθέσεις).

Όταν ξέσπασε η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση το εξωτερικό χρέος της χώρας ήταν ίσο με 9,553 τρις ισλανδικές κορώνες ή 50 δις ευρώ. Περισσότερο από το 80% του οποίου, το διακρατούσε ο τραπεζικός τομέας. Το τέλος του 2007 το ΑΕΠ της χώρας ανερχόταν σε 1,293 τρις κορώνες ή 8,5 δις ευρώ. Δηλαδή του εξωτερικού χρέος του τραπεζικού τομέα ήταν 6 φορές μεγαλύτερο από το ΑΕΠ της χώρας. Οι τρεις κύριες τράπεζες Landsbanki, Kaupthing και Glitnir πτώχευσαν και κρατικοποιήθηκαν, η Αρχή Ελέγχου του Χρηματοπιστωτικού συστήματος ανέλαβε, το τέλος του β τριμήνου του 2008, το ενεργητικό των τριών τραπεζών συνολικού ύψους 14.437 τρις κορώνες.

Στο αρχικό στάδιο της κρίσης του 2008, η ισλανδική κυβέρνηση επιχείρησε να εθνικοποιήσει το χρηματοπιστωτικό σύστημα σε μία προσπάθεια να το διασώσει.

Στις 29 Σεπτεμβρίου 2008 ανακοινώθηκε ότι η Glitnir, η τρίτη μεγαλύτερη τράπεζα της χώρας, εθνικοποιήθηκε και η κυβέρνηση κατέβαλε 600 εκατ. Ευρώ για την αγορά των στοιχείων ενεργητικού της.

Αυτή αλλά και οι επόμενες προσπάθειες εθνικοποίησης τραπεζών απέτυχαν, και Financial Supervisory Authority (FME) της χώρας αποφάσισε οι τράπεζες να οδηγηθούν σε εκκαθάριση.

Στις 8 Οκτωβρίου 2008 και οι τρεις μεγαλύτερες τράπεζες της Ισλανδίας οδηγήθηκαν στην απόφαση για εκκαθάριση. Η μη διάσωση των τραπεζών και η πτώχευση τους επέστρεψε στο κράτος της Ισλανδίας να παραμείνει φερέγγυο μαζί με την απόφαση του να αρνηθεί (αλλά και στην αδυναμία του) να εγγυηθεί τα δάνεια του τραπεζικού τομέα.

Θέτοντας τις τράπεζες σε εκκαθάριση συχνά δημιουργείται η παρανόηση ότι επέστρεψαν σε αυτές να οδηγηθούν σε πτώχευση.

Στην πραγματικότητα FME δημιούργησε ένα δίχτυ προστασίας για τις εγχώριες λειτουργίες των συγκεκριμένων τραπεζών χρησιμοποιώντας ένα «προσαρμοσμένο» υπόδειγμα καλής και κακής τράπεζας σαν αυτό που είχε χρησιμοποιηθεί στην Σουηδία το 1992. Αποπειράθηκαν να απομονώσουν τα τοξικά από τα καθαρά στοιχεία του ενεργητικού χρησιμοποιώντας γεωγραφικά κριτήρια με στόχο την προστασία των εγχώριων δραστηριοτήτων από τη διεθνή αθέτηση πληρωμών. Δυστυχώς λίγα στοιχεία ενεργητικού κατάλληλης ποιότητας υπήρχαν τόσο στις καλές όσο και στις κακές τράπεζες, γεγονός που οδήγησε σε προβλήματα τις μικρότερες τράπεζες και την κυβέρνηση σε αδιέξοδο σχετικά με την πληρωμή των εγγυημένων εγχωρίων καταθέσεων.

Σύμφωνα με τις αποφάσεις του (Financial Supervisor Authority 2008) «οι νέες τράπεζες σχηματίστηκαν – ιδρύθηκαν για να προμηθεύουν συνεχώς τραπεζικές λειτουργίες στα Ισλανδικά νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Η έκτακτη νομοθετική ρύθμιση ψηφίστηκε στο ισλανδικό κοινοβούλιο στις 7 Οκτωβρίου 2008 και δόθηκε

στους καταθέτες των τραπεζών προτεραιότητα στις απαιτήσεις τους έναντι όλων των υπολοίπων απαιτήσεων. Τα εγχώρια στοιχεία του ενεργητικού και παθητικού μεταφέρθηκαν στις νέες τράπεζες. Στις καταθέσεις των αλλοδαπών δόθηκε προτεραιότητα έναντι όλων των υπολοίπων αλλοδαπών απαιτήσεων αλλά και στις παλιές τράπεζες. Οι απαιτήσεις των κατόχων ομολόγων, νέων και παλαιών τραπεζών, αφέθηκαν στις παλαιές τράπεζες. Με αυτό τον τρόπο το χρέος των τραπεζών «αποκηρύχτηκε» δίνοντας απλά προτεραιότητα μόνο στις καταθέσεις. Η ισλανδική κυβέρνηση δάνεισε στις νέες τράπεζες με 7,96 δις ευρώ με στόχο την ανακεφαλαιοποίηση τους ανεβάζοντας το δημόσιο χρέος σε περισσότερο από 70,0% του ΑΕΠ της χώρας. Με αυτό τον τρόπο τα δημοσιονομικά μεγέθη της Ισλανδίας οδηγήθηκαν σε μια διαχειρίσιμη τροχιά. Δημιουργήθηκε ένα μη λειτουργικό τραπεζικό σύστημα το οποίο δεν ήταν σε θέση να παρέχει τους απαραίτητους πόρους για τη μεγέθυνση της οικονομίας της χώρας. Μετά από αυτά, σήμερα, υπάρχουν τρεις μεγάλες εμπορικές τράπεζες NBI (κοινά ονομαζόμενη Landsbanki), Arion Bank (η παλιά Kaupthing Bank) Islandsbanki (η παλιά Glitnir). Υπάρχουν και μερικές μικρότερες τράπεζες όπως η Straumur Investment Bank και η MPBank καθώς και μερικά αποταμιευτικά ιδρύματα. Έχει επέλθει πλήρης ενοποίηση – συγχώνευση των μικρότερων τραπεζών με τις μεγάλες. Καμία τράπεζα δεν βρίσκεται στο χρηματιστήριο της Ισλανδίας. Η Arion Bank και η Islandsbanki ανήκουν πλειοψηφικά σε ξένους επενδυτές ενώ η πλειοψηφία των μετοχών της NBI ανήκει στο ισλανδικό κράτος μέσω του οργανισμού Bankasysla rikisins (State Financial Investments), με στόχο την ιδιωτικοποίηση τους τα προσεχή έτη. Οι μακροοικονομικές εξελίξεις στην Ισλανδία μετά την πτώχευση του τραπεζικού της συστήματος μέχρι και σήμερα παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον διότι αποτελούν μάρτυρα της συγκεκριμένης επιλογής σχετικά με την αντιμετώπιση της πρόσφατης κρίσης. Όμως ας δούμε συγκεκριμένα τις εξελίξεις:

- Η πορεία του εθνικού νομίσματος.

Το εθνικό νόμισμα έχασε κατά μέσο όρο, την περίοδο 2008-2009 περίπου το 40,5% της αξίας τους σε σχέση με το δολάριο. Αν θεωρήσουμε ως περίοδο μέτρησης την 03.01.2008 έως και τις 31.12.2009, και λάβουμε τις αρχικές και καταληκτικές αξίες του ισλανδικού νομίσματος σε σχέση με το αμερικάνικο νόμισμα, τότε η υποτίμηση του νομίσματος ανέρχεται στο 100%. Την ημερομηνία εθνικοποίησης της πρώτης τράπεζας η ισοτιμία της ισλανδικής κορώνας έναντι του δολαρίου βρισκόταν στο 96,8 για να ανέβει στο 126,8 στις 8.10.2008 ημερομηνία εθνικοποίησης των τριών μεγαλύτερων τραπεζών. Την 01.12.2008 η ισοτιμία ανέβηκε στο υψηλότερο σημείο φθάνοντας στο 147,8. Τις 13.11.2013 βρίσκεται στο 123,0. Δηλαδή μετά την αποτίμηση του νομίσματος επήλθε σταθεροποίηση.

Παρακάτω ακολουθεί ο πίνακας σχετικά με τη Μέση Ετήσια Ισοτιμία της Ισλανδικής Κορώνας σε σχέση με το δολάριο, στερλίνα, ευρώ 2008-2013.

Μέση Ετήσια Ισοτιμία της Ισλανδικής Κορώνας σε σχέση με το δολάριο,

στερλίνα, ευρώ 2008-2013.

	USD	GBP	EUR
DATE	MED	MED	MED
2008	88.073.935	159.345.702	127.455.100
2009	123.594.257	193.893.775	172.667.389
2010	122.042.151	188.551.115	161.889.920
2011	116.068.571	186.004.285	161.419.444
2012	125.049.800	198.155.800	160.734.280
2013	122.707.004	190.856.543	162.429.308

Πίνακας 5.6.2.1

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Ισλανδίας.

Οι εξωτερικές συναλλαγές διακόπηκαν για εβδομάδες, η κεφαλαιοποίηση του Χρηματιστηρίου μειώθηκε περισσότερο από 90%. Η ανεργία και ο πληθωρισμός αυξήθηκαν σημαντικά. Το δημόσιο χρέος έφτασε στο 101,5% του ΑΕΠ το 2011 από 26% το 2005. Διακόπηκαν οι διεθνείς κινήσεις κεφαλαίων και μέχρι και σήμερα η χώρα δεν έχει πρόσβαση στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Αυτό προγραμματίζεται να συμβεί όταν σταθεροποιηθεί το Ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών.

- Εξελίξεις στο ΑΕΠ

Η Ισλανδία μπήκε σε ύφεση το 2009 και το 2010 παρουσιάζοντας συνολική μείωση του ΑΕΠ -10,9%. Τα επόμενα τρία έτη παρουσίασε μεγέθυνση η οποία όμως είναι αναμικτή, σημαντικά μικρότερη από την δεκαπενταετία 199-2007, αλλά και βαίνουσα μειούμενη από έτος σε έτος. Μέχρι να ξεπεράσει την ύφεση μέσα στα προβλεπόμενα όρια.

Ετήσια Μεγέθυνση του ΑΕΠ

1992-07	3,6
2004	7,7
2005	7,5
2006	4,6
2007	6,0
2008	1,3
2009	-6,8

2010	-4,1
2011	2,7
2012	1,4
2013	1,7

Πίνακας 5.6.2.2.

- Εξωτερικές συναλλαγές

Το εμπορικό ισοζύγιο της Ισλανδίας την περίοδο 1992-2007 ήταν αρνητικό παρουσιάζοντας μέσο ετήσιο έλλειμμα περίπου -2,3%. Από το 2008 παρουσιάζει μεγάλα εμπορικά πλεονάσματα τα οποία συνεισφέρουν σημαντικά στην αντιμετώπιση της κρίσης και στην ανάκαμψη της οικονομίας χωρίς τη συμβολή του χρηματοπιστωτικού τομέα.

Εμπορικό Ισοζύγιο

1992-2007	-2,3
2008	0,4
2009	6
2010	7,8
2011	6
2012	4,8
2013	3,7

Πίνακας 5.6.2.3.

Πηγή: Eurostat

Αντιθέτως το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών είναι έντονα αρνητικό το οποίο προφανώς οφείλεται στο ότι τα ισοζύγια υπηρεσιών, εισοδημάτων και τρεχουσών μεταβιβάσεων είναι έντονα αρνητικά.

Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών 1992-2007

1992-2007	-6,2
2003	-4,8
2004	-9,7
2005	-15,9
2006	-23,6
2007	-16,5
2008	-24,5
2009	11,7

2010	-8
2011	-6,3
2012	-5,5
2013	-0,2

Πίνακας 5.6.2.4.
Πηγή: Eurostat -OECD

- Δημόσιο χρέος
Η εξέλιξη του ΔΧ της Ισλανδίας αποτυπώνει τις συνέπειες της κρίσης και κυρίως του τρόπου αντιμετώπισης της σταθεροποίησης του τραπεζικού συστήματος.

Δημόσιο χρέος

ΕΤΟΣ	ΑΕΠ
2006	26
2007	27,9
2008	28,5
2009	70,5
2010	87,8
2011	92,8
2012	101
2013	96,2

Πίνακας 5.6.2.5
Πηγή: Central Bank of Iceland

- Ανεργία
Την περίοδο της κρίσης το ποσοστό ανεργίας διπλασιάστηκε και από το 2013 παρουσιάζει αισθητή μείωση χωρίς όμως να έχει φθάσει ακόμη στα επίπεδα προ κρίσεως.

Ποσοστό Ανεργίας

1992-2007	3.4
2008	3
2009	7.2
2010	7.6
2011	7.1
2012	6.1
2013	5

Πίνακας 5.6.2.6.

Πηγή: Eurostat

- Πληθωρισμός

Ο Πληθωρισμός εκτοξεύθηκε την περίοδο της κρίσης σε υψηλά επίπεδα όπως φαίνεται και από τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα:

Πληθωρισμός

ΕΤΟΣ	ΙΣΛΑΝΔΙΑ	ΕΥΡΩΖΩΝΗ
2005	1,4	2,2
2006	4,6	2,2
2007	3,6	2,1
2008	12,8	3,3
2009	16,3	0,3
2010	7,5	1,6
2011	4,2	2,7
2012	6	2,2
2013	4,5	1,7
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	60,9%	19,50%

Πίνακας 5.6.2.7.

Πηγή: Eurostat

- Δημοσιονομική Κατάσταση

Παρότι η Ισλανδία συμπεριφέρθηκε με τον συγκεκριμένο τρόπο (εφάπαξ καταβολής κόστους για το τραπεζικό σύστημα), το δημόσιο χρέος της Ισλανδίας αυξήθηκε σημαντικά. Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα 5.6.2.8 από 26% το 2005 ανήλθε στο 101% το 2011 και στο 96,4% το 2012. Οι δημόσιες δαπάνες εξ αυτού του γεγονότος αυξήθηκαν σημαντικά από το 2009 και μετά.

Η Ισλανδία συνεχίζει να παρουσιάζει δημόσιο έλλειμμα αλλά όχι για να στηρίζει το τραπεζικό τομέα. Πράγματι, τα καταπονημένα δημοσιονομικά της είναι το αποτέλεσμα της μείωσης των εσόδων από τη φορολογία λόγω κρίσης, αλλά και λόγω των αυξημένων πληρωμών για επιδόματα ανεργίας, για τα ασφαλιστικά ταμεία και άλλου είδους μεταβιβάσεις. Το 2009 οι κυβερνητικές μεταβιβάσεις στα νοικοκυριά αυξήθηκαν στο 8,2% του ΑΕΠ από 6,1% τα προηγούμενα έτη. Για παράδειγμα «οι δημόσιες δαπάνες κοινωνικής προστασίας» αυξήθηκαν στο 11,3% του ΑΕΠ από 8,9% το 2009.

Δημόσιο Έλλειμμα/Πλεόνασμα

ΕΤΟΣ	ΙΣΛΑΝΔΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ	ΑΕΠ
2005	26	4,9	42,2
2006	27,9	6,3	41,6
2007	28,5	5,4	42,3

2008	70,4	13,5	42,3
2009	87,9	-10	57,7
2010	93	-10,1	51
2011	101	-5,4	51,6
2012	96,4	-3,8	47,4
2013	94,2	-2	47,4

Πίνακας 5.6.2.8

Πηγή: Eurostat

- Φορολογία

Στον παρακάτω πίνακα 5.6.2.9 παρουσιάζονται οι φορολογικοί συντελεστές που επιβαρύνουν τις επιχειρήσεις, τα φυσικά πρόσωπα και την κατανάλωση.

Φορολογικοί Συντελεστές

ΕΤΟΣ	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ
2005	18	41,7	25,5
2006	18	38,7	25,5
2007	18	35,7	25,5
2008	15	35,7	25,5
2009	15	45,2	25,5
2010	18	46,12	25,5
2011	20	46,24	25,5
2012	20	46,22	25,5
2013	20	46,22	25,5
2014	20	46,22	25,5

Πίνακας 5.6.2.9

Πηγή: Statistics Iceland

Επίσης στον Πίνακα 5.6.2.10 παρουσιάζονται οι εισφορές επιχειρήσεων και εργαζομένων στην κοινωνική ασφάλιση.

Εισφορές στην Κοινωνική Ασφάλιση

ΕΤΟΣ	ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ - ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ
2005	5,7	813,7
2006	5,8	813,8
2007	5,3	813,3
2008	5,3	813,3
2009	6,2	814,2
2010	8,7	816,7
2011	8,7	816,7

2012	7,8	815,8
2013	7,69	815,69

Πίνακας 5.6.2.10
Πηγή: Statistics Iceland

- Παραγωγικές δυνατότητες της Ισλανδικής οικονομίας.
1. Η αλιεία και οι συνδεδεμένοι με αυτή τομείς, αποτελεί το σημαντικότερο τομέα της ισλανδικής οικονομίας. Συμμετέχει περίπου με 27,1% στον προσδιορισμό του ΑΕΠ (2011). Απασχολούνται άμεσα σε αυτόν 9000 άτομα (5,0% του ενεργού οικονομικού πληθυσμού) και εμμέσως μεταξύ 25000 και 350000 ατόμων. Η Ισλανδία είναι η δεύτερη παραγωγός αλιευμάτων μετά την Νορβηγία στο ΒΑ Ατλαντικό.
  2. Η Ισλανδία είναι η μεγαλύτερη παραγωγός χώρα κατά κεφαλή στον κόσμο. Αυτό οφείλεται στις υπάρχουσες σε αφθονία γεωθερμικές και υδροηλεκτρικές πηγές. Η ύπαρξη άφθονης ηλεκτρικής ενέργειας έχει οδηγήσει στην ανάπτυξη της μεταποιητικής βιομηχανίας. Η βασισμένη στην ενέργεια (εντάσεως ηλεκτρικής ενέργειας) μεταποίηση αποτελεί το μεγαλύτερο ποσοστό της συνολικής μεταποίησης και εξάγεται. Συγκεκριμένα τα μεταποιητικά προϊόντα αποτελούν το 36% του συνόλου των εμπορευματικών εξαγωγών. Επίσης τα εντάσεως ηλεκτρικής ενέργειας εξαγόμενα προϊόντα αποτελούν περίπου το 21% των εξαγωγών. Η παραγωγή αλουμινίου αποτελεί την πλέον σημαντική εντάσεως ηλεκτρική ενέργεια στην Ισλανδία. Υπάρχουν τρεις εγκαταστάσεις παραγωγής και επεξεργασίας αλουμινίου συνολικής παραγωγικής ικανότητας πάνω από 800,000 mtpy τοποθετώντας την Ισλανδία στην 10^η θέση παγκοσμίως.

5.7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ:

Τα προβλήματα που προκλήθηκαν στον ελληνικό τραπεζικό κλάδο κυρίως από την εμπλοκή του ιδιωτικού τομέα κατά την αναδιάρθρωση κρατικού χρέους (PSI και PSI+) και την αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPLS) οδήγησαν στη διαμόρφωση ενός νέου τραπεζικού χάρτη στη χώρα μας. Σύμφωνα με τις τελευταίες μελέτες, το 90% περίπου της σωρευτικής αξίας του λόγου των μη εξυπηρετούμενων δανείων προς το σύνολο των δανείων την περίοδο 2008-2013 οφείλεται στη συνολική συρρίκνωση του ΑΕΠ που συνέβη στη χώρα μας εκείνη τη περίοδο.

Μέσα σε αυτό το δυσχερές οικονομικό κλίμα οι ελληνικές τράπεζες δεν ήταν δυνατόν να μην επηρεαστούν από τα μεγάλα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει το ελληνικό κράτος. Η αύξηση της φορολογίας καθώς και η μείωση των εισοδημάτων οδήγησαν στην αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων

(NPLs) και στη μείωση αποταμιευτικής δυνατότητας των πολιτών. Επίσης η οικονομική αστάθεια που επικρατεί στη χώρα μας οδήγησε πολλούς στην απόσυρση των καταθέσεων τους από το ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Από τα μέσα του 2009 άρχισε η ραγδαία συρρίκνωση των ιδιωτικών καταθέσεων στις τράπεζες, η οποία εντάθηκε από τις αρχές του 2010, ενώ η δυναμική τους παραμένει εξαιρετικά δυσμενής υπό την επίδραση της συνεχιζόμενης αβεβαιότητας για τις προοπτικές της χώρας αλλά και της βαθιάς ύφεσης. Το σύνολο των καταθέσεων του ελληνικού τραπεζικού συστήματος το 2009 ήταν 329 δις ευρώ, ένα από τα υψηλότερα ποσά που καταγραφεί τα τελευταία χρόνια. Ωστόσο η κρίση που ήρθε από το 2009 είχε ως αποτέλεσμα να αρχίσει μία κατακόρυφη πτώση των καταθέσεων στο ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα. Έτσι στις αρχές του 2012 οι συνολικές καταθέσεις έχουν μειωθεί κατά 90 δις ευρώ περίπου. Η μείωση αυτή των καταθέσεων αντιστοιχεί σε απώλεια του 35% της συνολικής καταθετικής βάσης. Εκτιμάται ότι περίπου 35 δις ευρώ καταθέσεων έφυγαν στο εξωτερικό, 40 δις ευρώ χρησιμοποιήθηκαν για να καλύψουν χρηματοδοτικές ανάγκες του ιδιωτικού τομέα, ενώ περισσότερα από 15 δις ευρώ έχουν μεταφερθεί στο εξωτερικό παρακάμπτοντας το τραπεζικό σύστημα ή έχουν επενδυθεί σε εναλλακτικές μορφές περιουσιακών στοιχείων, όπως χρυσός ή ξένα χρεόγραφα.

Από τα παραπάνω γίνεται άμεσα αντιληπτό ότι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα χρειάζεται αναδιάρθρωση. Στόχος της αναδιάρθρωσης αυτής είναι να έχουμε ένα υγιές και σταθερό τραπεζικό σύστημα που θα εξασφαλίζει επαρκή ρευστότητα στην ελληνική οικονομία. Με αυτόν τον τρόπο το τραπεζικό σύστημα θα γίνει πιο ισχυρό και θα μπορέσει να πετύχει την απαιτούμενη κεφαλαιακή επάρκεια.

Σημαντικό ρόλο στην αναδιάρθρωση του τραπεζικού κλάδου διαδραματίζει το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Το ΤΧΣ ιδρύθηκε τον Ιούλιο το 2010 ως νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, το οποίο δεν ανήκει στο δημόσιο τομέα, και σκοπός του είναι η διατήρηση της σταθερότητας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, μέσω της ενίσχυσης της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων, εφόσον λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα κατόπιν άδειας της Τράπεζας της Ελλάδος και μέσω της κεφαλαιακής ενίσχυσης μεταβατικών πιστωτικών ιδρυμάτων.

Από την ανάλυση των χρηματοοικονομικών δεικτών που έγινε προηγουμένως, αναδεικνύεται το πόσο επηρεάστηκε ο ελληνικός τραπεζικός κλάδος, ο οποίος κυρίως τη διετία 2011 και 2012, παρουσίασε ζημιές, έλλειψη ρευστότητας και κεφαλαιακή ανεπάρκεια. Επομένως για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος θεσπίστηκαν νέοι αυστηρότεροι κανόνες διεθνώς για την εποπτεία των τραπεζικών ιδρυμάτων μέσα από το πλαίσιο της Βασιλείας III. Η ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών βοήθησε ώστε να καταστούν

αξιόπιστες, αντισυμβαλλόμενες στη διεθνή αγορά, με άμεσο αντίκτυπο τη βελτίωση της ρευστότητάς τους. Συμπερασματικά, το νέο τραπεζικό σύστημα θα πρέπει να προσελκύσει ξένους επενδυτές καθώς και να αλλάξει ουσιαστικά τρόπο λειτουργίας του με βασικό στόχο την ανάπτυξη του ισχυρού ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος βάσει του οποίου θα στηριχθεί η νέα επιχειρηματική στρατηγική του στην τραπεζική αγορά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αδάμ Χρήστος (2007) “ Βασιλεία ΙΙ, Τράπεζες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις – Εξελίξεις και Προοπτικές”, Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής EFG EUROBANK ERGASIAS. Α, Διευθυντής Τομέα Πιστοληπτικού Ελέγχου.
2. Γκόρτσος Χ. “Το νέο Πλαίσιο για την Κεφαλαιακή Επάρκεια – Basel ΙΙ”. Έκθεση Πεπραγμένων ΕΕΤ 2010, σελίδα 21.
3. Γκόρτσος Χ. “Βασιλεία ΙΙΙ: Η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος”, 2011.
4. Ελληνική Ένωση Τραπεζών, “ Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα το 2011 και το 2012”, Ιανουάριος 2013.
5. Ζαχούρης Π. Δρ., “ Εκπαιδευτικό Βοήθημα στις Χρηματοπιστωτικές Αγορές”, Πάτρα, 2008.
6. Ζοπουνίδης Κωνσταντίνος, “Βασικές Αρχές και Σύγχρονα Θέματα του

- Χρηματοοικονομικού Μάνατζμεντ”, εκδόσεις Κλειδάριθμος, 2003.
7. Καλφάογλου Φαίδων “ Το πλαίσιο της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών”, Οικονομικό Δελτίο της Τράπεζας Ελλάδος, Τεύχος 36, Απρίλιος 2012.
  8. Κοσμίδου Κυριακή, σημειώσεις του μαθήματος “Διαχείριση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων” του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο Πληροφορική και Διοίκηση.
  9. Κοσμίδου Κυριακή, σημειώσεις του μαθήματος “ Χρηματοοικονομική Ανάλυση και Θεωρία Χαρτοφυλακίου” του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο Πληροφορική και Διοίκηση.
  10. Κυριαζόγλου Χρήστος και Συγκούνα Ειρήνη, “Πρότυπο διαχείρισης κινδύνου”, Ιούνιος 2007.
  11. Λελεδάκης Γιώργος, “Ανάλυση και Διαχείριση Χαρτοφυλακίου”, Εκδόσεις Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα 2007.
  12. Λώλος Σαράντης – Ευάγγελος, Αναπληρωτής Καθηγητής, “ Χρηματοπιστωτικό Σύστημα και Οικονομική Ανάπτυξη (8086)”, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Οικονομικής & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ε΄ Εξάμηνο, Οκτώβριος 2007.
  13. Παναγόπουλος Γ., Πελετίδης Γ. “ Βασιλεία ΙΙ: Περιγραφή και συνέπειες για το τραπεζικό σύστημα”, Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ), Αθήνα 2007.
  14. Τραυλός Γ. Νικόλαος και Αβραμίδης Κ. Παναγιώτης (2013) “Βασιλεία ΙΙΙ: Επιπτώσεις στην Ανάπτυξη και στο Τραπεζικό Σύστημα”, Προβληματισμοί & Τάσεις.
  15. Σαρτζετάκης Ευτύχιος, “ Αποταμίευση, Επένδυση και το Χρηματοπιστωτικό Σύστημα”, Εισαγωγή στη Μακροοικονομική, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Κεφάλαιο 25.
  16. Χαραλαμπίδης Μιχαήλ (2011) “ Διαχείριση Κινδύνων: Δείγματα από την κρίση και προοπτικές”, Επικεφαλής Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου Τράπεζας Πειραιώς.
  17. Atik Jeffery (2011) “Basel II: A Post – Crisis Post Mortem”, Vol.19;731, Winter 2011.
  18. Balin J. Bryan (2008) “Basel I, Basel II, and Emerging Markets: A Nontechnical analysis”, Submitted for review and approved 10 May 2008.
  19. Basel Committee on Banking Supervision (2011): Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems”, January 2011.
  20. Basel Committee on Banking Supervision (2013): Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools”, January 2013.
  21. Basel Committee on Banking Supervision (2014): Basel III: The Net Stable Funding Ratio”, January 2014.
  22. Brunold Julia and Drust Susanne (2012) “Intellectual capital risks and job rotation”, Journal of Intellectual Capital, Vol. 13, No 2, pp. 178-195.
  23. Chavez – Demoulin V., Embrechts P., Neslehova J. (2006) “Quantitative models

- for operational risk: Extremes, dependence and aggregation”, Journal of Banking & Finance, Vol 30, pp.2635-2658.
24. Conford Andrew (2005) “Basel II: The Revised Framework of June 2004”, United Nations Conference On trade And Development, Discussion Papers, No. 178, April 2005.
  25. Deloitte “Global Risk Management survey”, eight edition, Setting a higher bar.
  26. Drehman Mathias and Nikolaou Kleopatra (2013) “Funding liquidity risk: Definition and measurement”. Journal of Banking & Finance, Vol.37, issue 7, pp.2173-2182.
  27. European Banking Authority “Report regarding LCR impact”, 20December 2013.
  28. Goldberg Stephen R. and Drogdt Emily L. (2008) “Managing Foreign Exchange Risk”, The Journal of Corporate Accounting & Finance.
  29. Kosmidou Kyriaki, Doumpos Michael, Zopounidis Constantin, “Country Risk Evaluation”, Springer Science + Business Media, LLC, New York 2008, USA, Chapter 2, pp.19-20.
  30. Latham and Watkins (2011), “Regulatory Capital Reform under Basel III”, March 2011.
  31. National Bank of Belgium (May 2004) “Basel II and Operational Risk: Implications for risk measurement and management in the financial sector”, NBB Working Paper No.51, May 2004.
  32. Robert Sollis (2009): Value at risk: a critical overview”, Journal if Financial Regulation and Compliance, Vol. 17, No.4, pp.398-414.
  33. Repyllo Rafael and Saurina Jesus (2011) “The Countercyclical Capital Buffer of Basel III: A Capital Assessment”, CEMFI Working Paper No. 1102, June 2011.
  34. McLorrain Christine and Lozar Paula (2000) “Managing Risk: The Natural Way”, Oil & Gas Journal, pp.16-17.
  35. The ANZ Risk Management Framework, 27 Απριλίου 2004.
  36. Wetmore L.T. Jill and Brick R. John (1990) “Interest Rate Risk and the Optimal Gap for Commercial Banks: An Empirical Study”, The Financial Review, Vo;25, No4 pp.539-557.

INTERNET

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Basel_Comittee_on_Banking_Supervision
2. <http://www.bankofgreece.gr>
3. <http://www.centralbank.gov.cy>
4. <http://www.solidus.gr>
5. <http://www.capital.gr>
6. <http://www.sed.gr>
7. <http://www.euretirio.com/2010/07/kindynos-diakanonismou.html>
8. <http://www.anixneuseis.gr> “Η κρίση του τραπεζικού συστήματος” Άρθρο του προέδρου της Εμπορικής Τράπεζας κ. Ανδρέας Μπούμης στις 20-07-2010.
9. <http://www.investopedia.com> “How Basel I Affected Banks”, 2009.

10. <http://www.epistimonikomarketing.gr> “Κεφαλαιακή Επάρκεια και το νέο Πλαίσιο Εποπτείας των Τραπεζών” τεύχος Ιανουάριος 2006.
11. <http://www.epistimonikomarketing.gr> “Η Χρηματοοικονομική Κρίση και η Βασιλεία ΙΙ”, τεύχος Οκτώβριος 2008, Φαίδων Καλφάογλου, Προϊστάμενος Τμήματος, Τομέας Ανάλυσης Κινδύνων και Εποπτικής Μεθοδολογίας, Τράπεζα της Ελλάδος.
12. <http://www.marketnews.gr> Βασιλεία ΙΙΙ: Ο Δείκτης Μόχλευσης και οι Συνέπειές του για τις Τράπεζες.
13. <http://www.euro2day.gr> Βασιλεία ΙΙΙ: εναντίον ρευστότητας.
14. <http://www.taxheaven.gr> Βασιλεία ΙΙΙ: Αυστηρότεροι κανόνες με μακρά περίοδο χάριτος για τις τράπεζες.
15. www.nbg.gr
16. www.alpha.gr
17. www.piraeusbankgroup.com
18. www.eurobank.gr
19. www.tovima.gr
20. www.imerisia.gr
21. www.bankofgreece.gr
22. www.bizhelp365.com
23. <http://www.hfsf.gr/>